T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI

MESLEK LİSELERİNDE GÖREV YAPAN KÜLTÜR DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ SORUNLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HİLAL HANZADE KILIÇTEPE

KOCAELİ, 2016

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
BİLİM DALI

MESLEK LİSELERİNDE GÖREV YAPAN KÜLTÜR DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ SORUNLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HİLAL HANZADE KILIÇTEPE

DANIŞMAN: DOÇ. DR. ASİYE TOKER GÖKÇE

KOCAELİ, 2016

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Hilal Hanzade KILIÇTEPE'nin "Meslek Liselerinde Görev Yapan Kültür Dersi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları" başlıklı tezi, jürimiz tarafından Eğitim Yönetimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı- Soyadı	İmza
Jüri Üyesi (Tez Danışmanı) Doç. Dr. Asiye TOKER GÖKÇE	.....
Jüri Üyesi Doç. Dr. Soner POLAT	.....
Jüri Üyesi Yrd. Doç. Dr. Mevlüt TAŞTAN	.....

Sınav Tarihi: 19/01/2016

Enstitü Yönetim Kurulunun Onay Tarihi ve No:.....19/01/2016 - 02

ÖNSÖZ

Toplumların şekillenmesinde büyük rolleri olan öğretmenler, geleceğin mimarları sayılırlar. Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün "Öğretmenler, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır." sözü öğretmenlerin bir ulusun geleceğinin oluşmasında ne kadar önemli görevleri olduğunu anlatmaktadır. Şüphesiz ki öğretmenlerin niteliği, öğrencilerinin yetişmesinde büyük bir faktördür. Öğretmenlerin işlerini iyi yapmalarında ise motivasyonları, örgütlerine bağlılıkları, iş doyum düzeyleri gibi birçok unsur etkili olmaktadır. Öğretmenin verimliliğini en çok etkileyecek unsurlardan biri ise öğretmenin sorunları konusudur. Eğitimin mihenk taşı ve belki de en önemli unsuru olan öğretmenin sorunları, bu araştırmanın konusu olarak seçildi. Bu çerçevede eğitimin en problemli kademlerinden biri olarak görülen meslek liseleri ve bu liselerde görev yapan kültür dersi öğretmenleri araştırmanın temelini oluşturdu. Araştırmanın alana katkı sağlamasını ve değerli öğretmen arkadaşlarımın sorunlarının çözülmesini diliyorum.

Bu araştırmanın tüm aşamalarında büyük katkısı olan ve çalışma boyunca kendisinden çok şey kazandığım tez danışmanım Doç. Dr. Asiye TOKER GÖKÇE'ye teşekkürlerimi, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Eleştirileriyle tezime katkıda bulunan değerli hocalarım Doç. Dr. Soner POLAT'a ve Yrd. Doç. Dr. Mevlüt TAŞTAN'a teşekkür ederim.

Araştırma esnasında sorularımı içtenlikle yanıtlayıp bana zaman ayıran tüm kültür dersi öğretmenlerine en içten teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans öğrenciliğim ve tez araştırma dönemimde bana her zaman destek olan, beni daima yüreklendiren eşim Medet KILIÇTEPE'ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Kocaeli, 2015 Hilal Hanzade KILIÇTEPE

İÇİNDEKİLER

Sayfa No
ÖNSÖZ……..……..I
İÇİNDEKİLER……..…..……..…..II
ÖZET……..……..….....V
ABSTRACT……..……..….....VI
TABLOLAR LİSTESİ…….....……..……..……...…IV

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

1. Problem Durumu…...…….....……...….....1
2. Araştırmanın Amacı…….……..…….....…….....….....4
3. Araştırmanın Önemi…….…….....….....4
4. Sayıtlılar…….....6
5. Sınırlılıklar……...…….....…...6
6. Tanımlar…….....…….....6

İKİNCİ BÖLÜM
ALANYAZIN TARAMASI

1. Öğretmenlik Mesleği…….....……...7
2. Öğretmenlerin Görevleri ve Sorumlulukları…….……..….....…….....9
3. Yurt Dışında Öğretmen Sorunları ile ilgili Yapılmış Araştırmalar.....13
4. Türkiye'de Öğretmen Sorunları ile ilgili Yapılmış Araştırmalar.....19
5. Mesleki ve Teknik Eğitim……...……..…….....….....35
6. Günümüzde Mesleki ve Teknik Eğitimin Durumu.....36
7. Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretmenlik…….…….....…37
8. Yurt Dışında Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenler ile ilgili Yapılmış Araştırmalar.....38
9. Yurt İçinde Kültür Dersi Öğretmenleri ile ilgili Yapılmış Araştırmalar.....44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

1. Araştırmanın Modeli……..…….....….....…..50
2. Çalışma Grubu…….....…….....50
3. Verilerin Toplanması……...…….....…….....51
4. Ölçme Aracı…….....….....….52
5. Verilerin Analizi ve Yorumlanması…….…….....…...52
6. Geçerlik ve Güvenirlik…….…....….....53
7. Araştırma Etiği……...….....…….....53

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR

1. Katılımcıların Öğrenciler İle İlgili Sorunları…….....55
2. Katılımcıların Okul Yönetimi İle İlgili Sorunları…….....59
3. Katılımcıların Veliler İle İlgili Sorunları …….....….....62
4. Katılımcıların Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Yaşadıkları Sorunlar ….....…….....…….....…64

4.1. Katılımcıların Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Öğrenciler İle İlgili Sorunları ……64
4.2. Katılımcıların Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Okul Yönetimi İle İlgili Sorunları ……68
4.3. Katılımcıların Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Veliler İle İlgili Sorunları ……69

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

1. Sonuç ve Tartışma……70
2. Öneriler……76
2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler……76
2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler……77

KAYNAKÇA……78
EKLER……86
EK-1. ÇALIŞMA GRUBU İLE YAPILMIŞ OLAN GÖRÜŞMELERİN DÖKÜMÜ……86
EK-2. MEB ORTAÖĞRETİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ (Madde 86).....96
EK-3. ARAŞTIRMACININ ÖZGEÇMİŞİ……99

ÖZET

Bu araştırma 2013-2014 eğitim öğretim yılı kapsamında, Kocaeli ili Başiskele ilçesinde bulunan meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin mesleki sorunlarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Derinlemesine inceleme yapabilmek amacıyla nitel bir yaklaşımla gerçekleştirilen araştırmada veriler görüşme yapılarak toplanmıştır. Katılımcılara araştırmacı tarafından iki uzman denetiminde hazırlanan sorular sorulmuştur. Araştırmaya 15 kültür dersi öğretmeni katılmıştır. Araştırmanın verileri, notların ve ses kayıtlarının düzenlenmesinin ardından içerik ve betimsel analiz teknikleri ile çözümlenmiştir.

Yapılan görüşmelerde, meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin mesleki sorunları öğrenciler, okul yönetimi ve veliler bazında ele alınmıştır. Bunlara ek olarak kültür dersi öğretmenlerine meslek dersi öğretmenlerinden farklı olarak yaşadıkları sorunlar da sorulmuştur.

Elde edilen bulgular şunlardır: Kültür dersi öğretmenleri öğrencilerle ilgili olarak; öğrencilerin akademik anlamda seviyelerinin düşük olmasını, öğrencilerin derse karşı ilgisiz ve isteksiz olmalarını, kültür derslerini önemsememelerini, yürürlükteki eğitim programının öğrencilere ağır geldiğini ve öğrencilerin hedeflerinin olmayışını sorun olarak görmektedir. Kültür dersi öğretmenleri okul yönetimi ile ilgili olarak; ders programlarının ve nöbetlerin düzensiz oluşunu, öğrenci başarısızlığının kültür dersi öğretmenlerine yüklenilmesini, idarecilerin eğitim ortamını hazır hal getirmede yetersiz oluşunu ve okul yönetimi ile etkili bir iletişimin olmayışını sorun olarak görmektedir. Kültür dersi öğretmenlerinin sorunları veliler açısından ise; velilerin ilgisiz oluşu ve velilerin sosyoekonomik durumunun öğrencilerin gelişimini olumsuz yönde etkileyişi olarak bulunmuştur. Kültür dersi öğretmenleri, meslek dersi öğretmenlerini öğrenciler ve okul yönetimi ile ilgili konularda daha avantajlı görürken; veliler açısından bir fark görmemektedirler.

Anahtar Kelimeler: Kültür dersi öğretmeni, meslek lisesi, öğretmen sorunları

ABSTRACT

This study was conducted in 2013-2014 academic year with the cultural lesson teachers (academic teachers) working in vocational high schools in Başiskele/ Kocaeli. The aim of the study was to reveal cultural lesson teachers' proffesional problems. The research was carried out in a qualitative approach. The data was collected via structured interviews with teachers. The questions were prepared by the researcher under the supervision of two experts and the questions were answered by 15 cultural lesson teachers. The data of the research was analyzed with descriptive analysis technique after the notes and voice recording was editted.

In the interviews, the professional problems of cultural lesson teachers were taken up in terms of students, school management and students' parents. Cultural lesson teachers were also asked what problems they faced diffrently from vocational teachers.

Findings show that, the problems cultural lesson teachers have in terms of students are: the low academic level of students, students being disinterseted and reluctant to lessons, students blowing off cultural lessons, the existing curriculum being too difficult for the students and that the students not having a target. In terms of school management; the timetables and duties are seen disordered, teachers being held liable for students' failure, managers not being capable of preparing the educational environment and not having an effective communication with the mangers are the problems the teachers have. In terms of students' parents, teachers think that they are disinterested with their kids and their school life. The socio-ecenomic status of the parents affect the students development in a negative way. While cultural lesson teachers think that vocational teachers are more advantageous in terms of students and school management; they don't see any diffrence related to probelems with students' parents.

Key Words: Academic teachers, vocational high schools, teacher problems

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. 2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı Genel Müdürlüklerin Eğitim Çıktıları…....3
Tablo 2. Yurt Dışında Öğretmen Sorunları ile ilgili Yapılmış Araştırmalar.....19
Tablo 3. Türkiye'de Öğretmen Sorunları ile ilgili Yapılmış Araştırmalar.....33
Tablo 4. Öğretim Yıllarına Göre Genel ve Mesleki-Teknik Ortaöğretime Ait Okul-Öğretmen-Öğrenci Sayıları.....38
Tablo 5. Yurt Dışında Mesleki Eğitim Veren Kurumlarda Görev Yapan Öğretmenler ile ilgili Araştırmalar.....44
Tablo 6. Türkiye'de Meslek Liselerinde Görev Yapan Kültür Dersi Öğretmenleri ile ilgili Araştırmalar.....48
Tablo 7. Katılımcıların Demografik Özellikleri.....51
Tablo 8. Katılımcıların Öğrenciler ile ilgili Sorunları 56
Tablo 9. Katılımcıların Okul Yönetimi ile ilgili Sorunları…….....….....61
Tablo 10. Katılımcıların Veliler ile ilgili Sorunları 58
Tablo 11. Katılımcıların Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Öğrenciler ile ilgili Sorunları….....63
Tablo 12. Katılımcıların Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Okul Yönetimi ile ilgili Sorunları…….....…….....66
Tablo 13. Katılımcıların Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Veliler ile ilgili Sorunları…….....….....69

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi, amaçları, önemi, sayıtlıları, sınırlılıkları ve araştırmada geçen tanımlar yer almıştır.

1. Problem Durumu

Dünya'da, ülkemizdeki gibi, öğretmenlerin yaşadığı birçok sorun vardır. Bu sorunların yarattığı stres düzeyi, Amerika Birleşik Devletleri'nde öğretmenlerin birçok mesleğe kıyasla daha çok işten ayrılmalarına neden olmuştur (Miniarik, Thornton ve Perreault, 2003). Ingersoll (2002) öğretmenlik dışı mesleklerde mesleği bırakma oranının %11 dolaylarında iken; bu oranın devlet okulu öğretmenlerinde %16 civarı olduğunu söylemektedir. Eğitim her ne kadar ailede başlasa da okulda devam eder. Okulda, bireyi şekillendiren ve bireye yeni ufuklar açan kişi öğretmendir. Bireyi tüm yönleri ile ele alan eğitimi düşündüğümüzde okulun ve öğretmenlerin ne kadar önemli görevleri olduğu ortaya çıkmaktadır.

Okullar öğrencinin yaşına ve ihtiyacına göre farklı yapılara sahiptirler. Bu doğrultuda ülkemizde hizmet veren ortaöğretim kurumları çeşitli amaçları gerçekleştirmek üzere kendi içlerinde bölünmüştür. Bazı okullar mesleki eğitime ağırlık verirken bazıları ise üniversite sınavındaki başarıya yönelik eğitim vermektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü ile Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'nün ayrı birimler olarak farklı müsteşar yardımcılarına bağlı olmaları bu durumu göstermektedir. Mesleki ve teknik ortaöğretimin amacı, genel ortaöğretimden farklı olarak, ülkenin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirmek ve ara eleman ihtiyacını karşılamaktır.

Mesleki ve teknik eğitime bağlı okulların programları, okuldaki çalışma ortamları, atölyeler ve şeflikler, öğretmen yetiştirme sistemindeki farklılık, çevreyle

olan ilişkiler, öğrenimin bir bölümünün iş yerlerinde uygulama şeklinde olması, öğrencilerin ve velilerin beklentileri genel ortaöğretim kurumlarıyla karşılaştırıldığında farklılıklar göstermektedir (Sönmez, 2006, s.88). Bu farklılıklar, şüphesiz okulun tüm paydaşlarını etkilemektedir.

Ortaöğretim kurumları arasındaki fark sadece amaç ve uygulamada ortaya çıkmamaktadır. Bu kurumlara bağlı öğrencilerin özellikleri birçok açıdan farklılık göstermektedir. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü (2013) tarafından eğitimin çıktıları olarak nitelendiren devamsızlık, sınıf tekrarı ve yükseköğretime geçiş kategorilerinde öğrenciler arasındaki fark çok açık bir şekilde görülmektedir. Ortaöğretimde farklı genel müdürlüklere bağlı öğrencilerin devamsızlık, sınıf tekrarı ve yükseköğretime geçiş durumları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. 2012-2013 Eğitim Öğretim Yılı Genel Müdürlüklerin Eğitim Çıktıları

	Devamsızlık	Sınıf Tekrarı	Yükseköğretime Geçiş
Mesleki ve Teknik Eğitim G.M.	%39.1	%8.9	%6.6
Ortaöğretim G.M.	%27.4	%6.2	%35
Din Eğitimi G.M.	%31.1	%12.7	%19

(MEB, 2013a, s. 200-223)

Tablo 1'de görüldüğü üzere mesleki ve teknik eğitime bağlı öğrenciler diğer öğrencilere kıyasla daha çok devamsızlık yapmıştır. Meslek liseli öğrencilerin öğrenim hayatlarına bakıldığında öğrencilerin sınıf tekrar oranları da ortaöğretim genel müdürlüğüne bağlı öğrencilerle kıyaslandığında çok daha fazladır. Yükseköğretime geçiş öğrenci oranlarına bakıldığında ise genel ortaöğretim kurumlarındaki öğrenciler, meslek liseli öğrencilerden altı kat daha başarılı durumdadır. Tablo 1'deki veriler beraber değerlendirildiğinde meslek liseli öğrencilerin akademik açıdan lise öğrenim hayatları esnasında ve liseden sonra üniversiteye geçişte, genel ortaöğretim kurumu öğrencileriyle kıyaslandıklarında daha başarısız oldukları söylenebilir.

Başpınar (1996) lise ve endüstri meslek lisesi öğrencilerinin genel yetenek düzeylerini karşılıklı olarak incelemiştir. Araştırmada, öğrenciler arasında genel yeteneğin bir göstergesi olan "sözel yetenek" düzeyleri kıyaslanmıştır. Araştırma

sonuçlarına göre gruplar arasındaki farkın düz lise öğrencilerinin lehine olduğu bulunmuştur.

Ünlü vd. (2010) yaptıkları araştırmada, İstanbul'daki lise öğrencileri arasında farklı suç ve şiddet davranışlarına yönelmede okul türlerine göre farklılık olup olmadığını incelemişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına göre; suç, şiddet ve madde bağımlılığı sıklığı sıralaması meslek liseleri, düz liseler ve anadolu liseleri şeklinde bulunmuştur. Sonuçlara göre meslek liseli öğrencilerin, suç ve şiddet açısından diğer liselerden daha riskli olduğunu göstermektedir.

Yukarıda belirtilen bilgiler ışığında meslek liselerinde okuyan öğrencilerin hem akademik hem de sosyolojik olarak öğretmenler açısından zor bir grup olduklarını söyleyebiliriz.

Meslek dersi öğretmenleri branşları sebebiyle sadece mesleki eğitim veren kurumlarda çalışabilirken, kültür dersi öğretmenleri hem genel ortaöğretim kurumlarında hem de mesleki eğitim veren ortaöğretim kurumlarında çalışabilmektedir. Kültür derslerinin sınıf geçme sisteminde etkisinin az olması, mesleğin ön plana çıktığı meslek liselerinde öğrencilerin bu derslere olan ilgisizliğini arttırmaktadır. Bu bakımdan meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin, bu okullar hakkındaki düşünceleri, motivasyonları, diğer öğretmen ve yönetimle olan ilişkileri, örgütsel bağlılıkları ve hizmet istekleri problem oluşturmaktadır.

Meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumla ilgili sıkıntıları ve sorunları olduğu yapılan alanyazın taraması sonucunda görülmektedir. Çeşitli araştırmacıların bulmuş oldukları sonuçlara göre meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin örgütsel bağlılıkları düşük (Atila, 2012), kurumlarına yabancılaşma düzeyleri yüksek (Aslan, 2008), iş doyum düzeylerinin düşük (Ersoy, 2007), örgütsel vatandaşlık gösterme düzeylerinin düşük (Eres,2010) olduğu bulunmuştur. Bu araştırmaların bulgularına göre meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin görevleriyle ilgili sorunları olduğu çok açıktır.

Öğretmen sorunlarını inceleyen birçok araştırma (Brenner ve Bartelli 1984; Cooper ve Travers, 1996; Hardy 1999; Yapıcı ve Yapıcı 2003; Özoğul, 2006; Geving 2007; Dağdeviren, 2009; Ünal ve Başaran, 2010; Hakyemez, 2010; Sarı, 2011; Kokkinos, 2011; Kyriacou ve Sutcliffe,2011; İnce vd., 2012; Mujtaba ve Reiss, 2013; Dilci ve Kalkan, 2013) öğretmenlerin öğrencilerle, okul yönetimiyle ve velilerle olan sorunlarından bahsetmiştir. Bu araştırmada da kültür dersi öğretmenlerinin sorunlarının belirlenmesinde alanyazında sıklıkla geçen öğrenciler, okul yönetimi ve veliler seçilmiştir. Çünkü öğretmenlerin en fazla iletişim içinde olduğu grup öğrencilerdir (Ünal ve Ada, 2004, s. 46). Öğretmenler, okul hayatlarında kendilerini mutlu veya mutsuz kılan etken olarak yöneticilerini görmektedirler ve veliler de okulun yönetiminde önemli bir rol oynamaktadırlar (Bursalıoğlu, 2011, s. 47- 50) .

2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin mesleki sorunlarını belirlemektir. Bu çerçevede aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin öğrenciler ile ilgili sorunları nelerdir?
2. Meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin okul yönetimi ile ilgili sorunları nelerdir?
3. Meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin öğrenci velileri ile ilgili sorunları nelerdir?
4. Meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin meslek dersi öğretmenlerinden farklı olarak tanımladıkları sorunları nelerdir?

3. Araştırmanın Önemi

Alanyazında öğretmen sorunlarının neler olduğu araştırılmış olmakla birlikte bu araştırmaların çoğu (Şahin, 2001; Maskan vd., 2002; Kuzey, 2002, Yapıcı ve Yapıcı, 2003; Özoğul, 2006; Erdem, 2007; Altay, 2007; Dağdeviren, 2009; Ekinci, 2010; Ünal ve Başaran, 2010; Erkoç, 2010; Hakyemez, 2010; Koyuncu, 2011; Sarı,

2011; Yeşiltepe, 2012; Demir ve Arı, 2013; Toker Gökçe, 2013, Dilci ve Kalkan, 2013) branşlar bazındadır. Ayrıca "öğretmen sorunları" konusu dinamik bir konu olması sebebiyle her dönem değişebilmektedir.

Kültür dersi öğretmenlerinin ise okul hayatlarında ciddi sorunlarının olduğu yapılan araştırmalarda görülmektedir. Öğretmenler, okul kültürünün bürokratik bir ortam olan "rol kültürü" olduğunu düşünmektedirler (Sönmez,2006). Kültür dersi öğretmenleri, özlük haklar ve yasal statü gibi konularda kendi durumlarını meslek dersi öğretmenleri ile kıyasladıklarında yetersiz bulmaktadırlar (Adem, 2009). Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin düşük (Ersoy, 2008), kurumlarına yabancılaşma düzeylerinin ise yüksek olduğu (Aslan, 2008) bulunmuştur. Kültür dersi öğretmenleri, meslek dersi öğretmenleri ile kıyaslandıklarında ise örgütsel vatandaşlık gösterme düzeylerinin çok daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır (Eres, 2010). Bununla birlikte farklı okullarda görev yapan meslektaşları, yıldırma davranışlarına meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinden daha az maruz kalmaktadırlar (Nural ve Haşimoğlu, 2010). Meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenleri çalıştıkları kurumda okul kültürünün "vasat" olduğunu düşünmektedirler (Şimşek ve Altınkurt, 2010). Ayrıca Atila (2012) meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin örgütsel bağlılıklarının düşük olduğunu tespit etmiştir.

Yukarıdaki belirtilen araştırmalara göre kültür dersi öğretmenlerinin mesleki hayatlarının oldukça güç ve sorunlarla dolu olduğu görülmektedir. Araştırmacı tarafından yapılan alanyazın taramasında meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin sorunlarını açıkça tanımlayan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla karşılaşılan sorunların tespit edilip açıkça ortaya konması öğretmenlerin nitelikli eğitim vermelerine katkı sağlayacaktır. Bu araştırma, kendi sorunlarını diğer branş öğretmenleri ile kıyaslamak isteyen öğretmenlerin; öğretmenlerin sorunlarını anlamak ve çözüm üretmek isteyen yöneticilerin ve öğretmen sorunlarına yapısal çözüm getirmek isteyen üst düzey bürokratların bilgisine sunulmuştur.

4. Sayıltılar

Bu araştırma aşağıdaki sayıtlıları kabul etmiştir:

- Araştırmaya katılan öğretmenler, yapılan görüşmede, görüşlerini tarafsız ve samimi bir şekilde bildirmişlerdir.
- Veri toplama aracı, araştırma amacıyla elde edilecek bilgiler için yeterlidir.

5. Sınırlılıklar

- Bu araştırma 2013- 2014 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Bu araştırma Kocaeli ili Başiskele ilçesi ile sınırlıdır.
- Bu araştırma meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenleri ile sınırlıdır.

6. Tanımlar

Kültür Dersi Öğretmeni: Mesleki eğitim dışında, bireyin sosyal ve toplumsal gelişimini sağlamaya yönelik, teorik bilgi ağırlıklı, matematik, fizik, kimya, biyoloji, tarih, edebiyat, yabancı dil vb. branşlarda görev yapan öğretmenlerdir.

Meslek Dersi Öğretmeni: Bireyin kültürel gelişiminden çok bir meslek sahibi olmasını ve mesleki anlamda ilerlemesini amaçlayan, uygulama bilgisi ağırlıklı, elektrik, inşaat, giyim, çocuk gelişimi, yiyecek içecek hizmetleri, tekstil vb. branşlarda görev yapan öğretmendir.

İKİNCİ BÖLÜM

ALANYAZIN TARAMASI

Bu bölümde, yapılan araştırmanın temelini oluşturan kuramsal bilgiler ve araştırma kapsamına girmiş konular üzerine yapılmış çalışmaların bulguları ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

1. Öğretmenlik Mesleği

Öğretmenlik, en genel anlamda öğrenmeye rehberlik eden kişidir. "Öğretmenlik mesleği, eğitim ile ilgili sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan, akademik çalışma ve mesleki formasyonu gerektiren profesyonel statüde uğraş alanıdır" (Hacıoğlu ve Alkan, 1997, s.10). Öğretmenlik mesleğinin yasal tanımı 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda (1973) şu şekildedir (Madde 43): "Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitimi'nin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler. Öğretmenlik mesleğine hazırlık genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır." Yetim ve Göktaş (2004, s. 544) öğretmenin sahip olması gereken genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyonun sebebini şu şekilde açıklamaktadırlar: "Öğretmen, sınıftaki faaliyetlerin düzenleyicisidir. Öğretmen amaçları belirleyip, zamanı planlar, sınıf güvenliğini sağlar, öğretim araç ve gereçlerini öğrencilerin kullanımına sunar."

Şahin (2009, s. 285) öğretmenliğin "soyut içerikli, genç ve kalabalık gruplarla çalışmayı gerektiren, profesyonel desteğin az, yalnızlığın fazla olduğu, yoğun tempolu, sanat boyutu da olan, düşük gelirli bir meslek" olduğunu ifade etmektedir.

Meslek kavramı ise; günlük hayatta çoğunlukla kullanıldığı gibi iş, uğraş, zanaat anlamlarından farklıdır. Meslek, insanın yaşamını sürdürebilmek için yaptığı ve genellikle yoğun bir eğitim ve çalışmanın sonunda kişilerin kazandığı unvan olarak tanımlanabilir. Bir işin "meslek" olup olmadığını meslekleşme kriterleri belirler. Meslekleşme ölçütlerini Şahin (2009, s. 264) şu şekilde sıralamıştır:

- Bilimsel kuramların bilgi temeline sahip olma
- Yeterlik belgesi gerektirme
- İş başında eğitim sunma
- Mesleki gelişimin sürekliliğini sağlama
- Uzmanlaşma
- Mesleki özerklik ve yetki
- Gelir sağlama
- Meslek örgütüne sahip olma
- Etik ilkeleri benimseme

Bu kriterlere bakıldığında ülkemizde öğretmenliğin bilimsel kuramların bilgi temeline sahip olduğunu, yeterlik belgesi gerektirdiğini, iş başında eğitim sunduğunu, mesleki gelişim imkanları sunduğunu, gelir getirdiğini, mesleki örgütlere üye olma imkanı sağladığını söyleyebiliriz. Fakat MEB tarafından özellikle 1990'lı yıllarda kişilerin mezuniyet alanına bakılmaksızın yaptığı öğretmen atamaları meslekleşmenin "uzmanlaşma" kriteri ile bağdaşmamaktadır. Ülkemizde öğretmenler kendileri ile ilgili kararlara pek katılamamaktadırlar. Bu sebeple öğretmenlerin mesleki özerklik ve yetki alanlarının da oldukça kısıtlı olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca Türk eğitim sisteminde uyulması gereken etik ilkeler de belirlenmemiş durumdadır.

Bu durumda ülkemizde öğretmenliğin meslekleşme ölçütleri ile kıyaslandığında meslek olma özelliklerini tam karşılamadığı söylenebilir. Öztürk (2008, s. 18) de öğretmenliğin belli meslekleşme koşullarını tam karşılayamadığı için öğretmenliğin "yarı meslek" veya "yeni gelişen bir meslek" olduğunu ifade etmektedir. Bunda ülkemizdeki istikrarsız politikaların ve uygulamaların payı olduğu söylenebilir.

2. Öğretmenlerin Görevleri ve Sorumlulukları

Kültür dersi öğretmenlerinin mesleki sorunlarını daha iyi anlayabilmek için öncelikle " Öğretmenin görevleri ve sorumlulukları nedir? " sorusunun cevabı bilinmelidir. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde öğretmenlerin görevleri ve sorumlulukları sıralanmıştır (EK-2). İlgili yönetmeliğe bakıldığında öğretmenin öğrencilere örnek ve rehber olma, öğrencinin kişisel gelişimine destek olma, okutmakla yükümlü olduğu ders ile alakalı öğrencilerin kazanımları edinmelerini sağlama, dersin etkili bir şekilde işlenmesini sağlama, okulla ilgili görevleri yapma, alanı ile ilgili gelişmeleri ve değişiklikleri takip etme, veli ile işbirliği yapma gibi birçok görev ve sorumluluğu olduğu görülmektedir. İlgili yönetmelik, öğretmenin okul hayatındaki görev ve sorumluluklarını temel düzeyde sıralamıştır.

MEB, Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde sıralanan öğretmenin görev ve sorumlulukları dışında öğretmen yeterliliklerini belirlemiştir. MEB, öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerini 6 yeterlik alanı, 31 alt yeterlik alanı ve 233 performans göstergesi ile sıralamıştır. MEB'in belirlediği yeterlik alanları ve alt yeterlilikler şunlardır (MEB, 2004) :

1.Kişisel ve Mesleki Değerler - Mesleki Gelişim: Öğretmenin; öğrencilere değer vermesi, anlaması ve saygı göstermesi, öğrencilerin öğrenebileceğine ve başaracağına inanması, ulusal ve evrensel değerlere önem vermesi, öz değerlendirme yapması, kişisel gelişimini sağlaması, mesleki gelişmeleri izlemesi ve katkı sağlaması, okulun iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlaması, mesleki yasaları izlemesi, görev ve sorumlulukları yerine getirmesi.

2.Öğrenciyi Tanıma: Öğretmenin öğrencilerinin gelişim özelliklerini bilmesi, ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate alması, öğrenciye değer vermesi, öğrenciye rehberlik yapması.

3.Öğrenme ve Öğretme Süreci: Öğretmenin; dersi planlaması, materyal hazırlaması, öğrenme oturumlarını düzenlemesi, ders dışı etkinlikleri planlaması, bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretimi çeşitlendirmesi, zamanı yönetmesi, davranış yönetmesi.

4.Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme: Öğretmenin; ölçme-değerlendirme yöntemlerini belirlemesi, değişik ölçme teknikleri kullanması, verileri analiz ederek yorumlaması, sonuçlara göre öğretme-öğrenme sürecini gözden geçirmesi.

5.Okul-Aile ve Toplum İlişkileri: Öğretmenin çevreyi tanıması, çevre olanaklarından yararlanması, okulu kültür merkezi durumuna getirmesi, öğrencilerin ailelerini tanıması, aile katılımını sağlaması.

6.Program ve İçerik Bilgisi: Öğretmenin; Türk Milli Eğitimin amaç ve ilkelerini bilmesi, özel alan öğretim programı bilgisi, özel alan öğretim programını izleyebilmesi, değerlendirebilmesi ve geliştirebilmesi.

MEB, belirlediği bu yeterlik ölçütleri ile öğretmenlerin niteliği için kıyaslama yapılabilcek bir yapı oluşturmuştur. Bu kriterler, öğretmenden beklenen görev ve sorumlulukları daha açık hale getirmiştir.

Öğretmenin görev ve sorumlulukları, öğretmenin rolleri ile yakından ilgilidir. Genel anlamda rol "bir makamda bulunan kişiden beklenilen davranış" olarak tanımlanabilir. Bu doğrultuda "öğretmenden beklenilen davranışlar nelerdir?" sorusunun cevabı öğretmenin rollerinde saklıdır.

Appel (1995, s.4) öğretmenin sınıfta iki önemli rolü olduğunu vurgulamaktadır: Bunlardan ilki, öğrenmenin sağlanabilmesi için şartları yaratmak olan öğretimin sosyal tarafı; ikincisi ise öğrenenlere bilgi ve anlam çeşitliliğini sağlamak olan öğretimin göreve yönelik tarafıdır. McNeil'a göre (1997, s.41) öğretmenlerin rolü ve görevi temelde öğretmekle ilgilidir ve zaman içinde sadece şekil değiştirmektedir. Örneğin eskiden öğretmenin ezberleten, bilgiyi aktaran gibi rolleri varken bu günümüzde rehberlik eden, öğrenmeyi öğreten gibi rollere dönüşmüştür. Fındıkçı (1997) ise "Öğretmenler gerekli olan bilgilerin kazanılmasını kolaylaştıran ve uygun ortamları hazırlayan bir rol benimsemek ve hayata uyarlamak durumundadır. Bunu kaliteli bir biçimde yapabilmek için de öğrenme ile arasının iyi olması gerekir" demektedir. Varış (1998, s. 165) öğretim yapma sorumluluğu ile donatılmış öğretmenlik görevinin mesleki rollerinin; mesleki ve etik standartlara uyum, kendine yetme yeterliliği, analitik ve yansıtıcı stratejiler geliştirme, öğretilecek konuda üst düzey bilgi ile ileri düzeyde okur yazarlık ve matematik

bilgisi boyutlarının olduğunu söylemektedir. Büyükkaragöz vd. (1998) "Kaliteli öğretmen milletinin ruhuna ve karakterine şekil verip etkileyen üretici bir şahsiyettir. Toplumun yetişmesindeki her aşamada görev ve sorumlulukları vardır" demektedir. Şişman'a (2008, s. 204-205) göre öğretmenin rolleri temsilcilik, liderlik, bilgi kaynağı, arabuluculuk, hakemlik, yargıçlık, eğiticilik, rehberlik ve hatta ana-babalıktır. Odera (2009, s. 30-31) ise öğretmenin bir eğitimci olmasının yanı sıra bir çalıştırıcı, bir model, bir etik hocası, bir demokrat ve bir lider olmasından bahseder. Bunun yanında öğretmenin sınıftaki bilgi kaynağı, kurallar ve düzenlemeler yapan, ahlaki disiplin kaynağı, demokratik bir lider, motivasyon kaynağı, grup çalışmalarında rehber konumunda olduğunu söylemektedir.

Özetle, birçok yazar öğretmen rollerinin farklı boyutlarına değinmiştir. Öğretmenin gerek sınıf içinde gerekse sınıf dışında sahip olduğu birçok formal ve informal rolü mevcuttur. Öğretmenin bu rollerine ilişkin sorumlulukları şu şekilde sayılabilir (Ünal ve Ada 2004, s. 65):

1.Kendisini birey olarak en iyi şekilde yetiştirmek

2. Okuldaki yönetici, öğretmen, diğer görevliler ve öğretmen eğitimi konusunda görev yapan eğitimcilerle dayanışma içinde çalışmak

3. Ailelerle işbirliği yapmak

4. Öğrencilerin tüm gelişimlerini desteklemek ve kavramalarını kolaylaştırmak için uygun olan eğitim ortamını düzenlemek

5. Öğrenmeyi zenginleştirmek

6. Sınıfı bir araştırma laboratuarı gibi kullanmak

7. Program geliştirme çalışmalarına katılmak

8. İdari işlere yardımcı olmak

9. Sınıftaki çeşitli etkinlikler konusuna karar vermek

10. Mesleki yönde lider olmak.

Ünal ve Ada (2004, s. 55-58) iyi bir öğretmen özelliklerine ilişkin yapılmış pek çok araştırmadan alınmış ortak ölçütleri, öğretmende bulunması gereken kişisel özellikler ve öğretmende bulunması gereken mesleki ve eğitsel özellikler başlıkları altında toplamışlardır. Bunlar:

Öğretmende bulunması gereken kişisel özellikler:

1. İyi huylu, uyumlu, anlayışlı olmak
2. Liderlik yapabilmek
3. Ahlaklı olmak
4. Açık fikirli olmak
5. Güvenilir, dürüst karakterli olmak
6. Sağlıklı olmak
7. İşini sevmek ve işine bağlı olmak
8. İşbirliğine açık olmak
9. Güler yüzlü, samimi, sevecen, sabırlı ve şakacı olmak
10. Dikkatli ve zeki olmak
11. Kendini geliştirebilen olmak
12. Yeniliklere açık, esnek, aktif ve araştırmacı olmak
13. Kendine güveni olmak
14. Objektif olmak
15. Düzenli, temiz, giyimi ve görünümüyle güzel, tavırları hoş olmak
16. Yaratıcı olmak
17. Anlaşılır, akıcı ve güzel konuşabilmek
18. Düşünceleri ile hareketlerinin uyumlu olması
19. Öğretmeyi sevmek ve alanında bilgili olmak

Öğretmende bulunması gereken mesleki ve eğitsel nitelikler:

1. Geniş bir genel kültür bilgisi
2. Çeşitli rolleri oynayabilme
3. Etkinlikleri planlama, düzenleme, uygulama ve değerlendirme bilgi ve becerisi
4. Öğrencilere kazandırılacak yaşantıları saptayabilme
5. Konu alanı bilgi ve becerisi
6. Rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini destekleyebilme
7. Öğrenci, öğretmen, yönetici, veliler ve çevre ile iyi ilişkiler kurabilme
8. Öğrencilerin gelişim ve öğrenme düzeylerine göre öğrenme yaşantılarını düzenleyebilme
9. Çeşitli öğretim materyallerini, eğitim teknolojilerini kullanabilme
10. Uygun öğretim yöntem ve tekniklerini seçebilme ve uygulayabilme

11. Eğitim ortamını düzenleyebilme ve sınıf içi etkinlikleri geliştirebilme
12. Klinik, bireysel, bağımsız ve grup çalışmalarını yürütebilme
13. Öğretme etkinliklerini ölçme ve değerlendirebilme
14. Çevresindeki kuruluşlar ve velilerle ilişki kurabilme
15. Yönetime ve denetime yardımcı olabilme.

Görüldüğü üzere öğretmenden beklenen pek çok görev, sorumluluk ve rol mevcuttur. Bunların çoğu öğretmenin sınıftaki görevi ile ilgilidir. Öğretmenin, sınıftaki görevlerini yerine getirebilmesi için bazı kişisel ve mesleki niteliklere sahip olması beklenmektedir. Öğrencilerine rol model olan öğretmenin işini iyi yapabilmesi için mesleki sorunlarının çözülmesi gerekmektedir.

3. Yurt Dışında Öğretmen Sorunları ile ilgili Yapılmış Araştırmalar

Dünya'da, ülkemizdeki gibi, öğretmenlerin yaşadığı sorunlar çok farklı açılardan ele alınmıştır. Yurt dışında yapılmış araştırmalarda; öğretmenlerde mesleki strese neden olan faktörler, öğretmenlerde mesleki gerginliğe ve tükenmişliğe neden olan etmenler, öğretmenlerin karşılaştıkları zorluklar gibi konularda öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar incelenebilmektedir.

Kanada'da ve İsveç'te öğretmenlerin genel stres düzeylerini inceleyen Brenner ve Bartelli (1984) İsveç'te görev yapan öğretmenlerin stres düzeylerinin Kanada'daki meslektaşlarından daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Araştırmada öğretmenler en büyük stres etkeni olarak "öğrencilerle ilişkiler" konusunu görmüşlerdir. Bunu "yönetimle olan ilişkiler" maddesi izlemiştir.

Cooper ve Travers (1996) öğretmenlik mesleğinde stres nedenlerini; istenmeyen öğrenci davranışları, öğretmenlerin terfi olanaklarının olmayışı, yöneticilerin öğretmenlere destek olmayışı, tatmin etmeyen çalışma koşulları ve meslektaşlarla sınırlı ilişkiler olarak sıralamıştır.

Hardy (1999) Amerika Birleşik Devletleri'nde her yıl yaklaşık %7 oranında öğretmenin mesleği bıraktığını söylemektedir. Yaptığı araştırma ile bunun

nedenlerini araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenler; öğrenci disiplini ve motivasyonu ile ilgili problemler, okul yönetiminden yeterince destek alamama, yetersiz maaş, okul kararlarına yeterince katılamama nedenlerinden dolayı tatminsizlik yaşadıklarını ve bu sebeplerden dolayı mesleği bıraktıklarını ortaya çıkmıştır.

Whitehead, Ryba ve O'Driscoll (2000), Yeni Zelanda'da ilkokul öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik yaşamalarına neden olan mesleki sorunları araştırmışlardır. Öğretmenler, ülkedeki öğretmen eksikliği sebebiyle çok çalışmaktadırlar. Öğretmenler, uyguladıkları eğitim programları yanında müzik, sanat, spor gibi dersleri de işlemektedirler. Ayrıca değişen dersler öğretmenleri zorlamaktadır. Öğrencilerle yapılan koro, drama, spor gibi hafta sonu aktiviteleri de öğretmenlerin dinlenme vakitlerinin azalmasına neden olmaktadır. Okullarda danışman bulunmaması sebebiyle öğretmenler, öğrencilerin tüm sorunlarıyla ilgilenip onlara danışmanlık ve rehberlik de yapmaktadırlar. Ayrıca bakanlık ile okulların arasında ara bir kurumun olmaması öğretmenlerin üzerinde ciddi bir baskı oluşturmaktadır. Tüm bu unsurlar, Yeni Zelanda'da görev yapan ilkokul öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik yaşamalarının neden olan faktörler olarak sıralanmıştır.

Uluslararası Eğitim Örgütü (Education International) ve Avrupa Eğitim Sendikası (European Trade Union Commitee for Education) Avrupa'da bulunan 16 ülkeden topladıkları araştırmaları inceleyip öğretmenlerin verimli çalışmasını engelleyen stres unsurlarını tespit etmiştir. Yayınlanan rapor (2000) Bulgaristan, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, İrlanda, Litvanya, Hollanda, Kuzey İrlanda, Norveç, Polonya, Rusya, Slovakya, İspanya, İsveç ve Birleşik Krallık'tan kurumlara gelen araştırmaların verilerini kapsamaktadır. Raporda sıralanan sorunlar sıklıklarına göre değil, konularına göre kategorilendirilmiştir. Rapora göre öğretmenlerin stres nedenleri:

1. Mesleki beceriler: Yeni öğretim metotları, eğitim programındaki değişiklikler, teknolojiye uyum, yetersiz staj ve hizmet içi eğitim.
2. Ekonomik baskılar: Maaşların yetersizliği, iş güvensizliği

3. Öğrenciler: Uyuşturucu ve şiddet, öğretmen başına artan öğrenci sayısı, öğrencilerin motivasyon ve ilgi eksikliği, disiplinsizlik, öğrencilerin hedef koyamaması ve hedeflere ulaşamamaları, değerlendirme.
4. Veli- öğretmen ilişkileri: Öğretmenden beklenen yeni roller, öğrencinin tüm sorumluluğunu alma, veli katılımının azalması.
5. Planlama ve programlar: Sürekli değişen programlar, mesleki eğitimde sık yapılan reformlar, yalnız çalışmadan takım çalışmasına geçiş, personel ve bütçe eksikliği, yönetimde sıkı hiyerarşi, destekte eksiklik, yetersiz finanasal kaynaklar.
6. Sosyal ve kişisel baskılar: Öğretmenin kendi amaçları, eğitimde kalite ile ilgili endişeler, yetki eksikliği, kişisel amaçlar ile mesleki sorumluluklar arasındaki uyumsuzluk, sosyal statü, toplumdaki saygınlığın düşük olması, toplumun öğretmenden çocuğu büyütmesi/ yetiştirmesi beklemesi.
7. Çalışma yeri olarak okul: Aşırı iş yükü, fazla çalışma saatleri sebebiyle zaman azlığı, özerkliğin olmaması, dayanışma ve moral eksikliği, gürültülü ve havasız ortam, hijyen ve güvenlik ile ilgili sorunlar, aşırı evrak işi ve yönetimsel görevler, ayrımcılık ve işyerinde zorbalık, yetersiz öğretim materyali ve sınıflar, yalnızlık.

Amerika Birleşik Devletleri'nde Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi (National Center for Education Statistics) tarafından dört yılda bir yapılan araştırmanın bir bölümü olan öğretmen araştırması (Teacher Follow-up Survey) raporunda (2005) üç milyon üzerinde öğretmen farklı açılardan araştırılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler stayer (kalan), mover (yer değiştiren) ve leaver (giden) olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. "Stayer" grubundaki öğretmenler bulundaki görevde kalanları; "mover" grubundakiler bulundukları okulu veya bölgeyi değiştirenleri; "leaver" grubundakiler de mesleği bırakanlar için kullanılmıştır. Öğretmenlerin mesleği bırakma nedenlerinin başında %38'lik oranla emeklilik gelmektedir. Öğretmenlerin %16'sı ise maaşların azlığı sebebiyle mesleği bıraktıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler tarafından bildirilen diğer mesleği bırakma nedenleri arasında: okullarda şiddet, kentsel nüfus ve zayıf yönetim yer almaktadır. Mesleği bırakan öğretmenlerin %37'si öğretmenlik dışında bir meslek arayacaklarını ifade etmiştir. Aynı araştırmada "mover" grubunda bulunan

öğretmenlerden % 32'si ise çalışma koşulları sebebiyle okullarını değiştirdiklerini söylemişlerdir (Cox vd., 2007).

Geving (2007) de öğretmen sorunlarının başında istenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin yönetimden yeterince destek alamamaları olduğunu ifade etmektedir.

Singh (2009) Hindistan'ın Amritsar bölgesinde lisede görev yapan öğretmenlerin sorunlarını araştırmıştır. Kapsamlı bir anket hazırlayan araştırmacı, şu sonuçlara ulaşmıştır: Meslektaşlar arsında işbirliğinin olmaması, işleri bitirme telaşı, verilen görevleri sorunsuz bir şekilde yapamama, net olmayan talimatlar, mesleğin monotonluğu, otoriterlerin ilgisizliği ve yönetim süreçlerinin bozulması öğretmenler tarafından bildirilen başlıca sorunlardır.

İngiltere'de orta büyüklükte 16 okuldan 257 öğretmene anket uygulayan Kyriacou ve Sutcliffe (2011), öğretmenlerin stres kaynaklarını; öğrencilerin derslere karşı ilgisizliği, okulda değerleri ve standartları korumaya çalışma, gelmeyen öğretmenlerin derslerini telafi etme şeklinde sıralamışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin beşte biri öğretmenliğin "çok" veya "aşırı" stresli bir meslek olduğunu ifade etmişlerdir.

Türkiye'de ve Makedonya'da öğretmenlerin mesleki stres seviyelerini kıyaslayan Eres ve Atanasoska (2011) ; Türkiye'den 416, Makedonya'dan 213 öğretmeni araştırmalarına dahil etmişlerdir. Türk öğretmenlerin stres seviyeleri Makedon meslektaşlarından daha az düzeyde olduğu bulunmuştur. Türk öğretmenlerin en yüksek stres seviyeleri meslektaşlarla ilişkiler konusunda iken; en düşük stres seviyeleri öğrenci ve veli davranışları kategorisinde bulunmuştur. Makedon öğretmenlerde ise; en çok puan alan stres sebebi okul yöneticilerinin davranışı iken; en az stres veren unsur mesleğin statüsü olmuştur.

Yang vd. (2011) Çin'de öğretmenlerde mesleki gerginliğe neden olan faktörleri araştırmışlardır. Aşırı iş yükü, rol belirsizliği, aşırı sorumluluk ve fiziksel çevre öğretmenlerde zihinsel ve duygusal gerginliğe neden olan etmenlerdir.

Araştırmada öğretmenlerin mesleki gerginliğe sahip olma düzeyleri yüksek bulunmuştur.

Kokkinos (2011) Güney Kıbrıs'ta ilkokul öğretmenlerinde tükenmişliğe neden olan etmenleri araştırmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, öğrenci davranışlarını yönetmek ve zaman sınırlamaları öğretmenlerde mesleki tükenmişliğe neden olmaktadır.

Goodwin (2012), mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin sorunları ile ilgili birçok araştırmanın sonuçlarını özetlemiştir. Yazar, "yeni" öğretmenlerin üç temel sorunu olduğunu ifade etmektedir. Bunlar: sınıf yönetimi, müfredatın öğretmene tanıdığı serbestlik ile ilgili ne yapacağını bilememe ve destekleyici olamayan iş ortamı şeklinde sıralanmıştır.

Mujtaba ve Reiss (2013) İngiltere'de lisede görev yapan matematik ve fen dersi öğretmenlerinde olumlu ve olumsuz strese neden olan faktörleri araştırmışlardır. Altı okuldan 12 öğretmenle görüşme yapan araştırmacılar, öğretmenlik mesleğinde strese neden olan faktörleri şu şekilde sıralamışlardır: Motivasyonu düşük olan öğrencilere ders anlatmak, disiplini sağlamak, zaman baskısı ve aşırı iş yükü, değişimlerle baş etme, başkaları tarafından değerlendirilmek, meslektaşlarla yaşanan sorunlar, çok fazla role sahip olma, mesleğin saygınlığının düşük olması, yönetim görevleri, rol karmaşası, çalışma koşullarının zorluğu.

Yurt dışında öğretmen sorunları ile ilgili yapılmış araştırmaların sonuçları Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2. Yurt Dışında Öğretmen Sorunları ile ilgili Yapılmış Araştırmalar

YAZAR / KURUM	ÜLKE	ÖĞRETMEN SORUNLARI
Brenner ve Bartelli (1984)	İsveç ve Kanada	Öğrencilerle ilişkiler, yönetimle ilişkiler
Cooper ve Travers (1996)	Birleşik Krallık	İstenmeyen öğrenci davranışları, terfi olanaklarının olmayışı, yöneticilerin destek olmaması, çalışma koşulları, meslektaşlarla ilişkiler
Hardy (1999)	ABD	Öğrenci disiplini ve motivasyonu ile ilgili problemler, yönetimden destek alamama, yetersiz maaş, okul kararlarına etkin katılamama
Whitehead, Ryba ve O'Driscoll (2000)	Yeni Zelanda	Ek görevler ve aşırı iş yükü, öğrencilerin tüm sorunları ile ilgilenmek durumunda olma
Education International ve European Trade Union Comitee for Education (2000)	Avrupa'dan 16 ülke	Mesleki beceriler, ekonomik baskılar, öğrenciler, veli- öğretmen ilişkileri, planlama ve programlar, sosyal ve kişisel baskılar, çalışma koşulları
Teacher Follow Up Survey (2005)	ABD	Maaşların azlığı, okullarda şiddet, kentsel nüfus ve zayıf yönetim, çalışma koşulları
Geving (2007)	ABD	İstenmeyen öğrenci davranışları, yönetimden yeterince destek alamama
Singh (2009)	Hindistan	Meslektaşlar arasında işbirliği olmaması, işleri bitirme telaşı, verilen görevleri sorunsuz bir şekilde yapamama, net olamayan talimatlar, otoritelerin ilgisizliği, yönetim süreçlerinin bozulması
Kyriacou ve Sutcliffe (2011)	İngiltere	Öğrencilerin ilgisizliği, okulda değerleri ve standartları korumaya çalışma, gelmeyen öğretmenlerin derslerini telafi etme
Eres ve Atanasoska (2011)	Türkiye ve Makedonya	Meslektaşlarla ilişkiler, okul yöneticilerinin davranışı
Yang vd. (2011)	Çin Halk Cumhuriyeti	Aşırı iş yükü, rol belirsizliği, fazla sorumluluk, fiziksel çevre
Kokkinos (2011)	Güney Kıbrıs	Öğrenci davranışlarını yönetmek, zaman sınırlamamaları
Goodwin (2012)	ABD	Sınıf yönetimi, müfredatın öğretmene tanıdığı serbestlik ile ne yapacağını bilememe, destekleyici olmayan iş ortamı
Mujtaba ve Reiss (2013)	İngiltere	Motivasyonu olamayan öğrenciler, disiplini sağlamak, zaman baskısı, aşırı iş yükü, değişimlerle baş etme, başkaları tarafından değerlendirilme, meslektaşlarla yaşanan sorunlar, çak fazla role sahip olma, statü, yönetim görevleri, rol karmaşası, çalışma koşullarının zorluğu

Yapılmış araştırmaların sonuçlarına göre Dünya'da öğretmenler en çok öğrencilerin disiplinsizliği ve motivasyonu ile ilgili sorunlar, yönetimden yeterince destek alamama, maaşların yetersizliği, aşırı iş yükü ve zaman baskısı konularında sorun yaşamaktadırlar.

4. Türkiye'de Öğretmen Sorunları ile ilgili Yapılmış Araştırmalar

Eğitimin sorunları öğretmenin sorunlarından bağımsız düşünülemez. Ülkemizde bazı temel öğretmen sorunlarının tanzimat döneminde başladığı ve hala değişmediği görülmektedir. Akyüz (2006, s. 17) bu konuda " Bu dönemde bazen önemli bazen tutarsız girişimler görülmüştür. Bu olayların ve dönüşümlerin ortaya konması ve bilinmesi günümüzde öğretmen yetiştirme, atama ve öğretmenlik mesleğinin sorunlarını anlayıp değerlendirmemiz açısından önemlidir. Çünkü mesleğin doğuş yıllarında atılan bazı adımlar günümüzde bile etkisini sürdürmektedir." demektedir.

Alanyazını taradığımız zaman öğretmen sorunları ile ilgili çeşitli bulgulara rastlanmaktadır. Akyüz (1978) "öğretmen sorunları" konusunda ilk sınıflamayı yapmıştır (akt: Uygun, 2012, s.73). Akyüz, yapmış olduğu gruplandırma ile öğretmen sorunlarını mesleki ve meslek dışı olmak üzere ikiye ayırmıştır :

a)Öğretmenlerin Mesleki Sorunları

- Öğretmenlerin sayısal sorunları: Öğretmenlerin sayısal açıdan yetersizliği, öğretmenlerin görev yeri ve alanlara göre dağılımın dengesiz oluşu.
- Öğretmenlerin eğitimi sorunları: Öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim ile ilgili sorunları.
- Öğretmenlerin hukuki sorunları: Öğretmenlerin atama, terfi, mükafat, ceza, nakil, yönetim, meslek etiği ve çalışma koşulları ile ilgili sorunları.
- Öğretmenlerin ekonomik sorunları: Öğretmenlerin maaşlarının azlığı, sosyal hizmet alanlarından ve sanatsal faaliyetlerden yararlanamama durumları.
- Öğretmenlerin örgütlenme sorunları: Öğretmenlerin mesleki örgütlenme ve sendikalarla ilgili sorunları.
- Öğretmenlerin mesleki yayın sorunları: Öğretmenlerin mesleki yayınlarını takip edememesi.

b) Öğretmenlerin Meslek Dışı Sorunları

- Öğretmenlerin kişilik özellikleri: Öğretmenlerin ruhsal ve sağlık durumları gibi.
- Öğretmenlerin toplumsal kökenleri: Öğretmenlerin saygınlığının ve statüsünün düşük olması gibi.
- Öğretmen- halk ilişkileri: Öğretmenin hem toplumun bir parçası olması hem de toplumsal yabancılık rolü sebebiyle yaşadığı sorunlar gibi.
- Öğretmen- siyasi çevre ilişkileri: Öğretmenlerin siyasi parti ve iktidarla ilişkileri gibi.

Türkiye'de öğretmenlik mesleği ve bu mesleğin sorunlarını dile getiren Tekışık (1986) bu sorunları şu şekilde sıralamıştır:

1. Öğretmenlerin hizmet öncesinde iyi yetişmelerinin sağlanamaması
2. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerinin yapılmaması
3. Öğretmenlerin ekonomik sıkıntıları
4. Öğretmenlerin toplumdaki değerini tamamen yitirmiş olması
5. Milli Eğitim Bakanlığı'nda öğretmen yetiştirme işini planlayan, yürüten sorumlu bir kuruluşun olmaması
6. Öğretmenlerin lojman sorunu
7. Öğretmen çocuklarının yükseköğretimde yurt bulma sıkıntısı çekmesi
8. Öğretmenlerin faydalanabileceği sağlık ve dinlenme tesislerinin yetersizliği
9. Yöneticilik görevlerinin liyakata değil partilere ve politikacılara hizmetteki başarıya göre verilmesi
10. Bürokratların öğretmenlik mesleğinin sorunları ile ilgilenmemeleri.

TBMM (1991) tarafından yaptırılan öğretmen sorunları meclis araştırması raporunda:

1. Öğretmen yetiştirme sistemindeki sorunlar
2. Öğretmen istihdamındaki sorunlar
3. Öğretmenlerin hizmet içi ve işbaşında yetiştirilmesi ile ilgili sorunlar
4. Eğitim ortamı ile ilgili sorunlar
5. Öğretmenlerin sosyal statüleri konularının öncelikli çözülmesi gereken öğretmen sorunları olduğu belirtilmiştir (Çalık, 2001).

Alkan ve Hacıoğlu (1997) öğretmenlik mesleğinin sorunlarını;

1. Öğretmenlik mesleğinin örgütlenmedeki yetersizliği
2. Yasal olanaklardaki yetersizlikler
3. Toplumda öğretmenlik mesleğinin statüsünün düşük olması
4. Meslek tercihi yapacak gençler arasında öğretmenliğin pek tercih edilmememsi
5. Öğretmenlik mesleğinde seçilme, yetiştirilme ve terfi olanaklarının yetersiz olması
6. Çalışma koşullarının zorluğu ve ekonomik sorunlar şeklinde sıralamışlardır.

Türkan (1999) orta öğretim öğretmenlerinin beklenti ve sorunlarını belirlediği araştırmasında, öğretmenlerin saygınlığının düşük olmasının nedeni maaşların yetersizliği olduğunu, devlet yöneticilerinin de öğretmenlik mesleğine gereken önemi göstermemesi öğretmenlerin saygınlığını etkilediğini, öğretmenlerin çoğu mezun oldukları kurumdan aldıkları formasyonu yeterli bulmadığını söylemektedir. Öğretmenler en önemli sorun olarak; eğitim programlarının öğrencilerin kişilik özelliğini dikkate almadığını belirtmişlerdir. Bunların dışında okul kütüphanelerinin yetersizliği, sınıfların kalabalıklılığı, ikili öğretimin yapılıyor oluşu, yapılan teftişlerin amacına hizmet etmediği, öğretmenlerin okul idarelerinin aldıkları kararlara katılmadıklarını, ders araç- gereçlerinin yetersiz oluşu öğretmenlerin ifade ettikleri sorunlardır.

Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin mesleki sorunlarını tespit etmeyi amaçlayan Şahin'in (2001) araştırmasının bulgularına göre, coğrafya öğretmenleri en çok coğrafya dersinin müfredat programı ile ilgili sorunları olduğunu ifade etmektedirler. İkinci sırada öğretmenler, "yükseköğretimde almış oldukları coğrafya eğitimi ile ortaöğretim coğrafya müfredat programı arasındaki uyumsuzluk" konusunu sorun olarak görmektedirler. Üçüncü sırada öğretmenler ders araç gereçleri ile ilgili sorun olduğunu belirtmişlerdir. En son sırada ise ders kitaplarıyla ilgili sorunlar olduğunu ifade etmişlerdir.

Toker Gökçe (2001), sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olmayıp formasyon almış sınıf öğretmenlerinin mesleklerinin ilk yıllarında eğitim öğretim ile ilgili

algılarını ortaya koyarken bu öğretmenlerin müdürlerinin ve müfettişlerin bakış açılarına göre de değerlendirmiştir. Araştırmanın dikkat çeken sonuçlarından biri; öğretmenlerin, müdürlerin ve müfettişlerin MEB'in verdiği sertifika programındaki hizmet içi eğitimin içeriğinin ve süresinin yetersiz olduğunu düşünmeleridir. Formasyon almış öğretmenler mesleklerinin ilk yıllarında şu sorunları yaşamaktadırlar: Planlama, eğitim materyali bulma, kalabalık sınıflarda eğitim verme, grup aktivitelerini yönetme, yavaş öğrenen öğrencilerle ilgilenme, sorunu olan öğrencilere yardım etme, veli ve müffettişlerle iyi ilişkiler kurma. Araştırmacı 2008 yılında formasyon almış öğretmenlerle ilgili bir araştırma daha yapmıştır ve iki araştırmanın sonuçlarını karşılaştırmıştır (Toker Gökçe, 2010). Araştırmanın en dikkat çeken sonucu; 2001 yılında öğretmenlerin yarıdan fazlası öğretmenlik mesleğinin kendilerine uygun olduğunu düşünürken, 2008 yılında yapılan araştırmada öğretmenlerin çoğunun öğretmenliği işsizlikten dolayı seçtiklerini belirtmeleridir. Öğretmelerin eğitimde yaşadıkları sorunların ise hemen hemen aynı olduğu tespit edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin sorunlarını tespit etmek isteyen Kuzey (2002), sınıf öğretmenlerinin görev sırasında karşılaştığı kişisel sorunları, yönetime ait sorunları ve öğrenciden kaynaklanan sorunları araştırmıştır. Sınıf öğretmenlerinin kişisel sorunları başlığı altında maaş yetersizliği, mesleğin toplumsal statüsünün azalması, ulaşım ve barınma sorunları yer almıştır. Yönetime ait sorunlarda; yöneticilerin iyi bir çalışma ortamı hazırlayamadıkları ve öğretmen sorunları ile yakından ilgilenmedikleri ortaya çıkmıştır. Öğrenciden kaynaklanan sorunlar ise; öğrencilerin ekonomik yetersizliği sebebiyle araç-gereç yetersizliği, ailenin eğitim düzeyinin öğrenciyi etkilemesi ve beslenme sorunları şeklinde ifade edilmiştir.

İlköğretim öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları araştıran Yapıcı ve Yapıcı, (2003) öğretmen sorunlarını öğrenciler ile ilgili sorunlar, veliler ile ilgili sorunlar ve ders ortamı ile ilgili sorunlar olmak üzere üç kategoride incelemişlerdir. Araştırmanın bulgularına göre;

1. Öğretmenlerin öğrenciler ile ilgili yaşadıkları sorunlar: Öğrencilerin derslere hazırlıksız gelmeleri, öğrencilerde motivasyon eksikliği, öğrencilerin psikolojik sorunları, disiplinsizlik, öğrenciler arasında iletişimsizlik.

2. Öğretmenlerin veliler ile ilgili yaşadıkları sorunlar: Velilerin çocuklarına ilgisiz olmaları, velilerin okulla ilişki içinde olmamaları, velilerin eğitim seviyelerinin düşük olması, ekonomik yetersizlikler, veli beklentisinin sadece not olması.
3. Öğretmenlerin ders ortamı ile ilgili sorunları: Araç- gereç yetersizliği, sınıfların kalabalık oluşu, dersliklerin temizliği, gürültü ve öğrenci davranışlarının ders ortamını bozması.

Çeliköz 'e (2004) göre öğretmen sorunları;

1. Öğretmenlik mesleğinin standartlarının belirlenmemiş olması
2. MEB, YÖK ve üniversiteler arasındaki koordinasyon eksikliği
3. Öğretmenlik mesleği ile ilgili yasal düzenlemelerdeki eksiklikler
4. Öğretmenlikte mesleki etiğin oturmamış olması
5. Çalışma koşullarının zorluğu
6. Öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün düşük olması
7. Mesleki örgütlenmelerdeki yetersizlikler
8. Hizmet içi eğitimlerin yetersiz olması
9. Maddi olanakların yetersiz olması
10. Tayin, terfi sisteminde objektif kuralların olmaması
11. Bilgi ve teknoloji ile öğretmenlik mesleğinin desteklenmemesi şeklinde özetlenmiştir.

Sağlam ve Sağlam (2005) öğretmenlik mesleğinin Cumhuriyetten günümüze kadar süregelen öğretmen sorunlarını şu şekilde sıralamışlardır:

1. Öğretmen maaşlarının düşük olması
2. Öğretmenlerinin toplumsal statülerinin her geçen gün düşmesi
3. Öğretmenlerin nitelik açısından iyi yetiştirilememeleri
4. Öğretmen yetiştirmede hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yetersiz olması.

Bilgisayar öğretmenlerinin meslek yaşamlarında karşılaştıkları sorunları araştıran Özoğul (2006), bilgisayar öğretmenlerinin sorunları dört başlık altında sınıflandırılmıştır:

- Öğretim alanına yönelik sorunlar: Sınıf mevcudunun kalabalık olması ve öğretimi zorlaştırması, öğrencilerin bilgisayar öğrenmeye direnç göstermesi ve sınıf yönetimi sağlamada yaşanan zorluklar.
- Yönetim alanına yönelik sorunlar: Bilgisayar öğretmenlerinin okulun teknik personeli olarak algılanması, yönetim tarafından verilen ek görevlerin öğretmenlerin iş yükünü arttırması.
- Teknik alana yönelik sorunlar: Okuldaki bilgisayarların sık sık arızalanması.
- Kişisel alana yönelik sorunlar: Bilgisayar sorunlarıyla ilgilenmekten öğretmenlerin fizyolojik ve psikolojik olarak yorulması.

Sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı yönetsel sorunları inceleyen Erdem (2007), öğretmenlerin en çok rahatsızlık duydukları yönetsel sorunların sırasıyla;

- Okul yönetiminin öğretmenlere öğrencilerden para toplattırması
- Öğretmenleri okulda alınan kararlara katmaması
- Objektif bir şekilde performans değerlendirmesinin yapılmaması şeklinde olduğunu ifade etmiştir.

Okul- aile işbirliği sürecine yönelik veli ve öğretmen görüşlerini araştıran Balkar (2008) öğretmenlerin velilerle ilgili olarak; velilerin sadece öğrencilerinin başarı durumlarını öğrenmek için okula gelmesinden, velilerin ilgisiz olmasından, velilerin özel yardım almak için okula gelmelerinden, işbirliği sürecinin sistemli bir şekilde koordine edilmemesinden, çoğunlukla başarılı öğrencilerin velilerinin okula gelmesinden, velileri tanıyamamaktan ve öğrenci sayısının çokluğundan rahatsızlık duyduklarını belirtmişlerdir.

Aydın (2009), 1980-2000 yılları arasında yapılan Milli Eğitim Şuralarında ele alınan öğretmen sorunları ile bu sorunlara getirilen çözüm önerilerinin uygulamaya yansımalarını değerlendirmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre Milli Eğitim Şuralarında ağırlıklı olarak öğretmen sorunlarından öğretmenlerin yetiştirilmesi sorunu üzerinde durulduğu, diğer öğretmen sorunlarının ise fazla ele alınıp tartışılmadığı ifade edilmektedir. Bazı şuralarda yer alan diğer bir konu ise öğretmenlerin hukuki statü sorunları olmuştur. Aydın, makalesinde Milli Eğitim Şuralarında öğretmen sorunlarına köklü bir çözüm getirilemediğini de belirtmiştir.

Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin eğitim öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunları ortaya koymayı amaçlayan Dağdeviren (2009), öğretmenlerin eğitim öğretim sürecine yönelik yaşadıkları sorunları aşağıdaki gibi kategorilendirmiştir:

- Öğrencilerle yaşanan sorunlar: Öğrencilerin okula ve derslere karşı ilgisiz olmaları.
- Velilerle yaşanan sorunlar: Velilerin çocuklarına karşı ilgisiz olmaları.
- Yöneticilerle yaşanan sorunlar: Yöneticilerin uygulamalarda ayrımcılık yapmaları.
- Müfettişlerle yaşanan sorunlar: Müfettişlerin teftiş sırasında mevcut şartları göz ardı etmeleri.
- Meslektaşlarla yaşanan sorunlar: Öğretmenlerin birbirlerini çekememeleri olarak ifade edilmiştir.

İlköğretim okullarında çalışan müdür ve öğretmenlerin mesleki sorunlarına ilişkin görüşlerini tespit etmeyi amaçlayan Ekinci (2010), öğretmen sorunlarını sırasıyla: Okulların fiziki sorunları, veli ve sosyal çevreden kaynaklanan sorunlar, okul yöneticilerinden kaynaklanan sorunlar, donanım yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar, eğitim sistemi ve üst yönetimden kaynaklı sorunlar, hizmet içi eğitim ihtiyacına dair sorunlar, denetim ve değerlendirmeye dair sorunlar, kırtasiyeciliğe dair sorunlar olmak üzere gruplandırmıştır.

Yeni program çerçevesinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin sorunlarını araştıran Ünal ve Başaran (2010), sosyal bilgiler öğretmenlerinin sırasıyla en çok sorun yaşadıkları konuların:

1. Müfettişlerle yaşanan sorunlar
2. Öğretim programı için belirlenen sürenin yetersiz olması
3. Öğrencinin derse karşı olan olumsuz davranışlarını değiştirmede yaşanan sorunlar
4. Dersle ilgili öğretim materyallerini temin etmede yaşanan zorluklar olduğu ifade edilmiştir.

Aday öğretmenlerin göreve başladıklarında karşılaştıkları sorunları ortaya koymayı amaçlayan Erkoç (2010), aday öğretmenlerin cevaplarına göre yaşadıkları sorunları :

- Deneyimsizlik
- Okulda ya da hizmet öncesi eğitimde öğrenilenlere uygulama arasındaki çatışma
- Yeni öğretmen üzerindeki baskılar
- Çok iş yapma çabası
- Teftiş korkusu şeklinde sıralanmıştır.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları problemleri araştıran Hakyemez (2010), beden eğitimi öğretmenlerinin sorunları aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- İdarecilerle yaşanan problemler: İdarecilerin beden eğitimi öğretmenlerine çalışmalarından dolayı ödüllendirmede yetersiz kalmaları.
- Öğrencilerle yaşanan problemler: Merkezi sınavların öğrencileri sosyal ve sportif anlamda sınırlamaya zorlaması ve beden eğitimi dersine olan ilgiyi azaltması
- Öğrenci velileri ile ilgili yaşanan problemler: Velilerin çocuklar için egzersiz ve oyunun önemi hakkında yeterince bilgiye sahip olmamaları.
- Diğer öğretmenlerle yaşanan problemler: Diğer branşlardaki öğretmenlerin sportif faaliyetleri yeterince desteklememeleri.
- Dersin işlenişinde materyal ver ders ortamı ile ilgili problemler: Ders saatlerinin yetersizliği, tesis ve donanım eksikliği.

Türkiye'de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunlarını ortaya koymaya çalışan Özoğlu (2010) öğretmenlerin istihdamına ilişkin sorunları şu şekilde sıralamıştır:

1. Arz- talep dengesinin sağlanamaması: Okul öncesi öğretmenliği veya sınıf öğretmenliği gibi branşlarda öğretmen ihtiyacı varken, birçok alanda da öğretmen yığılması vardır. Bu sebeple MEB 2001 yılından itibaren kamu personeli seçme sınavı (KPSS) ile öğretmen ataması yapmaktadır.

2. Öğretmenlerin bölgeler arası dengesiz dağılımı: Bazı kırsal kesimlerde öğretmen açığı varken, bazı kentlerde öğretmen fazlası vardır.
3. Atamaların zamanlaması: Atamalar okulların başlamasından en geç 1 ay önce yapılmalıdır ki atanan öğretmenler görev yapacakları yere rahatça yerleşip uyum sağlayabilsinler.
4. Öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsü: Saygınlığı düşük bir mesleğe kaliteli insan gücü yönelimi zordur. Bu sebeple öğretmenlerde niteliği arttırmak için öncellikle mesleğin statüsünü yükseltmek gerekir.
5. Öğretmen maaşları: OECD 2007 verilerine bakıldığında, ülkemizdeki öğretmen maaşları söz konusu ülkelerle kıyaslandığında oldukça düşük seviyededir.

Kadın öğretmenlerin sorunlarını araştıran Koyuncu (2011), katılımcıların kadın olmaktan dolayı yaşadıkları sorunları ele alınmıştır. Araştırmanın sonunda kadın öğretmenlerin sorunlarını; kadın olmaktan dolayı ailede yaşanan sorunlar, görev yaptıkları yerleşim biriminde yaşadıkları sorunlar ve okulda yaşadıkları sorunlar şeklinde kategorilendirilmiştir.

VI. Demirel hükümeti, askeri ihtilal ve Özal hükümetleri döneminde öğretmen sorunlarının Türk basınına yansımalarını değerlendiren Yılmaz (2011), 1979-1989 seneleri arasındaki Cumhuriyet, Milliyet, Milli Gazete, Yeni Asır ve İki Nisan gazetelerini örneklem olarak kullanmıştır. Öğretmen sorunlarını Akyüz'ün (1978) sınıflandırmasını kullanarak incelemiştir. Araştırmanın sonuçları şu şekildedir:

- Öğretmenlerin sayısal durumu: Dört hükümet döneminde de öğretmenlerin yurt genelinde dağılımı dengesizdir.
- Öğretmenlerin hukuki statü sorunu: Öğretmenlerin hukuki statüsü oldukça zayıftır. Nitelikten çok niceliğe önem verilmesi öğretmenlerin mesleki saygınlığını düşürmüştür.
- Öğretmenlerin örgütlenme sorunları: VI. Demirel hükümeti zamanında tüm öğretmen örgütleri kapatılmıştır. I. ve II. Özal hükümetleri zamanında ise öğretmen örgütleri ile ilgili hiçbir çalışma yapılmadığı belirtilmiştir.

- Öğretmenlerin ekonomik sorunları: VI. Demirel hükümeti zamanında öğretmenlerin ekonomik sorunları ile ilgili bir habere rastlanmamıştır. Ulusu, I. ve II. Özal hükümetleri dönemlerinde ise büyük boyutlarda bu sorunlara yer verilmiştir.
- Öğretmenlerin yetiştirilmesi sorunu: Öğretmenlerin nitelik sorunu her dönemde tartışılmıştır.
- Öğretmenlerin mesleki yayın sorunları: Öğretmenlerin mesleki yayınları izleyememeleri her dönemde sorun olarak kalmıştır.

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin sorunlarını araştıran Sarı (2011), aday sınıf öğretmenlerinin sorunlarını yönetici, diğer öğretmenler, öğrenciler, eğitim ortamı, görev yapılan yer ve alınan hizmet öncesi eğitim kategorilerinde incelemiştir. Görevlerini yerine getirirken okul yöneticilerinin gereken desteği göstermemeleri aday sınıf öğretmenlerinin en önemli gördükleri sorun olmuştur. Okulun rehber öğretmeninin aday sınıf öğretmenlerine rehberlik dersinin işlenmesi, öğrenciyi tanıma gibi konularda yeterince yardımcı olmaması en önemli sorun olarak görülmüştür. Öğrenciler ile ilişkilerde öğrencilerin motivasyonlarının nasıl arttırılacağının bilinmemesi aday öğretmenlerce sorun olarak görülmüştür. Eğitim ortamına ilişkin ise donanım eksikliği en önemli sorun olarak ifade edilmiştir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunların incelendiği araştırmada için Ulucan, Türkçapar ve Cihan (2012), beden eğitimi öğretmenlerinin okul yönetimi, okulun fiziki şartları, öğretmenlerin aldıkları eğitim, öğrenci ve ailesi başlıklarında problem yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Bümen vd. (2012), son 10 yılda Türkiye'de öğretmenlerin mesleki gelişimleriyle ilgili yayımlanan makaleleri incelemişlerdir. Yaptıkları inceleme sonucunda öğretmenlerin mesleki gelişimleriyle ilgili sonuçları çalışmalarında özetlemişlerdir. Çalışmanın sonuçlarından bazıları şunlardır:

1. MEB'in konuyla ilgili uygulamalarının sayıca azlığı ve nitelik açısından yeterli bulunmayışı
2. Mesleki gelişim etkinliklerine katılım için güdüleyici etkenlerin olmayışı
3. Eğitim konuları belirlenirken öğretmenlere sorulmayışı

4. Öğretmenlerin etkinlik seçimlerinde her zaman özgür olmamaları
5. Öğretmenlerin kendilerini yeterli görmeleri
6. Etkinliklerin uygulamalı yapılması yerine teorik bilgiye ağırlık vermesi
7. Yabancı dil ve bilgisayar kurslarında seviye sınıflarının oluşturulmaması.

Ekinci, Bindak ve Yıldırım (2012), öğretmenlerin mesleki sorunlarının, yönetici ve öğretmen görüşlerine göre öncelik sırasını belirlemişlerdir. Öğretmenlere göre en önemli ilk iki sorun "velilerin ilgisizliği ve velilerin öğretmenlere yeterince destek olmamaları" ile "öğretim materyalleri ve araç- gereç ihtiyacı" maddeleri olduğu ortaya çıkmıştır.

İstanbul'da görev yapan öğretmenlerde mesleksel maruziyete bağlı hastalıkları araştıran İnce vd. (2012), Silivri'de ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin %89.7'sini araştırmalarına dahil etmişlerdir. Öğretmenlerin son 30 gündeki yakınmaları ve bu yakınmaların işle ilişkili olup olmadığı incelenmiştir. Öğretmenlerin ayrıca "stresli" olma durumları ve nedenleri araştırılmıştır. Öğretmenlerin en sık yakındıkları sağlık problemlerinin; baş ağrısı, bel ağrısı, fiziksel aktivite sırasında ayaklarda ağrı ve ses kısıklığı olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin stres altında bulunma düzeyleri %50.9 olarak belirlenmiştir. Bu oran sınıf öğretmenlerinde %55.5, branş öğretmenlerinde %50.5 ve idarecilerde %32 olarak bulunmuştur. Öğretmenler tarafından bildirilen stres nedenleri sırasıyla;

1. Öğrencilerin davranışlarını ve eğitimlerini yönetmek
2. Maaşların azlığı
3. Ekonomik nedenler
4. Aşırı ders yükü
5. Kendi çocuklarının eğitimi ile ilgili nedenler
6. Okul idaresi ile yaşanan sorunlar şeklinde ifade edilmiştir.

İlköğretim okullarında görev yapan bilişim teknolojileri öğretmenlerinin mesleğe yönelik sorunlarını ortaya koymayı amaçlayan Yeşiltepe (2012), bilişim teknolojileri öğretmenlerinin sorunları beş başlık altında toplanmıştır. Bunlar: Kişisel- mesleki alana yönelik sorunlar, öğretim alanına yönelik sorunlar, teknik

alana yönelik sorunlar, okul kültürü ve yönetim alanına yönelik sorunlar ve diğer sorunlardır.

Uygun (2012) örneklemine aldığı gazetelerden 2000-2010 yılları arasında 24 Kasım günlerinde basında yer alan öğretmen sorunlarını incelemiştir. Araştırmada örneklem olarak Milliyet, Sabah, Hürriyet, Zaman, Radikal ve Cumhuriyet gazeteleri seçilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre gazetelerde sırasıyla ekonomik, özlük ve örgütlenme türünden mesleki sorunlara daha çok yer verilmiştir. Maaşların azlığı diğer sorunlarla da ilişkilendirilmiştir. Meslek dışı sorunların başında ise siyasi sorunlar gelmektedir. Siyasi sorunlar daha çok siyasilerin öğretmenlere hak ettikleri değeri vermemeleri şeklindedir.

Okul öncesi, sınıf ve branş öğretmenlerinin sorunlarını araştıran Demir ve Arı (2013), öğretmenlere göre, en önemli sorunun öğretmenlerin gelirlerinin düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Bunu sırasıyla öğretmenlik mesleğinin toplumdaki sayınlığının düşmesi ve sık değişen programlar ve mevzuatlar izlemektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlere göre, en az rahatsızlık verici sorunlar ise sırasıyla; norm kadro sorunları, performansın takdir edilmemesi ve çalışma saatlerinin fazlalığıdır.

Eğitimin belki de en önemli unsuru olan öğretmenlerin sorunları çözülmeden kaliteli bir eğitime ulaşmak oldukça güçtür. Bu sebeple birçok kuruluş da bu konuyla ilgili araştırma yapmıştır. Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği (TÖB-DER) tarafından UNESCO Milli Daimi Komisyonu'na sunulan raporda öğretmen sorunlarının;

1. Geçim sıkıntısı
2. Öğretmenlerin güvenlik sorunu
3. Öğretmenlerin hukuksal sorunları
4. Türkiye'de öğretmen dağılımı
5. Öğretmen atamaları
6. Öğretmenlerin örgütlenmesi şeklinde olduğunu belirtilmiştir (Demir ve Arı, 2013, s.110).

Aday öğretmenlerin sorunları da "öğretmen sorunları" başlığı altında değerlendirilebilmektedir. Aday öğretmenlerin MEB tarafından belirlenen öğretmen yeterlilikleri arasında bulunan "öğretme ve öğrenme süreci yeterlilikleri" konusunda kendilerine yönelik algıyı ortaya çıkarmayı hedefleyen Toker Gökçe (2013), bu bağlamda 95 aday öğretmene anket uygulamıştır. Bu çerçevede, öğretmenlerin öğretme ve öğrenme süreci yeterlilikleri başlığı altında yer alan becerileri yerine getirmede yaşadıkları sorunlar da incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre aday öğretmenler öğrenme ve öğretmen süreci yeterlilikleri konusunda aşağıdaki başlıklarda sorun yaşamaktadırlar:

1. Gezi- gözlem yoluyla öğretim yapma
2. Proje, buluş yoluyla ve bilgisayar ile öğretim yapma
3. Alan uzmanına bilgi sundurma
4. Öğrencileri bir sonraki derse hazırlama
5. Öğretimi yönetme
6. Pekiştirme ve caydırma lisesi hazırlama
7. Öğretim hızını öğrenciye göre ayarlama
8. Olumsuz davranışı yönetme
9. Öğrenci deneyimlerini yönetme.

Sınıf öğretmenlerinin adaylık dönemlerinde yaşadıkları mesleki sorunları tespit eden Toker Gökçe (2013), adaylık dönemindeki sınıf öğretmenlerinin güçlük çektikleri mesleki sorunları şu şekilde sıralamıştır:

1. Planlamada yaşanan zorluklar: Hedef yazmak
2. Öğretim etkinliklerinde yaşanan zorluklar: Kalabalık sınıflarda öğretim yapmak, öğretim materyalleri elde etmek
3. Öğrenciler ile ilişkilerde yaşanan zorluklar: Yavaş öğrenen öğrenciler için uygun yöntem kullanmak, öğrencilerle ilgili kayıt tutmak
4. Okul ve çevreye yönelik yaşanan zorluklar: Müfettişlerle iyi ilişkiler kurmak
5. Diğer sorunlar: Yöneticilerden mesleki rehberlik ve destek almada yaşanan güçlükler.

Sınıf öğretmenlerinin mesleğin ilk beş yılında karşılaştıkları problemleri tanımlamak isteyen Dilci ve Kalkan (2013), öğretmenlerin en önemli gördükleri sorunların sırasıyla:

1. Öğrencilerin derse ilgisizliği
2. Velilerin okula bakışı
3. Okullardaki materyal eksiklikleri
4. Isınma ve altyapı sorunları
5. Birleştirilmiş sınıflarda çalışma pratiğine ilişkin sorunlar olduğunu ifade etmişlerdir.

Aktif Eğitimciler Sendikası (2014) internet siteleri üzerinden 5 Ocak- 5 Şubat tarihleri arasında bir anket yayınlamıştır. Bu ankete 3092 eğitimci katılmıştır. Ankete katılanlara "Eğitim çalışanlarının en büyük sorunu nedir?" diye sorulmuştur. Anketin sonuçlarına göre, %85 oy oranı ile eğitimciler mesleki itibar erozyonunu en büyük sorun olarak görmektedirler. Bunu %15 ile gelir azlığı sorunu izlemektedir.

Tablo 3'de ülkemizde öğretmen sorunları ile ilgili yapılmış araştırmaların sonuçları özetlenmiştir.

Tablo 3. Türkiye'de Öğretmen Sorunları ile ilgili Yapılmış Araştırmalar

YAZAR	BRANŞ	ÖĞRETMEN SORUNLARI
Akyüz (1978)	Genel	Öğretmenlerin sayısal sorunları, öğretmenlerin eğitimi, hukuki sorunlar, ekonomik sorunlar, örgütlenme sorunları, mesleki yayın sorunları, öğretmenlerin kişilik özellikleri, mesleğin toplumsal kökeni, öğretmen-halk ilişkileri, öğretmen- siyasi çevre ilişkileri
Tekışık (1986)	Genel	Hizmet öncesi eğitim, hizmet içi eğitim, ekonomik sıkıntılar, öğretmenin statüsü, lojman sorunu, sağlık ve dinlenme tesislerinin yetersizliği, yöneticilik görevlerinin liyakata göre yapılmaması, bürokratların ilgisizliği
Alkan ve Hacıoğlu (1997)	Genel	Örgütlenme yetersizliği, öğretmenin statüsü, öğretmenliğin meslek olarak tercih edilmemesi, öğretmenlik mesleğine seçilme, yetiştirilme ve terfi olanaklarının yetersiz olması, çalışma koşullarının zorluğu, ekonomik sorunlar
Türkan (1999)	Ortaöğretim Öğretmenleri	Saygınlığın düşük olması, maaşın yetersizliği, bürokratların ilgisizliği, hizmet öncesi eğitimin yetersizliği, eğitim programlarının öğrencilerin kişilik özelliklerine göre olmaması, kütüphanelerin yetersizliği, sınıfların kalabalık olması, ikili eğitim yapılması, teftişlerin amaca hizmet etmemesi, öğretmenlerin alınan kararlara katılamaması, ders araç gereçlerinin yetersizliği

Tablo 3. Türkiye'de Öğretmen Sorunları ile ilgili Yapılmış Araştırmalar (Devam)

YAZAR	BRANŞ	ÖĞRETMEN SORUNLARI
Şahin (2001)	Ortaöğretim Coğrafya Öğretmenleri	Coğrafya dersinin eğitim programı ile ilgili sorunlar, hizmet öncesi eğitim ile ilgili sorunlar, ders araç gereçleri ile ilgili sorunlar
Toker Gökçe (2001)	Formasyon Almış Sınıf Öğretmenleri	Formasyon eğitiminin süresinin ve içeriğinin yetersiz olması, planlama, eğitim materyali bulma, kalabalık sınıflarda eğitim verme, grup aktivitelerini yönetme, yavaş öğrenen öğrencilerle ilgilenme, sorunu olan öğrencilere yardım etme, veli ve müfettişlerle iyi ilişkiler kurmak.
Kuzey (2002)	Sınıf Öğretmenleri	Maaş yetersizliği, öğretmenliğin statüsünün düşmesi, ulaşım ve barınma sorunları, yöneticilerin iyi bir çalışma ortamı hazırlayamamaları ve öğretmen sorunları ile ilgilenmemeleri, araç- gereç yetersizliği, ailelerin eğitim düzeyinin öğrenciyi etkilemesi
Yapıcı ve Yapıcı (2003)	İlköğretim Öğretmenleri	Öğrencilerin derslere hazırlıksız gelmeleri, öğrencilerde motivasyon eksikliği ve disiplinsizlik, velilerin ilgisizliği, araç- gereç yetersizliği, sınıfların kalabalık olması, dersliklerin temiz olmaması, istenmeyen öğrenci davranışları
Çeliköz (2004)	Genel	Öğretmenlik mesleğinin standartlarının belirlenmemiş olması, MEB, YÖK ve üniversiteler arasındaki koordinasyon eksikliği, öğretmenlik mesleği ile ilgili yasal düzenlemelerdeki eksiklikler, öğretmenlikte mesleki etiğin oturmamış olması, çalışma koşullarının zorluğu, öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünün düşük olması, mesleki örgütlenmelerdeki yetersizlikler, hizmet içi eğitimlerin yetersiz olması, maddi olanakların yetersiz olması, tayin, terfi sisteminde objektif kuralların olmaması, bilgi ve teknoloji ile öğretmenlik mesleğinin desteklenmemesi
Sağlam ve Sağlam (2005)	Genel	Maaşların düşük olması, öğretmenliğin statüsünün düşmesi, öğretmenlerin nitelik açısından iyi yetiştirilememeleri, hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yetersiz olması
Özoğul (2006)	Bilgisayar Öğretmenleri	Sınıfların kalabalık olması, öğrencilerin öğrenmek istememeleri, sınıf yönetiminde yaşanan zorluklar, yönetim tarafından verilen ek görevler, okuldaki bilgisayarların arızalanması ve bu durumun öğretmenleri psikolojik ve fizyolojik olarak yorması.
Erdem (2007)	Sınıf Öğretmenleri	Yönetimin öğretmenlere para toplattırması, öğretmenlerin okulda alınan kararlara katılamaması, performans değerlendirmenin objektif olarak yapılmaması
Balkar (2008)	Genel	Velilerin ilgisizliği, velilerle işbirliği sürecinin sistemli bir şekilde koordine edilmemesi, velileri tanıyamamak, öğrenci sayısının çokluğu
Aydın (2009)	1980-2000 yılları arası Milli Eğitim Şuralarında ele alınan sorunlar	Öğretmenlerin yetiştirilmesi, öğretmenlerin hukuki statüleri

Tablo 3. Türkiye'de Öğretmen Sorunları ile ilgili Yapılmış Araştırmalar (Devam)

YAZAR	BRANŞ	ÖĞRETMEN SORUNLARI
Ekinci (2010)	İlköğretim Öğretmenleri	Okulların fiziki sorunları, velilerden ve sosyal çevreden kaynaklanan sorunlar, eğitim sistemi ve üst yönetimden kaynaklanan sorunlar, donanım yetersizliği, hizmet içi eğitim ihtiyacı, denetim ve değerlendirme, kırtasiyecilik
Ünal ve Başaran (2010)	Sosyal Bilgiler Öğretmenleri	Öğretim programı için belirlenen sürenin yetersizliği, müfettişlerle yaşanan sorunlar, öğrencilerin olumsuz davranışları, ders materyalleri bulma
Erkoç (2010)	Aday Öğretmenler	Deneyimsizlik, hizmet öncesinde alınan eğitim ile uygulama arasındaki çatışma, yeni öğretmen üzerindeki baskılar, çok iş yapma çabası, teftiş korkusu
Hakyemez (2010)	Beden Eğitimi Öğretmenleri	Yöneticilerin öğretmenleri ödüllendirmememsi, öğrencilerin dersi önemsememesi, velilerin sporun önemi hakkında eğitimsiz olmaları, diğer öğretmenlerin sportif faaliyetleri yeterince desteklememeleri, ders saatlerinin yetersizliği, tesis ve donanım eksikliği
Özoğlu (2010)	Genel	Bazı branşlarda çok açık varken bazı branşlarda öğretmen fazlalılığın olması, öğretmenlerin bölgeler arası dengesiz dağılımı, atamaların zamanlaması, mesleğin toplumsal statüsü, öğretmen maaşları
Koyuncu (2011)	Kadın Öğretmenler	Kadın olmaktan dolayı ailede, yerleşim biriminde ve okulda yaşanan sorunlar
Yılmaz (2011)	1979-1989 yılları arası Türk basınına yansıyan sorunlar	Öğretmenlerin yurt geneline dağılımlarının dengesiz oluşu, öğretmenlerin mesleki saygınlığının düşük olması, örgütlenmedeki yetersizlikler, ekonomik yetersizlikler, nitelik sorunu, öğretmenlerin mesleki yayınları takip edememeleri
Sarı (2011)	Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenleri	Okul yöneticilerinin destek olmaması, rehber öğretmenin yardımcı olmaması, öğrencilerin motivasyon sorunu, donanım eksikliği
Ulucan, Türkçapar ve Cihan (2012)	Beden Eğitimi Öğretmenleri	Okul yönetimi, okulun fiziki şartları, hizmet öncesi eğitim, öğrenciler ve velileri ile ilgili sorunlar
Bümen vd. (2012)	Öğretmenlerin Mesleki Gelişim Sorunları	MEB'in eğitimlerinin sayıca az ve nitelik açısından yetersiz oluşu, etkinlikler için güdüleyici etmenlerin olmaması, eğitim konularının belirlenmesinde öğretmenlere sorulmaması, öğretmenlerin etkinlik seçmede özgür olmamaları, etkinliklerin teorik olması, seviye sınıflarının olmaması
Ekinci, Bindak ve Yıldırım (2012)	Genel	Velilerin ilgisizliği ve velilerin öğretmenlere destek olmamaları, öğretim materyalleri ve araç- gereç ihtiyacı
İnce vd. (2012)	Son 30 Günde Rahatsızlanan Öğretmenler	İstenmeyen öğrenci davranışları, maaşların azlığı, aşırı ders yükü, kendi çocuklarının eğitimi ile ilgili nedenler, okul idaresi ile yaşanan sorunlar
Demir ve Arı (2013)	Okul öncesi, Sınıf ve Branş Öğretmenleri	Ekonomik sorunlar, statünün düşmesi, sık değişen programlar ve mevzuatlar

Tablo 3. Türkiye'de Öğretmen Sorunları ile ilgili Yapılmış Araştırmalar (Devam)

YAZAR	BRANŞ	ÖĞRETMEN SORUNLARI
TÖB-DER (2013)	Genel	Geçim sıkıntısı, güvenlik sorunu, hukuksal sorunlar, öğretmen dağılımı, öğretmen atamaları, örgütlenme
Toker Gökçe (2013)	Adaylık Döneminde Olan Sınıf Öğretmenleri	Planlamada yaşanan zorluklar, kalabalık sınıflar, eğitim materyali bulma, yavaş öğrenen öğrenciler için uygun yöntem kullanmak, öğrencilerle ilgili kayıt tutmak, müfettişlerle iyi ilişkiler kurmak, yöneticilerden destek alamamak
Dilci ve Kalkan (2013)	Sınıf Öğretmenleri	Öğrencilerin derslere ilgisizliği, velilerin okula bakışı, materyal eksiklikleri, ısınma ve altyapı sorunları, birleştirilmiş sınıflar
Aktif Eğitimciler Sendikası (2014)	Genel	Statünün düşmesi, gelir azlığı

Yapılmış olan araştırmalara bakıldığında, araştırmacıların öğretmen sorunlarını farklı açılardan ele aldıkları görülmektedir. "Öğretmen sorunları" konusu çok geniş olması sebebiyle bu durum çok doğaldır. Alanyazın tarandığında ise ülkemizde en çok rastlanan öğretmen sorunlarının; maaşların yetersizliği ve ekonomik sorunlar, öğretmenlerin toplumdaki statülerinin düşük olması, öğretmenlerin hizmet öncesinde aldıkları eğitimin yetersizliği, hizmet içi eğitim ve yönetim ile ilgili sorunlar olduğu görülmektedir.

5. Mesleki ve Teknik Eğitim

Günümüzde teknoloji ve endüstri toplumun en önemli parçaları haline gelmiştir. Ülkelerin kalkınmışlık düzeyini gösteren teknoloji, kendisini kullanacak nitelikli insan gücüne ihtiyaç duyar. Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemleri, teknolojiyi kullanabilecek ve üretebilecek olan insanı yetiştirmeyi hedeflemektedir (Kazu ve Demirli, 2002, s.8).

Mesleki ve teknik eğitim, milli eğitim sisteminin bütünlüğü içinde endüstri, tarım ve hizmet sektörleriyle birlikte her türlü mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin planlanması, araştırılması, geliştirilmesi, organizasyonu ve eşgüdümü ile yönetim, denetim ve öğretim etkinliklilerinin bütünü şeklinde tanımlanabilir (Alkan, Doğan ve Sezgin, 1996, s.5).

Mesleki ve teknik ortaöğretim; öğrencileri genel ortaöğretimin amaçları ile beraber onları iş ve meslek alanlarına insan gücü olarak yetiştiren ve yükseköğretime hazırlayan eğitim kurumlarıdır. Mesleki ve teknik eğitimin temel işlevi, öğrencilerin istek ve yeteneklerine uygun alanlarda, ülkenin sosyal, ekonomik, teknolojik yapı ve gelişmelere uygun olarak, seçtikleri meslek branşının gerektirdiği yeterlilikleri kazandırmaktır (Sönmez, 2006, s. 88).

6. Günümüzde Mesleki ve Teknik Eğitimin Durumu

Mesleki eğitim, 2011 yılına kadar Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı, Çıraklık ve Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilmiştir. 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü kurularak bu tarihten itibaren tüm genel müdürlükler tek çatı altında toplanmıştır (MEB, 2011). MEB, bu adım ile mesleki eğitimde uygulamada birlikteliği amaçlamıştır.

Dünya'daki gibi ülkemizde de hükümet politikaları mesleki ve teknik eğitimi yaygınlaştırmaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda ülkemizde mesleki eğitime bağlı öğrenci, öğretmen ve okul sayıları her yıl artmaktadır. Tablo 4'te genel ortaöğretim ile mesleki ve teknik ortaöğretime ait okul, öğretmen ve öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 4. Öğretim Yıllarına Göre Genel ve Mesleki-Teknik Ortaöğretime Ait Okul-Öğretmen-Öğrenci Sayıları

Öğretim Yılı	**Genel Ortaöğretim**			**Mesleki ve Teknik Ortaöğretim**		
	Okul	Öğretmen	Öğrenci	Okul	Öğretmen	Öğrenci
2010/11	4 102	118 378	2 676 123	5 179	104 327	2 072 487
2011/12	4 171	122 716	2 666 066	5 501	113 098	2 090 220
2012/13	4 214	119 393	2 725 972	6 204	135 502	2 269 651
2013/14	3 744	117 353	2 906 291	7 211	161 288	2 513 887

(MEB, sgb, 2014, s.13)

Tablo 4'deki istatistiklere göre 2013/2014 eğitim öğretim yılında ortaöğretimde bulunan toplam öğrenci sayısı 5.420.148'dir. Bu öğrencilerden 2.513.887 tanesi mesleki ve teknik eğitim veren okullara kayıtlıdır. Verilere göre

genel ortaöğretimde öğrenim gören öğrenci sayısı mesleki ve teknik eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerden 392.404 kişi fazladır. 2012/2013 yılında ülkemizdeki oranlara bakıldığında öğrencilerin % 45.4 'nün mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına; % 54.6' sının ise genel ortaöğretim kurumlarına devam ettiğini görülmekteydi. 2013/2014 eğitim öğretim yılına bakıldığı zaman ise toplam öğrencilerin % 46.4'nün mesleki eğitim veren kurumlarına kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu verilere bakarak ülkemizde mesleki eğitime devam eden öğrenci sayılarının her sene çoğaldığını söyleyebiliriz. Eurostat (2011) verilerine göre, Avrupa Birliği ülkelerinde toplam ortalamada, genel ve mesleki ortaöğretime devam eden öğrenci oranları genelde yarı yarıyadır. Bununla birlikte Belçika, Avusturya, Lichtenstein %80 mesleki eğitime devam eden öğrenci oranlarına sahiptir. Mesleki eğitimde en az öğrenci oranına sahip ülke ise % 13 ile Güney Kıbrıs'tır. %30 civarı ile diğer en düşük ortalamalara sahip ülkeler ise Estonya, İrlanda, Litvanya, Macaristan ve Ukrayna'dır.

7. Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretmenlik

Ülkemizde, öğretmenlerin atama alanları 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar ile Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğine dayandırılarak Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından belirlenmektedir. Bu kapsamda öğretmen olarak atanacaklarda atamalarına esas olan alanlar ile mezun oldukları yükseköğretim programları belirlenir.

Mesleki ve teknik eğitime bağlı okullarda öğrenciler hem alan dersi (bilgisayar, elektrik, inşaat, çocuk gelişimi, lojistik vb.) hem de kültür derslerini (ingilizce, edebiyat, matematik, tarih vb.) görmektedirler. Bu sebeple bu okullarda hem meslek dersi öğretmenleri hem genel kültür dersi öğretmenleri görev yapmaktadır. Bu okullarda görev yapan meslek dersi öğretmenlerinin teknik eğitim fakültesi (günümüzde teknoloji fakültesi), kültür dersi öğretmenlerinin ise eğitim fakültesi mezunu olmaları esastır. Fakat öğretmenler, meslek dersleri için

mühendislik fakültesi; kültür dersleri için fen-edebiyat fakültesi gibi fakültelerden formasyon eğitimi almaları şartı ile alanlarına uygun branşlarda öğretmen olarak atanabilmektedirler.

Günümüzde mesleki ve teknik eğitimi yaygınlaştırma amacı ile beraber meslek liseleri ve bu liselerde görev yapan öğretmen sayısı her yıl artmaktadır. 2013/2014 eğitim öğretim yılında ortaöğretim kurumlarında görevli öğretmenlerin yaklaşık %58'i mesleki eğitim veren kurumlarda görev yapmaktadır (MEB, sgb, 2014, s. 13).

Hem ülkemizde hem Dünya'da araştırılmış olan öğretmen sorunları dışında mesleki eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ayrıca bir takım sorunları olduğu yapılan alanyazın taramasında görülmüştür. Kültür dersi öğretmenlerinin sorunlarını daha iyi anlayabilmek amacıyla bu araştırmaların verilerine yer verilmiştir.

8. Yurt Dışında Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenler ile ilgili Yapılmış Araştırmalar

Little ve Threatt (1992) Amerika Birleşik Devletleri'nin California eyaletinde beş çok amaçlı okulda (comprehensive school) meslek dersi öğretmenlerinin deneyimlerini araştırmışlardır. Bu okulların amaçları ve öncelikleri akademik derslere ve öğretmenlere göre ayarlanmış durumdadır. Okulların bu kurumsal yönelimleri meslek derslerinin ve meslek dersi öğretmenlerinin katkılarını azaltmaktadır. Üniversiteye gidecek öğrencilerin (college bound) değerli görülmesi, üniversiteye muhtemelen gitmeyecek olan öğrencilere, bu öğrencilerin öğretmenlerine ve programlarına olumsuz anlam yüklemektedir. Bu sebeple meslek derslerinin ve öğretmenlerinin prestijleri düşüktür. Bunlara rağmen meslek dersleri sistemde önemli bir açığı kapatmaktadır. İngilizceyi sınırlı konuşan, özel eğitim gerektiren ve akademik seviyeleri düşük (remedial students) olan öğrenciler mesleki eğitim sayesinde bazı beceriler kazanıp topluma daha rahat karışabilmektedirler. Meslek eğitimi alan öğrencilerin bu durumu, öğretmenlerin derslerde öğrencilere

eğitim programının amaçlarından çok hayati becerileri (life skills) kazandırmaya yönlendirmektedir.

Little (1992) California/ Michigan'da gerçekleştirdiği araştırma ile çok amaçlı okullarda (comprehensive school) meslek dersi öğretmenleri ile akademik ders veren öğretmenlerin mesleki kimliklerini ve ilişkilerini incelemiştir. Üç yılda tamamlanan araştırmada görüşme ve gözlem teknikleri kullanılmıştır. 35 meslek dersi öğretmenin görüşlerine yer verilirken; akademik ders veren öğretmenlerin davranış ve tutumları gözlemlenmiştir. Meslek dersi öğretmenleri meslektaşları ve yöneticileri tarafından daha prestijsiz görüldüğünden meslek dersi öğretmenleri branşlarından utanmaktadırlar. Meslek dersi öğretmenleri özel eğitim gerektiren öğrencilere daha çok ders vermektedirler. İki grup öğretmen arasında iletişimin de oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Meslek dersi öğretmenleri yöneticilerden, diğer öğretmenlerden, öğrencilerden ve velilerden yeterince destek alamadıklarını bildirmişlerdir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Ohio eyalatinde teknik liselerde görev yapan akademik ve meslek dersi öğretmenlerinin stres algılama düzeylerinin karşılaştırıldığı araştırmaya 24 akademik 50 teknik ders öğretmeni katılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre teknik branşlarda görevli öğretmenler rol ve görev stresini daha çok yaşarken; akademik branşlarda görevli öğretmenler okul çevresinden kaynaklanan stresi daha fazla yaşamaktadırlar (Kerliw, 1992).

Burrel (1993) Amerika Birleşik Devletleri'nde Ohio eyalatinde 123 öğretmene anket uygulayarak meslek dersi öğretmenleri ile akademik ders veren öğretmenlerin öğrencilere yönelik empati seviyelerini kıyaslamıştır. Akademik ders veren öğretmenlerin öğrencilere yönelik empati seviyeleri meslek dersi öğretmenlerinden daha yüksek bulunmuştur. Yaş, ırk, eğitim seviyesi ve kıdem açısından öğretmenler arasında bir fark bulunmazken; cinsiyet kategorisinde bayan öğretmenlerin empati seviyeleri erkeklere oranla daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Heaviside vd. (1994) gönderdikleri anketi Amerika Birleşik Devletleri'nde ülke çapında toplam 1924 meslek dersi ve akademik ders veren öğretmen cevapladı.

Araştırmanın sonuçları meslek dersleri ile akademik dersler konusunda aydınlatıcı bilgiler içermektedir. Meslek derslerinde sınıf mevcutları daha az iken; ders işleme süreleri daha uzundur. Bu iki grup derslerde kullanılan aktiviteler ve metotlar farklıdır. Akademik derslerde 5 gün süre ile ödevler verilmekte iken; meslek derslerinde ödev verme süresi iki katıdır. İki grup derste de yazılı sınavlar yapılarak öğrenci değerlendirilmesi yapılmaktadır. Ancak meslek derslerinde portfolyo değerlendirilmesi daha çok kullanılmaktadır. Meslek derslerinde derslerin matematiksel ve bilimsel kısmı sınırlı olarak işlenebilmektedir. Akademik ders veren öğretmenlerin daha çok yüksek lisans diploması varken; meslek dersi öğretmenlerinin daha çok lisans diplomaları vardır. Akademik ders veren öğretmenler, meslek dersi öğretmenlerine kıyasla öğrencilerinin üç kat daha çok yetenekli olduklarını düşünmektedirler. Meslek dersi öğretmenleri yarısı öğrenci motivasyonunun sorun olduğunu düşünmektedir.

Mndebele ve Dlamini (2008) Swaziland'da meslek dersi öğretmenleri ile akademik öğretmenlerin ülkedeki mesleki eğitim hakkındaki görüşlerini araştırmışlardır. Meslek dersi öğretmenleri; mesleki eğitimin işsizliği azalttığını, öğrencileri mesleğe hazırladığını, öğrencilerin okulu bırakma oranlarını düşürdüğünü, ülkedeki yoksulluğu azaltıp ülkenin ekonomik kalkınmasına destek olduğunu düşünmektedirler. Akademik branşlarda ders veren öğretmenler ise; meslek dersi öğretmenlerinin daha çok maaş ve tazminat almalarından dolayı onlara gıpta ettiklerini ve mesleki eğitimin yaygınlaşması sebebiyle işlerini kaybetme korkusu yaşadıklarını söylemişlerdir. Mesleki eğitimin pahalı olması sebebiyle iki grup öğretmenin de çekinceleri mevcuttur.

Misra (2011) Avrupa'da meslek dersi ve teknik öğretmenlerin karşı karşıya kaldığı sorunları araştırmıştır. Araştırma iki aşamada tamamlanmıştır. Araştırmacı konu ile ilgili kaynak tarama çalışması yaptıktan sonra, öğretmenlerle, sendikalarla, hükümet temsilcileri ile görüşmeler yaparak meslek dersi öğretmenlerinin karşı karşıya kaldıkları sorunları şu şekilde sıralamıştır:

1. Mesleki tanınma ile ilgili sorunlar: Akademik öğretmenler farklı tür okullarda görev alabilirken meslek dersi öğretmenlerinin sadece mesleki kurumlarda görev alabiliyor olması meslek dersi öğretmenlerini değersizleştirmektedir.

Ayrıca meslek dersi öğretmenlerinin maaşlarının daha düşük olması bu öğretmenlerin statülerini düşürmektedir.

2. Yaşlanma ve azalan iş gücü: Birçok AB ülkesi meslek dersi öğretmenlerinin sayıca azlığı sebebiyle sorun yaşamaktadır. Örneğin İsveç'te meslek dersi öğretmenlerinin çoğu 50 yaş üzerindedir. Dolayısıyla bu öğretmenler emekli olduklarında öğretmen açığı daha da büyüyecektir.
3. İstihdamı ve eğitimi cazip hale getirmede yaşanan sorunlar: Sanayi kollarından meslek dersi öğretmenliğine iş gücü çekmekte birçok AB ülkesi başarısız durumdadır. Sadece Polonya'da işverenler işçilerinden birini yarı zamanlı olarak eğitim kurumlarıma göndermek zorundadır.
4. Artan iş talebi: Meslek dersi öğretmenlerinden mesleki bilgi ve pedagojiye sahip olmaları beklenirken aynı zamanda iş hayatını ve yönetim becerilerini de bilmeleri beklenmektedir. Bunların yanında öğretmenlere yönetim görevleri, kaliteyi arttırma görevleri ve eğitim ortamını hazırlama görevleri verilmektedir.
5. Yeni öğretim yöntemleri için talebin artması: Avrupa'da geleneksel tarzın yerine bireysel ve yapılandırmacı eğitim anlayışı yaygınlaşmaktadır.
6. Teori- Uygulama ihtiyaçları: Bazı ülkelerde meslek dersi öğretmenlerinin işyeri tecrübesi bulunması zorunluluğu varken bazılarında bu grup öğretmenlerin üniversite mezunu olmaları gerekmektedir. İki durum arasında denge kurmak zor bir durumdur.
7. Sınıf ortamının değişmesi: Meslek dersi öğretmenleri çok daha fazla çeşit öğrenci ile uğraşmak durumundadır.
8. Meslekleşememe
9. Meslek derslerinin sürekli gelişim gerektirmesi.

Heikkinen, Määttä ve Vusiautti (2014) Finlandiya'da meslek lisesi öğrencilerinin meslek dersi öğretmenlerinin otoritesini nasıl algıladıklarını ortaya koyabilmek için öğrencilere farklı öyküler vererek bu öykülerle ilgili öğrencilerin düşüncelerini saptamışlardır. Öğrencilerin verdiği yanıtlar, araştırmacılar tarafından pedagojik yetenekler, alan bilgisi, sosyal yetenekler ve kişilik özellikleri başlıkları altında temalandırılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre öğrenciler, meslek dersi

öğretmenlerinin otoritesinin işlevsel etkileşime, öğretmenin kişiliğine ve iletişim yeteneğine dayandığını düşünmektedirler.

Kuang (2014) Çin'de meslek dersi öğretmenlerinin sorunlarını araştırmıştır. Yazar, mesleki eğitim sürekli yaygınlaşırken öğretmen sayısının yetersiz kalmasından bahsetmektedir. 2003-2007 yılları arasında meslek liselerinde öğrenim gören öğrenci sayısı %60 oranında artarken; aynı yıllar arasında bu okullarda görevli öğretmen sayısı sadece %17 oranında artmıştır. Bu durum, akademik dahil diğer tüm lise çeşitleri arasında öğretmen başına düşen öğrenci sayısının en çok olduğu okul türünü meslek liseleri yapmıştır. Meslek dersi öğretmenlerinin % 82'si mezun olduktan sonra branşı ile ilgili tecrübe kazanmadan öğretmenliğe başlamaktadır. Bunların dışında öğretmenlere sunulan hizmet içi eğitim de yeterli seviyede değildir. Yazar, bu sorunların çözülmesi için bazı kalıcı ve yapısal değişikliklerin yapılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Nakar (2014) Avustralya'da son 15 yılda mesleki eğitimin uluslararası öğrencileri çektiği ve ekonominin kalkınmasına katkı sağladığı için dikkatle incelenmesi gerektiğini söylemektedir. Yazar, araştırmasında mesleki eğitimin bel kemiği olarak tanımladığı meslek dersi öğretmenlerinin bakış açılarını yansıtmayı amaçlamıştır. 15 öğretmenle görüşme yapan yazar, öğretmenlerin karşılaştıkları zorlukları; mesleki, kişisel ve eğitim ile ilgili olmak üzere 3 başlık altında toplamıştır. Öğretmenlerin mesleki sorunlarından öğrenciler ile ilgili olanlar: Sınırlı İngilizce konuşabilen öğrenciler, öğrenci devamsızlığı ve ilgisizliği, öğrencilerden gelen uygunsuz hediyeler şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca öğretmenler hizmet içi eğitimin ve kaynakların yetersiz olmasından, öğretmen başına düşen öğrenci sayısından, hükümetlerin politikalarından ve kurallarından rahatsızlık duymaktadırlar.

Tablo 5'te yurt dışında mesleki eğitim veren kurumlarda görev yapan öğretmenlerle ilgili araştırmaların sonuçları özetlenmiştir.

Tablo 5. Yurt Dışında Mesleki Eğitim Veren Kurumlarda Görev Yapan Öğretmenlerle ilgili Araştırmalar

YAZAR	ÜLKE	MESLEKİ KURUMDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR
Little ve Threatt (1992)	ABD	Çok amaçlı okullarda çalışan meslek dersi öğretmenlerinin kendilerini ve derslerini prestijsiz görmeleri
Little (1992)	ABD	Meslek dersi öğretmenlerine akademik öğretmenlere kıyasla meslektaşları ve yöneticiler tarafından daha az değer verilmesi, iki grup öğretmen arasında sınırlı iletişimin olması. Meslek dersi öğretmenlerinin diğer öğretmenlerden, yöneticilerden ve velilerden yeterince destek alamaması
Kerliw (1992)	ABD	Meslek dersi öğretmenleri rol ve görev stresini daha fazla yaşarken; akademik öğretmenlerin okul çevresinden kaynaklanan stresi daha fazla yaşaması
Burrel (1993)	ABD	Akademik öğretmenlerin öğrencilere yönelik empati seviyesi meslek dersi öğretmenlerinden daha yüksek olması
Heaviside vd. (1994)	ABD	Meslek dersi öğretmenlerinin öğrenci motivasyonun sorun olduğunu düşünmeleri
Mndebele ve Dlamini (2008)	Swaziland	Akademik öğretmenlerin meslek dersi öğretmenlerinin daha çok kazanç elde ettiklerini düşünmeleri ve mesleki eğitimin yaygınlaşmasından dolayı işlerini kaybetme korkusu yaşamaları
Misra (2011)	Avrupa	Meslek dersi öğretmenlerinin statülerinin ve maaşlarının daha düşük olması, meslek dersi öğretmenlerinin yaşlanması ve azalan iş gücü, iş alanlarından meslek dersi öğretmenliğine geçişin az olması, meslek dersi öğretmenlerinden hem iş alanını hem de okul hayatını bilmeleri beklenmesi. Yeni öğretim yöntemleri, meslek dersi öğretmenlerinin çok daha fazla çeşit öğrenci ile karşı karşıya olması, meslek derslerinin sürekli gelişim gerektirmesi
Heikkinen, Määttä ve Vusiatti (2014)	Finlandiya	Öğrencilere göre, meslek dersi öğretmenlerinin otoritesi işlevsel etkileşime, öğretmenin kişiliğine ve iletişim yeteğine dayanması
Kuang (2014)	Çin Halk Cumhuriyeti	Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı, meslek dersi öğretmenlerinin çoğunun branşı ile ilgili tecrübeye sahip olmaması, hizmet içi eğitimin yeterli seviyede olmaması
Nakar (2014)	Avustralya	Sınırlı İngilizce konuşabilen öğrenciler, öğrenci ilgisizliği ve devamsızlığı, öğrencilerden gelen uygunsuz hediyeler, hizmet içi eğitim, sınırlı kaynaklar, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı, hükümet politikaları

Ülkemizde yapılan araştırmalara (Ersoy, 2007; Kuşbaşı, 2008; Atila, 2012) bakıldığında mesleki kurumlarda görev yapan kültür dersi öğretmenleri kendilerini ve branşlarını değersiz veya prestijsiz görürken yurt dışında yapılmış olan birçok araştırmada (Little, 1992; Little ve Threat 1992; Misra, 2011) tersi bir durum söz konusudur. Bu durum okulların amacı ile ilgili olabilir. Amerika Birleşik

Devletleri'nde mesleki eğitim çok amaçlı okullarda (comprehensive school) verilmektedir. Dolayısıyla kamuoyu akademik eğitimi öncelikli, mesleki eğitimi ise ikinci planda algılayabilmektedir. Ülkemizde ise mesleki eğitim ve genel ortaöğretim ayrılmış durumdadır. Dolayısıyla üniversiteye geçiş için şart olan kültür dersleri genel ortaöğretimde hayati bir öneme sahipken, mesleki eğitim veren kurumlarda ikincil duruma düşebilmektedir. Bu durum dışında yurt dışındaki ve ülkemizde mesleki eğitim veren kurumlarda görev yapan öğretmenlerin sorunlarının benzer olduğu söylenebilir.

Ülkemizde kültür dersi öğretmenlerinin sorunlarını ortaya koyan bir araştırmaya rastlanmamakla birlikte kültür dersi öğretmenleri ile ilgili yapılmış araştırmalar mevcuttur.

9. Yurt İçinde Kültür Dersi Öğretmenleri ile ilgili Yapılmış Araştırmalar

Ökdem (1994) kız meslek ve endüstri meslek liselerinde kültür dersi ve meslek dersi öğretmenleri arasındaki iletişimi araştırmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre meslek dersi ve kültür dersi öğretmenleri, araştırmacının belirlediği maddelerdeki aynı konuları iletişim engeli olarak görmektedirler. Ayrıca cinsiyet faktörü ve ders yükünün fazlalığı iletişim engeli oluşturmaktadır. Kız meslek lisesi öğrencilerinin velileri meslek derslerine daha çok önem vermeleri de iletişim engeline sebep olmaktadır.

Adem'in (2007) yaptığı araştırmada amaç; meslek dersi öğretmenleri ile kültür dersi öğretmenlerinin kurum kültürünü benimseme düzeylerini belirlemektir. Araştırmaya 400 öğretmen dahil edilmiştir. Araştırma sonucunda, mesleki ve teknik liselerde görev yapan kültür dersi öğretmenleri ile meslek dersi öğretmenlerinin kurum kültürünü benimseme düzeylerinin genel olarak birbirine yakın olduğu görülmüştür. Ancak bazı faktörlerde bu iki grup arasında farklı algılama çok net görülmüştür. Özellikle "Sosyal ve Özlük Hakları ile Yasal Statü" değişkeninde kültür dersi öğretmenleri kendi durumlarını meslek dersi öğretmenlerine göre çok yetersiz görmektedirler.

Ersoy (2007) endüstri meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin iş doyum düzeylerini araştırmıştır. Araştırmanın bulgularına göre endüstri meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri düşük çıkmıştır. Araştırma aynı zamanda düşük iş doyumuna neden olan faktörleri de araştırmıştır. Sonuçta öne çıkan faktörler arasında; "Kültür derslerinin sınıf geçmede meslek dersleri kadar önemli bir yerinin olmaması; endüstri meslek liselerinde kültür dersi öğretmenlerinin, meslek dersi öğretmenlerine nazaran daha az önemsenmeleri; öğrencilerin ilgisizliği; kültür dersi öğretmenlerinin meslek dersi öğretmenlerine göre daha az ücret alması" şeklinde sıralanmıştır. Düşük iş doyumunun kıdemle, yaşla, cinsiyetle ilgisinin olmaması araştırmanın dikkat çekici sonuçları arasında yer almaktadır. Öğretmenlerin iş doyum düzeyleri okuldaki hizmet süresi arttıkça düşmektedir. Bununla birlikte bir okuldan başka bir okula tayini çıkan kültür dersi öğretmenlerinin tekrar yüksek motivasyonla yeni işlerine başladıkları söz konusu araştırmada tespit edilmiştir. Yazar, meslek liselerinde bazı sistemsel değişiklikler yapılması halinde öğretmenlerin bağlılığında artış sağlanacağını ifade etmektedir.

Aslan (2008) yaptığı araştırmasında endüstri meslek liselerinde kültür dersi öğretmenlerinin mesleğe ve kuruma yabancılaşma düzeylerini saptamak istemiştir. Betimsel nitelikli yapılan araştırmaya 15 öğretmen katılmıştır. Kültür dersi öğretmenleri arasında kuruma yabancılaşma düzeyi en yüksek olan grupların; cinsiyet açısından bayan öğretmenlerin; branş açısından fizik, matematik ve yabancı dil öğretmenlerinin; mesleki kıdem açısından 6-10 ve 11-15 yıl olan öğretmenlerin; mevcut okulda çalışma süresi açısından ise 1-5 yıl çalışma süresine sahip öğretmenlerin olduğu görülmüştür.

Kuşbaşı (2008) meslek liselerinde çalışan tarih öğretmenlerinin problemlerini saptamaya çalışmıştır. Araştırmacı bunun için Konya'da bulunan farklı türlerdeki 47 meslek lisesindeki 72 tarih öğretmeni çalışma alanı içerisine almıştır. Araştırmaya katılan tarih öğretmenlerinin görüşlerine göre, öğrencilerin pek çoğunun bu okullara mesleki yakınlıktan dolayı değil, sınavla öğrenci alan okulları kazanamadıkları, genel liseyi bitirdikten sonra üniversiteyi kazanamama endişesi veya velisinin isteği üzerine geldiği konusunda görüş bildirmişlerdir. Bununla birlikte öğrencilerin ve

velilerin meslek derslerine, tarih dersinden daha çok önem verdiklerini ifade etmişlerdir.

Meslek ve kültür dersi öğretmenlerinin mesleki etkinlikler ve kişisel özellikler açısından birbirlerini nasıl algıladıklarıyla ilgili araştırmasında Kılıç (2009), hem kültür dersi hem de meslek dersi öğretmenlerinin kendi branşlarındaki öğretmenlere yönelik olumlu kişisel ve olumlu mesleki algı puanları ile diğer branşlara yönelik olumsuz mesleki ve olumsuz kişisel algılarının daha yüksek olduğu bulgusunu elde etmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerinin birbirlerine karşı olumsuz kalıp yargılarının olduğu, buna bağlı olarak da birbirleriyle iyi iletişim kurmadıkları ve güven eksikliği yaşadıkları şeklinde yorumlanmıştır. Meslek dersi öğretmenleri meslek liseleri dışında bir okulda çalışma imkanları olmadığı için okullarını kültür dersi öğretmenlerine göre daha çok sahiplenmektedirler. Bununla birlikte meslek dersi öğretmenlerinin teneffüslerini ve boş zamanlarını atölyelerinde geçirmeleri, diğer öğretmenlerin ise okul öğretmen odasını kullanmaları öğretmenlerin birbirlerini daha iyi tanımalarını ve iletişim kurmalarını engellendiği ifade edilmektedir. Ayrıca okul yönetiminde görev yapanların genelde meslek dersi öğretmenleri olmaları ve okuldaki meslek derslerinin daha fazla olması sebebiyle kültür dersi öğretmenlerinin kendilerini ikinci planda gördüğü, kendilerini okula ait hissetmedikleri söz konusu araştırmada ortaya konmuştur.

Eres (2010) mesleki ve teknik liselerde görev yapan öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranış düzeylerini saptamayı amaçlamıştır. Bunun için yazar, Ankara'daki 8 merkez ilçedeki 72 mesleki ve teknik liseden 651 öğretmene anket uygulamıştır. Araştırmanın bulgularına göre, mesleki ve teknik liselerde görev yapan öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışlarını; diğerkamlık, nezaket, sivil erdem, centilmenlik boyutunda "nadiren" gösterdikleri; vicdanlılık alt boyutunda ise "hiç" göstermedikleri ortaya konmuştur. Öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışını gösterme düzeyleri branşlar açısından incelendiğinde ise; genel kültür dersi öğretmenlerinin meslek dersi öğretmenlerine göre örgütsel vatandaşlık davranışı gösterme düzeyleri daha düşük bulunmuştur.

Nural ve Haşimoğlu'nun (2010) ortaöğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları yıldırma davranışları ve bunların yaşanma sıklığını araştırmışladır. Araştırmanın sonuçlarına göre, çalışanlarda duygusal zarara da neden olan yıldırma davranışı, meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinde, genel ve anadolu liselerinde görev yapan öğretmenlere göre daha sık yaşanmaktadır.

Şimşek ve Altınkurt (2010) endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin okul kültürüne ilişkin görüşlerini saptamışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin görüşleri okul kültürünün "vasat" olduğu yönündedir. Şimşek'in 2003 yılında aynı ölçeği kullanarak yaptığı genel liselerin kültürünü belirlemeye yönelik araştırmasında, genel liselerin okul kültürü puan ortalaması 3.88 olarak bulunmuştur. Şimşek ve Altınkurt'un 2010 yılında yaptığı mevzubahis araştırmada ise endüstri meslek liselerinin okul kültürü puan ortalaması 3.34 olarak bulunmuştur. Buradan hareketle, genel liselerde okul kültürün endüstri meslek liselerinden daha güçlü olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Atila'nın (2012) meslek liseleri ve mesleki eğitim merkezlerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin örgütsel bağlılıklarını araştırmıştır. Meslek liseleri ve mesleki eğitim merkezlerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin, bu okullarda çalışma konusundaki düşünceleri, meslek öğretmenleri ve öğrenciler hakkındaki görüşleri, mesleki okullara karşı gösterdikleri örgütsel bağlılıkları ve bu bağlılığın alt boyutları açısından nasıl şekillendiği incelenmiştir. Elde edilen bulgular, kültür dersi öğretmenlerinin mesleki okullarda çalışmak istemediğini ve bu okullarda bulunmaktan dolayı memnuniyetsiz olduklarını ortaya koymaktadır. Öğretmenler bu okullarda, istenmeyen öğrenci davranışlarıyla daha fazla karşılaştıklarını, öğrencilerin bilgi olarak yeterli düzeyde olmadıklarını, kendilerine meslek öğretmenlerine nazaran daha az önem verildiğini, akademik anlamda köreldiklerini ifade etmişlerdir. Araştırmaya göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı, mevcut çalıştıkları mesleki okullar yerine üniversite eğitimine ağırlık veren okullarda çalışmak istemektedirler.

Ülkemizde meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenleri ile ilgili araştırmaların sonuçları Tablo 6'da özetlenmiştir.

Tablo 6. Türkiye'de Meslek Liselerinde Görev Yapan Kültür Dersi Öğretmenleri ile ilgili Yapılmış Araştırmalar

YAZAR	KÜLTÜR DERSİ ÖĞRETMENLERİ İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ARAŞTIRMALAR
Ökdem (1994)	Kültür dersi öğretmenleri ile meslek dersi öğretmenleri arasında iletişim engelinin olması
Adem (2007)	Kültür dersi öğretmenlerinin, kurum kültürünü benimseme düzeylerinin "sosyal ve özlük haklar" ile "yasal statü" değişkenlerinde yetersiz olması
Ersoy (2007)	Düşük iş doyum düzeyi
Aslan (2008)	Kuruma yabancılaşma düzeyinin yüksek olması
Kuşbaşı (2008)	Öğrencilerin meslek liselerine isteyerek gelmemesi, öğrencilerin ve velilerin meslek derslerini daha çok önemsemesi
Kılıç (2009)	Meslek dersi öğretmenleri ile kültür dersi öğretmenlerinin birbirlerine yönelik olumsuz mesleki ve olumsuz kişisel algılarının olması. Kültür dersi öğretmenlerinin kendilerini ikinci planda görmeleri ve kendilerini okula ait hissetmemeleri
Eres (2010)	Kültür dersi öğretmenlerinin örgütsel vatandaşlık gösterme düzeylerinin düşük olması
Nural ve Haşimoğlu (2010)	Meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin yıldırma davranışlarına Anadolu liselerinde görev yapan meslektaşlarından daha çok maruz kalmaları
Şimşek ve Altınkurt (2010)	Öğretmenlerin okul kültürünün "vasat" olduğunu düşünmeleri
Atila (2012)	Kültür dersi öğretmenlerinin örgütsel bağlılığının düşük seviyede olması

Yapılan araştırmalara bakıldığında meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin okul hayatlarında ciddi sorunların olduğu çok açıktır. Öğretmenler, okul kültürünün bürokratik bir ortam olan "rol kültürü" olduğunu düşünmektedirler (Sönmez,2006). Kültür dersi öğretmenleri, özlük haklar ve yasal statü gibi konularda kendi durumlarını meslek dersi öğretmenleri ile kıyasladıklarında yetersiz bulmaktadırlar (Adem, 2009). Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin düşük (Ersoy, 2008), kurumlarına yabancılaşma düzeylerinin ise yüksek olduğu (Aslan, 2008) bulunmuştur. Kültür dersi öğretmenleri, meslek dersi öğretmenleri ile kıyaslandıklarında ise örgütsel vatandaşlık gösterme düzeylerinin çok daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır (Eres, 2010). Bununla birlikte farklı okullarda görev yapan meslektaşları, yıldırma davranışlarına meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinden daha az maruz kalmaktadırlar (Nural ve Haşimoğlu, 2010). Meslek liselerinde görev yapan

kültür dersi öğretmenleri çalıştıkları kurumda okul kültürünün "vasat" olduğunu düşünmektedirler (Şimşek ve Altınkurt, 2010). Tüm bu bilgiler ışında Atila'nın (2012) meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin örgütsel bağlılıklarının düşük olduğunu bulması şaşırtıcı değildir.

Özetle, meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin görev yaptıkları okullarla ilgili birçok konuda memnun olmadıkları görülmektedir. Bu konuda yapılan araştırmaların özellikle 2006 yılından itibaren arttığı dikkat çekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklemi, kullanılan veri toplama aracı, verilerin nasıl toplandığı ve elde edilen verilerin analizi için kullanılan teknikler ile bilgiler yer almaktadır.

1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konabilmesi amacıyla nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak, nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim deseni esas alınmıştır. Olgubilim farkında olduğumuz ancak derinlemesine bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmamızı sağlar. Olgular karşımıza olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde çıkabilmektedirler. "Olgubilim, günlük yaşamda sık sık karşılaştığımız fakat ayrıntılarının farkında olmadığımız olgular hakkında daha detaylı bir bilgiye sahip olmamızı sağlar" (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 72).

2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni 2013-2014 eğitim öğretim yılında, Kocaeli ili Başiskele ilçesinde meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenleridir. "Olgubilim araştırmalarında veri toplama kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışa vurabilecek olan birey ya da gruplardır" (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 74). Bu sebeple, kültür dersi öğretmenlerinin mesleki sorunlarını tespit etmede, doğrudan bu okullarda görev yapan kültür dersi öğretmenlerine ulaşılmıştır.

Araştırmanın yürütüldüğü Kocaeli ili Başiskele ilçesinde bulunan üç meslek lisesinde görev yapan toplam 79 kültür dersi öğretmeni bulunmaktadır. Araştırmanın

çalışma grubunu, amaçlı ölçüt örnekleme yöntemi kullanarak, araştırmaya konu olan okullarda görevli kültür dersi öğretmenlerinden, araştırmaya katılmaya gönüllü olan 15 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 7'de belirtilmiştir:

Tablo 7. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		**Frekans (f)**	**Yüzde(%)**
Cinsiyet	Kadın	8	53.3
	Erkek	7	46.7
Kıdem	1-5 yıl	4	26.7
	6-10 yıl	3	20
	11-15 yıl	5	33.3
	16-20 yıl	3	20
Branş	Matematik	2	13.3
	İngilizce	3	20
	Biyoloji	2	13.3
	Edebiyat	3	20
	Kimya	2	13.3
	Din Bilgisi	1	6.7
	Coğrafya	2	13.3

Tablo 7'ye göre; araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları dengelidir. Ayrıca öğretmenlerin kıdemleri de dengeli bir şekilde dağılmış durumdadır. Araştırmada hem "yeni" diyebileceğimiz (1-5 yıl) hem de "kıdemli" diyebileceğimiz (16-20 yıl) öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir. Araştırmaya birçok branştan kültür dersi öğretmeni katılmıştır. Katılımcıların branşlarının farklı olması araştırmanın verilerini çeşitlendirmiştir.

3. Verilerin Toplanması

Meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları ortaya koymak için "görüşme yöntemi" kullanılmıştır. Görüşmeler, öğretmenlerden randevu alınarak, öğretmenlerin kendi okullarında yapılmıştır. Görüşme, her öğretmenle ayrı ortam veya zamanda yapılmış ve görüşmelerde gizlilik

ilkesine uyulmuştur. Öğretmenlerle görüşme sırasında, öğretmenlerden izin alınarak ses kayıt cihazı kullanılmıştır.

4. Ölçme Aracı

"Olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir" (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 74). Bu sebeple, veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Bu kapsamda araştırmacı tarafından iki uzman görüşü de alınarak bir görüşme formu oluşturulmuştur. Konuyla ilgili yapılandırılan görüşme formunun ön çalışması, çalışma grubu dışındaki üç kültür dersi öğretmenine uygulanmıştır. Uygulama sonucunda, araştırma sorularının doğru algılandığı ve araştırmanın amacına hizmet ettiği görülmüştür. Bu ön çalışmaya katılan öğretmenler, daha sonra araştırmaya dahil edilmemiştir. Kocaeli ili Başiskele ilçesinde bulunan meslek liselerinde görevli olan kültür dersi öğretmenleriyle yüz yüze görüşme yapılarak veri toplama aracında bulunan aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?
2. Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimi ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?
3. Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?
4. Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmenlerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir?

5. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmanın verilerini, kültür dersi öğretmenlerinin sorunlarına ilişkin kendi algıları oluşturmaktadır. Görüşmeler, ses kayıt cihazından tek tek dinlenip çözülerek yazılı metin haline getirilip raporlaştırılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin isimleri gizli tutularak, öğretmenlere numaralar verilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulup yorumlanmıştır. "İçerik analizi, örneklemden alınan verilerin sistemli şekilde kodlanarak nicelleştirilmesi, diğer bir ifadeyle kategorileştirilmesi ve

ne sıklıkta olduklarının kaydedilmesi süreci" (Balcı, 2001, s. 209) olarak tanımlanabilir. İçerik analizi çerçevesinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleyerek okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 227). Araştırmada öğretmenlerin görüşleri içerik analizi ile değerlendirilip, görüşleri frekans değerleri ile temalar altında sıralanmıştır.

Araştırmada, güvenirliği arttırmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilerek betimsel analiz de yapılmıştır. "Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunmaktır" (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.224).

Veriler yorumlanırken, frekansı yüksek olan görüşler ağırlıklı olmak üzere öncellikle öğretmenlerin ortak temalar altındaki görüşleri değerlendirilmiş, daha sonra farklı olan görüşler yorumlanmıştır.

6. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliliğini ve güvenirliğini arttırmak amacıyla görüşmelerden sonra "katılımcı teydi" (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.269) stratejisi uygulanmıştır. Araştırmacı, katılımcılara topladığı verileri özetlemiş ve bunların doğruluğuna ilişkin düşüncelerini belirtmelerini istemiştir. Araştırmacı, katılımcılardan cevaplarını doğru algıladığının onayını almıştır. Ayrıca, araştırma verilerinin (ses kayıtlarının) yorum katılmamış, tam dökümü EK'1de verilmiştir. Araştırmada, geçerliliği arttıran bir unsur olan "azami çeşitlilik" ilkesine (Merriam, 2013, s. 221) uyulmuştur. Çalışma grubu oluşturulurken cinsiyet, kıdem ve branş kategorilerinde kasıtlı olarak çeşitlilik ve farklılıklar aranmıştır.

7. Araştırma Etiği

Bu çalışmanın tasarımı, verilerin toplanması, sonuçların analizi ve yorumlanması sürecinde bilimsel ahlak ilkelerine uygun davranılmıştır.

Araştırma nitel ve bilimsel araştırma etiğine sadık kalınarak yapılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2011, s. 95-98) nitel araştırma ve araştırmacıda olması gereken ilkelerden bazıları; araştırmacının bireylerin algılarını ortaya çıkarmaya çalışması, araştırmacının sosyal becerilerini kullanıp ortamın özelliklerine göre çeşitli iletişim stratejileri kullanması, araştırmacının kendi önyargılarından kaçınması, katılımcıların bilgilerinin gizliliği, toplanan verilerin abartıya kaçmadan ve olduğu gibi yorumlanması gerektiğidir. Bu çalışmada belirtilen tüm ilkelere uyulmuştur. Katılımcıların kişisel bilgileri saklanmış, mahremiyetleri gözetilmiş ve görüşmeler gizlilikle incelenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın amacı doğrultusunda verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular yer almaktadır.

1. Katılımcıların Öğrenciler ile ilgili Sorunları

Kültür dersi öğretmenlerine "Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?" şeklindeki soruya verdikleri cevaplar ve bu cevapların hangi öğretmenden tarafından söylendiği Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8.Katılımcıların Öğrencilerle ile ilgili Sorunları

Kişiler																**Toplam**	
Temalar	**Ö1**	**Ö2**	**Ö3**	**Ö4**	**Ö5**	**Ö6**	**Ö7**	**Ö8**	**Ö9**	**Ö10**	**Ö11**	**Ö12**	**Ö13**	**Ö14**	**Ö15**	**f**	**%**
Akademik seviye düşüklüğü	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x		x	13	87
Derslere ilgisizlik	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x			x		11	73
Kültür derslerinin önemsenmemesi	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x			x		11	73
Eğitim programının öğrencilere ağır gelmesi				x	x	x					x				x	5	33
Öğrencilerin hedeflerinin olmayışı	x	x	x		x	x	x			x		x				8	53

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 13 tanesi (% 87) öğrencilerin akademik anlamda seviyelerinin düşüklüğünü problem olarak görmektedir. Öğretmenlerin sorunu dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: *" Öğrencilerin seviyeleri çok düşük."*

Ö2: *" Meslek lisesine gelen öğrenciler genelde ortaokulda fen ve sözel derslerde ortalaması düşük olan öğrenciler. Bu öğrenciler zaten bu dersleri yapamadıkları için meslek lisesine yöneliyorlar."*

Ö3: *" Öğrenciler ilgisiz, isteksiz ve başarısızlar."*

Ö4: *" Her geçen sene sistemden kaynaklanan öğrenci profilimizin seviyesi de düşüyor."*

Ö5: *" Meslek lisesine gelen öğrenciler, ilköğretimde seviyesi en düşük öğrenciler olduğu için ciddi zorluklar yaşıyoruz. Kendi branşımız adına, okumayı bile bilmeyen veya ilkokul seviyesinde okuyan öğrenciler var."*

Ö6: *"Dersleri mecburen öğrencilerin seviyelerine indirerek işliyoruz. Çocuk daha doğru düzgün çarpım tablosunu bilmezken üzerine birtakım işlemler yaptırmaya çalışırsanız doğal olarak zorlanırsınız."*

Ö7: *" Öğrencilerin hazırbulunuşluluk sorunu var. Ortaokuldan seviyeleri yetersiz olarak geliyorlar."*

Ö8: *"Meslek lisesine başarı seviyesi düşük öğrenciler geliyor. Başarı seviyesi düşük öğrenciye ders anlatırken çok zorlanıyoruz."*

Ö9: *" Meslek lisesi olduğu için genel anlamda öğrencilerin seviyeleri düşük ve algılamaları zayıf. Öğrenciler analiz ve yorum yapamıyorlar. Muhakeme yetenekleri zayıf."*

Ö10: *" Öğrenci ve veli profilinin iyi olmamasından kaynaklanan eğitim seviyesinin düşüklüğü söz konusu. İlköğretimden öğrenciler bomboş geldikleri için özellikle ben kimya öğretmeni olarak çok zorlanıyorum."*

Ö11 : *" Öğrencilerin derse hazırbulunuşlulukları iyi değil, orta düzeyde. Derslerde konuların derinliklerini ayarlamada sıkıntı çekiyoruz."*

Ö13 : *" Öğrencilerimi bir anadolu lisesi veya fen lisesiyle kıyasladığımda seviyeleri oldukça düşük*."

Ö15: *" Öğrencilerde genel olarak bir performans düşüklüğü var. Burada genelde başarısız öğrencilerle karşılaşıyoruz."*

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 11 tanesi (%73) öğrencilerin derslere karşı ilgisizliliğini ve isteksizliğini problem olarak görmektedir. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: *" İngilizceye ilgileri yok."*

Ö2: *" Meslek lisesine yönelmiş öğrencilerle kültür dersi işlemek oldukça güç. Çünkü çocuklarda ilgi ve istek yok. En büyük sorun bu. Öğrenciler sevmedikleri bir işi zorla yapmak durumundalar."*

Ö3: *" Öğrenciler ilgisiz, isteksiz ve başarısızlar. Öğrenmek istemiyorlar."*

Ö4: *" Öğrenciler meslek hedefli geldikleri için daha başında kültür derslerine istemeden giriyorlar. Ortaokuldan meslek lisesine geçerken lisede bu dersleri görmeyeceğini düşünerek geliyorlar. Bu da dersin performansını düşürmeye yetiyor."*

Ö5: *" Öğrenciler ders araç gereçlerini getirmiyorlar. Getirmeyince derse karşı ilgisizlikleri daha fazla oluyor ve çok çabuk bırakmış oluyorlar."*

Ö6: *" Derslerde başarısız olan, dersten kopuk bir öğrenci derste problem haline geliyor ve bu problemi zamanla benimsemeye başlıyor. Bu düşünceyi benimseyerek derslerle ve öğretmenle arasına mesafe koyuyor."*

Ö7: *" Okumaya niyetleri yok. Öğrenemeyecekleri düşünüyorlar. Bu sebepten bırakmışlar."*

Ö9: *" Öğrenciler genelde ilgisizler."*

Ö10: *" Öğrencilerin derse ilgisiz olması, lay lay lom yapıp dersi kaynatma isteği genel bir sıkıntı."*

Ö11: *"Öğrencilerin ilgileri dağılabiliyor, dersi kaynatma yoluna gidebiliyorlar."*

Ö14: *" Derse ilgili çocuk sayısı az."*

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 11 tanesi (%73) öğrencilerin kültür derslerini önemsememelerini bir problem olarak görmektedir. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: *" İngilizceyi ileride kullanacaklarını düşünmüyorlar."*

Ö2: *" Derslerde öğrenciler 'Bunlar nedir, ben bunları anlamadım, ben bunları nerede kullanacağım ki?' diye soruyorlar."*

Ö3: *" Öğrenciler kültür derslerini önemsemiyorlar."*

Ö4: *" Öğrencileri derse dahil etmek için çok uğraşıyorum."*

Ö5: *“ Öğrenciler kendilerini boşlukta hissediyorlar. Bu sebeple derslerde not tutmuyorlar, kitap ve diğer ders araç gereçlerini getirmiyorlar.”*

Ö6: *“ Öğrencilerimizin üniversiteye hazırlık gibi bir düşünceleri olmadığı için bizim derslerimiz boşlukta kalıyor. Çocuğa dersin öneminden bahsetmemize rağmen öğrenci ‘ben zaten üniversiteye girmeyi düşünmüyorum, ne işime yarayacak?’ dediği için bizim derslerimiz boşlukta kalıyor. Öğrenciler bu dersleri kendileri için gereksiz görüyorlar.”*

Ö8: *“ Meslek lisesi olduğu için meslek dersine önem veren öğrenciler geliyor. Benim dersimi önemsemiyorlar. Meslek derslerinin ders saati fazla olmasıyla sınıf geçmede daha etkili bir ders olarak görülüyor. Kültür dersleri önemsenmiyor.”*

Ö9: *“ Din dersinden özellikle üniversite sınavında soru çıkmayacak olması, kredisinin düşük olması, dersi sınıfı geçmeye etki etmeyecek bir ders olarak görmeleri dersimi öğrencilerin gözünde önemsizleştiriyor.”*

Ö10: *“ Öğrenciler ‘Çalışmadan nasıl geçeriz?’ düşüncesindeler ve öğretmenlerle dalga geçerek dersleri doldurma peşindeler. Derste ne kapabiliriz, öğretmeni bilgi yönünden nasıl sömürebiliriz değil, çok farklı düşüncelerle okula geliyorlar.”*

Ö11: *“ Meslek lisesinde okudukları için kültür derslerini daha az önemsiyorlar.”*

Ö14: *“ Meslek derslerini daha önemli görüyorlar.”*

Araştırmaya katılan öğretmenlerin beş tanesi (%33) mevcut yürürlükte olan eğitim programının öğrencilere ağır geldiğini düşünmektedir. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö4: *“ Anadolu lisesindeki öğrenciyle bizim öğrencilerimiz aynı müfredatı görüyor. Dolayısıyla bizim öğrencilere daha çok yüklenilmiş oluyor. Eğer bu çocuklar meslek eğitimi alıyorlarsa kültür dersleri de onların seviyelerine göre olmalı.”*

Ö5: *“ Düşük seviyede gelen bizim öğrencilerimize, fen ve anadolu liseleriyle aynı müfredat okutuluyor ve aynı sorular soruluyor. Bu sebeple merkezi sistemle yapılan sınavlarda çocukların başarısız olmaları kaçınılmaz oluyor.”*

Ö6: *“ Dersi onların seviyelerine indirerek işliyoruz. Örneğin ders 11. sınıf matematiği olmasına rağmen bu dersin konularına gelene kadar daha temel matematikte öğrencilerin çok ciddi sıkıntıları var. Bu sebeple kendi müfredatımızı işlerken bir taraftan bazı dersleri biraz uzatarak yeri geldikçe öğrenciye fark ettirmeden temel matematik konuları da işliyoruz.”*

Ö11: *“ Meslek liseleriyle diğer liselerin müfredatları aynı olduğu için bazen konuların derinliklerini ayarlamada sıkıntı çekiyoruz. Bence bizim öğrencilerimizin kitapları ve müfredatları daha farklı, konuları daha kısıtlı olmalı. Yürürlükteki müfredat ve konular onlara biraz ağır geliyor.”*
Ö15: *” Dersimizi çok önemsemelerine rağmen başarı sağlayamıyorlar. Biz de derslerde seviyeyi düşürmek zorunda kalıyoruz.”*

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sekiz tanesi (%53) öğrencilerin hedeflerinin olmayışının bir problem olduğunu belirtmektedir. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:
Ö1: *“ İngilizceyi ileride kullanacaklarını düşünmüyorlar.”*
Ö2: *“ Derslerde öğrenciler ‘ Ben bunları nerede kullanacağım?’ diye soruyorlar.*
Ö3: *“ Öğrencileri motive edebildiğimiz tek kaynak, anlattığımız konuların YGS ve LYS’de çıkacak olması. Fakat öğrencilerin çok azı bu durumu önemsiyor.”*
Ö5: *“ Öğrencilerimizin bir hedefleri olmadığı için kendilerini boşlukta hissediyorlar. Örneğin bu sebeple derslerde not tutmuyorlar, ders araç ve gereçlerini getirmiyorlar.”*
Ö6: *“ Meslek lisesi öğrencilerinin en baştaki sorunu kendilerine hedef belirleyememeleridir.”*
Ö7: *“ Okumaya niyetleri yok.”*
Ö10: *“ Öğrencilerin bir amacı, hedefi olmadığını, dersteki hazırbulunuşluluklarının yeterli olmadığını görüyorum.”*
Ö12: *“ Meslek lisesi olduğu için öğrencilerimizin anadolu, fen lisesi gibi diğer liselere oranla daha az çalıştıklarını düşünüyorum. Çok rahatlar. Okulumuza hiçbirinin bilinçli olarak geldiğini düşünmüyorum. Birçoğu bu okula mecburiyetten geldiğini söylüyor. Çocuklarda üniversite bilinci ve azmini görmüyorum.”*

2. Katılımcıların Okul Yönetimi ile ilgili Sorunları

Kültür dersi öğretmenlerine “Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimi ile ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?” şeklindeki soruya verdikleri cevaplar ve bu cevapların hangi öğretmenden tarafından söylendiği

Tablo 9'da gösterilmiştir. Öğretmenler, okul yönetimi ile ilgili sorunlarını değerlendirirken farklı noktalara değinmişlerdir.

Tablo 9. Katılımcıların Okul Yönetimi ile ilgili Sorunları

Kişiler / **Temalar**	**Ö1**	**Ö2**	**Ö3**	**Ö4**	**Ö5**	**Ö6**	**Ö7**	**Ö8**	**Ö9**	**Ö10**	**Ö11**	**Ö12**	**Ö13**	**Ö14**	**Ö15**	**Toplam** **f**	**%**
Ders programları ve nöbet planlaması		x		x	x		x									4	27
Öğrenci başarısızlığın öğretmene yüklenmesi		x			x											2	13
Eğitim ortamının hazır hale getirmede yaşanan sorunlar	x		x													2	13
Etkili iletişimin kurulamayışı					x					x						2	13

Öğretmenlerin dört tanesi (%27) okuldaki ders programlarının ve nöbetlerin planlanmasıyla ilgili sorunları olduğunu dile getirmişlerdir. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö2: *" Okul idaresi ders programları ve nöbetlerle ilgili planlamaları daha düzenli yapabilir."*

Ö4: "*Okul yönetimi ders programı gibi konularda öğretmeni memnun etmeli ki öğretmenin de motivasyonu yüksek olsun. Maalesef çoğunlukla buna dikkat edilmiyor. Kültür derslerinin ilk 6 saate planlanması gerekirken okulumuzda tam tersi yapılıyor. Kültür dersleri son derslere kalıyor. Bu durum da performansı daha da düşürüyor."*

Ö5: " *Bu sene yapılan yönetmelik değişikliğiyle kültür derslerinin öğleden önceye planlanması gerekirken planlama bu şekilde yapılmıyor. Çocuklar zaten kültür derslerine pek meraklı değiller. Üstüne bu dersler son saatlere planlandığı takdirde verim almamız mümkün olmuyor."*

Ö7: " *Genellikle ders programlarımız blok halinde yapılırdı ancak bu yıl ders aralarında çok boşluklarımız var."*

Öğretmenlerin iki tanesi (%13) okuldaki öğrenci başarısızlığının kültür dersi öğretmenlerine yüklenilmesinden sıkıntı duymaktadır. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö2: " *Okulun başarısızlığı doğrudan kültür dersi öğretmenlerine yükleniyor. Adı meslek lisesi olan bir okulun başarısı meslek eğitimiyle ölçülmesi gerekirken burada tam tersi sayısal, sözel derslere ölçülüyor. Başarısızlığın tek sorumlusu da kültür dersi öğretmenleri oluyor."*

Ö5: "*Özellikle Kocaeli'de anadolu liselerinden beklenen başarının aynısı meslek liselerinden de bekleniyor. Örneğin bir şiir, hikaye yazma, tiyatro yarışmasında anadolu liselerindeki aynı başarı meslek liselerinden de bekleniyor. Halbuki meslek liselerinden elektrik branşıysa elektrik, bilgisayar branşıysa bilgisayar alanında yapılan çalışmalar olmalıdır. Daha da ötesi üniversite başarısı bekleniyor.*

Öğretmenlerin iki tanesi (%13) okul yönetiminin eğitim ortamını hazır hale getirmek için yeterince uğraşmadıklarını düşünmektedir. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: " *Okulda dil laboratuarı yok. Öğrencilerle kitapların dinleme (listening) bölümlerini teybimiz olmadığı için yapamıyoruz. Fiziksel ihtiyaçlarımız karşılanmıyor."*

Ö3: " *Okuldaki idareciler eğitim ortamını hazır hale getirmek zorundadır; fakat ben onları bu konuda yetersiz görüyorum. Bürokrasinin içinde sıkışmış durumdalar. Bu da beni pasif hale getiriyor. Örneğin prosedürün uzun sürmesi sebebiyle öğrencileri rahat bir şekilde okul dışında gezi-gözleme götüremiyorum. Halbuki okul idaresi aktif olsa bunlar rahatlıkla yapılabilir."*

Öğretmenlerin iki tanesi (%13) okul yönetimiyle etkili bir iletişim kuramadıklarını düşünmektedir. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö5: *" ...Bunu idarecilere anlatmakta zorlanıyoruz."*

Ö10: *" Meslek eğitimi kökenli bir müdürümüz ve idarecilerimiz olduğu içi pek aynı dilde konuşamıyoruz."*

3. Katılımcıların Veliler ile ilgili Sorunları

Kültür dersi öğretmenlerine "Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak veliler ile ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?" şeklindeki soruya verdikleri cevaplar ve bu cevapların hangi öğretmenden tarafından söylendiği Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Veliler ile ilgili Sorunları

Kişiler																**Toplam**	
Temalar	**Ö1**	**Ö2**	**Ö3**	**Ö4**	**Ö5**	**Ö6**	**Ö7**	**Ö8**	**Ö9**	**Ö10**	**Ö11**	**Ö12**	**Ö13**	**Ö14**	**Ö15**	**f**	**%**
Velilerin ilgisizliği	x	x			x	x	x	x		x	x	x	x	x		11	73
Velilerin sosyoekonomik durumu			x	x	x					x						4	27

Öğretmenlerin 11 tanesi (%73) velilerin ilgisiz olduklarını düşünmektedir. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: *" Veliler İlgisiz. Veli toplantılarına en fazla 3-4 kişi geliyor. Öğrencilerle evde de ilgilenmiyorlar."*

Ö2: *" Veliler de ilgisiz. Okula gönderdim, sınıfı geçsin diye bekliyorlar. Toplantılara katılmayıp sadece sene sonunda öğrencinin sınıfını geçirmeye yönelik talepte bulunmak için geliyorlar."*

Ö5: *" Velilerin kendi eğitim seviyeleri de düşük olduğundan çocuklarıyla yeterince ilgilenemiyorlar."*

Ö6: *" Diğer liselere kıyasla öğrenci velilerinin çok ilgisiz olduklarını, okula göndererek öğrencileri başlarından savdıklarını ve çok büyük beklentilerinin olmadığını görüyorum."*

Ö7: *" Veliler ilgisiz. Sadece dönem sonunda öğrenciye yüksek not vermemiz, sınıflarını geçirmemiz için geliyorlar. Velilerin çok azı öğrenciyle ilgileniyor."*

Ö8: *" Veliler genellikle ilgisiz."*

Ö10: *" Velileri ilgisiz buluyorum."*

Ö11: *“ Sadece başarılı olan çocukların velileri okula gelip toplantılara katılıyor. Problemli öğrencilerin velilerini bulmakta zorlanıyoruz.”*

Ö12: *“ 2 yıldır benimle gelip konuşan bir veli olmadı.”*

Ö13: *“ Bölgeden kaynaklanan bir ilgisizlik var. Okula sadece öğrencileri için not istemek amacıyla geliyorlar. Genel anlamda ilgisiz oluşları öğrencinin gelişimini de etkiliyor.”*

Ö14: *“ Veli toplantısına katılım çok azdı. Dörtte bir oranındaydı. Toplantı dışında da gelip bizimle görüşen veli olmadı.”*

Öğretmenlerin dört tanesi (%27) velilerin sosyoekonomik durumunun öğrencilerin gelişimini olumsuz yönde etkilediğini düşünmektedir. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö3: “ *Veliler çaresiz. Gelişen teknoloji ve çevreye ayak uyduramıyorlar. Dolayısıyla çocuklar üzerinde yaptırımları çok sınırlı*.”

Ö4: “ *Veli profilimiz çok eğitimsiz. Okulumuzda parçalanmış aile sayısının fazla olması öğrencilerin başarısına ve davranışlarına yansıyor. Başarsısında problem olan öğrenciler incelendiğinde hep ailevi sorunlarla karşılaşılıyor. Velilerin öğrenci başarısına hiç katkısı olmuyo*r.”

Ö5: *“ Meslek lisesine gelen öğrencilerin velilerinin eğitim ve maddi seviyeleri düşük. Çocuklar onları çok rahat bir şekilde kandırabiliyor. Maddi güçleri de yeterli olmadığı için öğrencilerin açığını kapatmak için çocuklarını dershaneye gönderip özel ders de aldıramıyorlar. Çocuklar bu anlamda eksik kalıyor.”*

Ö10: “*Veli profilini çok eğitimsiz, kaba ve seviyesiz buluyorum. Dışarıdan gelen biri olarak bölgenin deprem bölgesi olmasından kaynaklanan çok ciddi bir boşluğun olduğunu görüyorum. Depremi yaşamış, annesi-babası olmayan, yurtlarda kalan çocuklar var. Anne-baba eksikliğinin olumsuz etkilerini yaşayan çok fazla öğrencim var. Bu bölge göç alan ve kendi kabuğunda yaşayan, ufku kapalı bir bölge olduğu için bölgeyi sıkıntılı olarak görüyorum. Veliler çocuğu okula gönderiyor ve bu onlar için yeterli oluyor. Halbuki çocukları tiyatro sinema gibi sosyal faaliyetlere ve kurs gibi yan faaliyetlere göndererek desteklemeleri lazım. Fakat veliler bu bilinçte olmadıkları için çocuklarının bomboş yetiştirdiklerini düşünüyorum.”*

Öğretmenlerden bir tanesi ise diğer öğretmenlerden tamamen farklı bir yönde görüş bildirmiştir:

Ö15: *" Veliler dersimizi önemsiyorlar ve öğrencilerin başarısızlıklarına çare bulmaya çalışıyorlar."*

4. Kültür Dersi Öğretmenlerinin Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Yaşadıkları Sorunlar

Kültür dersi öğretmenlerine "Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek dersi öğretmenlerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir?" diye sorulmuştur. Araştırmacı, kültür dersi öğretmenlerinin meslek dersi öğretmenlerinden farklı olarak yaşadıkları sorunları değerlendirirken, bunu öğrenci, okul yönetimi ve veliler bazında yapmıştır.

4.1. Katılımcıların Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Öğrencileri ile ilgili Sorunları

Öğretmenlerden toplam 12 tanesi (%80) meslek dersi öğretmenlerinin, öğrenciler ile ilgili konularda daha avantajlı olduklarını belirtmişlerdir. Kültür dersi öğretmenlerinin meslek dersi öğretmenlerinden farklı olarak öğrenciler ile ilgili yaşadıkları sorunlar Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Öğrenciler ile ilgili Sorunları

Kişiler																**Toplam**	
Temalar	**Ö1**	**Ö2**	**Ö3**	**Ö4**	**Ö5**	**Ö6**	**Ö7**	**Ö8**	**Ö9**	**Ö10**	**Ö11**	**Ö12**	**Ö13**	**Ö14**	**Ö15**	**f**	**%**
Öğrencilerin meslek derslerine daha çok ilgi duyup önemsemesi	x		x	x		x		x	x	x	x		x			9	60
Meslek öğretmenlerinin derslerde uygulama yapabilmesi		x						x		x						3	20
Meslek dersi öğretmenlerinin daha az öğrenciyle ders yapmaları		x														1	7
Öğrencilerin akademik seviye düşüklüğünün kültür dersi öğretmenlerini daha çok etkilemesi					x											1	7
Kültür dersi öğretmenlerinin hem eğitim programını işlemeleri hem de öğrencileri sınava yönelik hazırlamaları												x				1	7

Öğretmenlerin dokuz tanesi (% 60) öğrencilerin meslek derslerine daha çok ilgi duyup meslek derslerini daha çok önemsediklerini belirtmişlerdir. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: *" Meslek derslerinin ders saatleri fazla olduğu için öğrenciler de bu derslerle daha fazla ilgileniyor. Öğrencilerin ilgileri de bu derslerin ortalamalarını daha fazla etkileyecek olmasından kaynaklanmaktadır."*

Ö3: "*Okulumuz meslek lisesi olduğu için hem meslek öğretmeni hem de öğrenci okulu farklı sahipleniyor. Dolayısıyla dersleri de farklı sahipleniyorlar. Öğrenciler sanki bütün gelecekleri o meslek öğretmenleriymiş gibi davranıyorlar. Bu sebeple meslek öğretmenlerinin hem veliler hem de öğrenciler üzerinde yaptırımları daha fazla. Haftalık ders saatlerinin çok olması sebebiyle çocuklarla beraber oldukları süre fazla. Öğrenciler buraya geliş amaçlarını çok iyi biliyorlar. Örneğin " Ben bilgisayarcı olacağım, ben haritacı, elektrik/elektronikçi olacağım." gibi. Bu sebeple öğretmeni daha iyi sahipleniyorlar. Bunun sonucunda da öğretmenle daha iyi bir uyum içerisinde olduklarını düşünüyorum."*

Ö4: "*Öğrenci meslek lisesine kültür dersi görmemek için geliyor. Bu sebeple meslek lisesini seçiyor; fakat burada kültür dersleriyle boğuşmak zorunda kalıyor. Öğrencinin gözünde meslek dersleri daha kıymetli. Meslek derslerini daha çok önemsiyorlar."*

Ö6: "*Farklı olarak yaşadığımız en büyük problem motivasyon sorunu. Örneğin çocuk elektrik bölümünü seçtiyse bu bölümün derslerine de ilgi duyuyor çünkü mesleğinde kullanacağı bilgileri alıyor. Bunun sonucunda elektrik öğretmenleri daha rahat ders işliyor. Matematik dersi günlük hayatla pek alakası olmayan, sadece sınavlarda soru çıkan bir ders olarak görüldüğü için ben motivasyon sorunu yaşamama rağmen meslek öğretmenleri bu sorunu yaşamıyor."*

Ö8: "*Meslek dersleri uygulamaya dayalı olduğu için bu derslerin öğretmenleri daha rahat ders işliyor. Benim dersim sözel ders olduğu için öğrenciyi motive etmek daha zor oluyor."*

Ö9: "*Meslek dersleri öğrencilerin ileride meslek sahibi olmalarını sağlayacağından ve okulu bitirmeleri için gerekli olduğundan öğrenciler benim dersime oranla daha fazla bu derslere önem veriyorlar. Bunun sonucunda meslek dersi öğretmenleri derslerinde benim yaşadığım problemleri yaşamıyorlar."*

Ö10: "*Ders kredileri yüksek olduğu için meslek derslerinin ağırlığı daha çok, sınıf geçme sisteminde onlar daha çok söz sahibi. Ama bizim gibi 2-3 kredilik derse girdiğiniz zaman "Aman kalsam ne olur?" diye bakıyor öğrenci ve bizi ciddiye almıyor."*

Ö11: "*Öğrenciler meslek derslerine kıyasla bizim derslerimize daha ilgisizler."*

Ö14: "*Öğrenciler tarafından kültür öğretmenleri ikinci sınıf gibi görülüyor. Derslerimizin kredisi az olduğundan öğrenciler dersimizi önemsemiyor. Meslek öğretmenlerinde aynı durum söz konusu değil."*

Öğretmenlerin üç tanesi (% 20) meslek dersi öğretmenlerinin derslerde uygulama yapabilmelerinin kendilerinin sahip olmadığı önemli bir avantaj olduğunu belirtmişlerdir. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö2: "*Öğrencilerin önünde meslekleriyle ilgili yapacakları çalışmalar var. Öğrencilerle biraz ders işleyip sonra uygulama yapıyorlar. Biz bu avantajlara sahip değiliz."*

Ö8: "*Meslek dersleri uygulamaya dayalı olduğu için bu derslerin öğretmenleri daha rahat ders işliyor."*
Ö10: "*Ders saatimin çok az olmasından kaynaklanan çok ciddi sorun yaşıyorum. Mesela bir meslek dersi sekiz saate anlatılırken bunun 2-3 saatinde ders anlatıyorlar geri kalanında uygulama yapıyorlar; ama benim uygulama yapmaya vaktim yok. Dolayısıyla ben iki saate hem teoriyi hem uygulamayı sığdıramıyorum."*

Öğretmenlerden bir tanesi (% 7) meslek dersi öğretmenlerinin daha az öğrenciyle ders yapmalarının önemli bir avantaj olduğunu belirtmiştir. Öğretmenin bunu dile getirme şekli aşağıdaki gibidir:
Ö2: "*Okulumuz, meslek okulu olduğu için meslek öğretmenleri bizlere göre daha avantajlılar çünkü daha az öğrenciyle ders yapıyorlar. İki öğretmen bir sınıfa giriyor. Öğrencileri bölüşüyorlar.*

Öğretmenlerden bir tanesi (% 7) öğrencilerin akademik seviye düşüklüğünün en çok kültür dersi öğretmenlerini etkilediğini belirtmiştir. Öğretmenin bunu dile getirme şekli aşağıdaki gibidir:
Ö5: *"Öğrencilerin bilgi düzeyi en çok kültür dersi öğretmenlerini etkiliyor. Meslek dersleri en çok el becerisine dayandığı için el becerisi bir şekilde tolere edilebiliyor; fakat bilgi düzeyinin düşük olması tolere edilemiyor. Bu manada öğrencilerin bilgi seviyelerinin düşük olması en çok bizi etkiliyor."*

Öğretmenlerden bir tanesi (% 7) meslek dersi öğretmenlerinin sadece eğitim programını işlerken kültür dersi öğretmenlerinin hem eğitim programını işlemek hem de öğrencileri üniversite sınavına hazırlamak durumunda olduğunu belirtmiştir. Öğretmenin bunu dile getirme şekli aşağıdaki gibidir:
Ö12: "Kültür derslerinden üniversite sınavında soru çıktığından bizim derslerimizin başarısı üniversite sınavına endeksli görülüyor. Bu sebepten üniversite sınavına yönelik de ders işliyoruz. Meslek öğretmenleri böyle bir zorunluluk hissetmiyor. Hem ders saatleri fazla hem de sadece müfredatlarını işliyorlar."

4.2. Katılımcıların Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Okul Yönetimi ile ilgili Sorunları

Öğretmenlerden toplam beş tanesi (% 33.3) meslek dersi öğretmenlerinin, okul yönetimi ve uygulamaları konusunda daha avantajlı olduklarını belirtmişlerdir. Kültür dersi öğretmenlerinin meslek dersi öğretmenlerinden farklı olarak okul yönetimi ve uygulamaları konusunda yaşadıkları sorunlar Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Okul Yönetimi ile ilgili Sorunları

Kişiler / **Temalar**	**Ö1**	**Ö2**	**Ö3**	**Ö4**	**Ö5**	**Ö6**	**Ö7**	**Ö8**	**Ö9**	**Ö10**	**Ö11**	**Ö12**	**Ö13**	**Ö14**	**Ö15**	**Toplam** **f**	**%**
Meslek dersi öğretmenlerinin ders programlarının daha düzenli oluşu				x						x			x			3	20
Meslek dersi öğretmenlerine daha fazla teknik destek sağlanması	x									x						2	13
Yönetimin kültür derslerinden akademik başarı beklemesi			x													1	7

Öğretmenlerin üç tanesi (% 20) meslek dersi öğretmenlerinin ders programlarının daha düzenli oluşunu sorun olarak görmektedir. Bu sorunu öğretmenlerin dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö4: *" Meslek liselerinde meslek dersleri ön planda olduğu için idari anlamda pek bir beklentiye giremiyorum. Ders programları öncelikle meslek dersleri ve öğretmenleri dikkate alınarak yapılıyor. Meslek dersi öğretmenlerinin ders programları düzenlenerek haftada 2 boş gün verilebilmekte iken kültür dersi öğretmenlerinin ders programları dağınık olabilmektedir."*

Ö7: *" Meslek dersi öğretmenleri ders programları konusunda rahatlar. Onlardan farklı olarak ders programları ile ilgili sorunlarımız var."*

Ö10: *" Ders programları meslek dersi öğretmenlerine göre ayarlanıyor. Dolayısıyla bizim derslerimiz düzensiz ve istemediğimiz şekilde oluyor."*

Ö13: *" Ders programları meslek öğretmenlerine göre ayarlanıyordu."*

Öğretmenlerden iki tanesi (% 13) okul yönetiminin meslek dersi öğretmenlerine daha fazla teknik destek sağladığını belirtmiştir. Öğretmenlerin bu sorunu dile getirme şekilleri aşağıdaki gibidir:

Ö1: *" Meslek dersi öğretmenleri yönetimle daha az sorun yaşıyorlar. İhtiyaçları ve istekleri de hemen yerine getiriliyor. İdare tarafından meslek dersi öğretmenlerine daha fazla teknik destek sağlanıyor."*

Ö10: *"Meslek dersi atölyelerindeki eksiklikler hemen giderilirken bizim ders için gerekli fiziksel ihtiyaçlarımız hemen giderilmiyor. İdare tarafından ikinci plana atılma söz konusu."*

Öğretmenlerden bir tanesi (% 7) okul yönetiminin kültür derslerinden akademik başarı beklemesini sorun olarak görmektedir. Öğretmenin bunu dile getirme şekli aşağıdaki gibidir:

Ö3: *" İdareciler açısından da, okul yönetimi biz kültür dersi öğretmenlerine sadece LYS ve YGS'deki başarı olarak baktıkları için sorun çıkıyor. Başarı sadece sınava endeksli görülüyor. Bu da ister istemez bize olumsuz yönde yansıyor."*

4.3. Katılımcıların Meslek Dersi Öğretmenlerinden Farklı Olarak Velileri ile ilgili Sorunları

Öğretmenlerden bir tanesi (%7) veliler açısından meslek dersi öğretmenlerinin kültür dersi öğretmenlerine göre daha avantajlı olduğunu belirtmiştir. Bu sorunu öğretmenin dile getirme şekli aşağıdaki gibidir:

Ö3: *" Meslek öğretmenlerinin hem öğrenciler hem de veliler üzerinde yaptırımları daha fazla."*

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde verilerin analizinden elde edilen bulgular yeniden değerlendirilmiş ve araştırma soruları bağlamında ele alınarak tartışılmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında araştırmacılara ve uygulayıcılara önerilerde bulunulmuştur.

1. Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin mesleki sorunları görüşme tekniğiyle nitel desende incelenmiştir. Araştırmada kültür dersi öğretmenlerinin mesleki sorunlarıyla ilgili detaylı bilgiler elde edilmiştir. Nitel araştırmanın gereği olarak genelleme yapılmamakla birlikte sınırlılıklar kapsamında çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

Alanyazında öğretmen sorunları ile ilgili yapılmış araştırmaların sonuçları, bu araştırmanın sonuçları ile genel anlamda örtüşmektedir. Alan yazında öğretmen sorunlarını araştıran araştırmacılar olduğu gibi belli bir branşın sorunlarını veya belli bir dönemin sorunlarını araştıran araştırmacıların olduğu da gözlenmektedir.

Alanyazın ile kıyaslarken, öğretmen sorunları bu araştırmada ele alınan öğrenci, yönetim ve veli bazındaki sonuçlar ile ilişkilendirilmiştir.

Araştırmanın sonucuna göre, öğretmenlerin okul yaşamlarının büyük çoğunluğunu beraber geçirdikleri öğrenciler hakkındaki düşünceleri genellikle olumsuzdur. Bu anlamda öğretmenlerin en çok üstünde durdukları konular şu şekildedir:

- Öğrencilerin akademik seviyelerinin düşüklüğü öğretmenlerin en çok yakındıkları konulardan biridir. Öğretmenler bunun en büyük sebebinin

ortaokulda ders başarısı en düşük olan öğrencilerin meslek liselerine gelmeleri olarak görmektedir.

- Öğretmenlerin öğrencilerle ilgili en çok üstünde durdukları konulardan biri de öğrencilerin derse karşı olan ilgisizlikleri ve isteksizlikleri olmuştur. Dersi öğrenmek istemeyen ve derse ilgi duymayan öğrencilerle sınıfta disiplin sağlamak, öğrencilere dersi öğretmek ve öğrencilerden dönüt alabilmek kültür dersi öğretmenleri için oldukça güçtür.
- Öğretmenler, öğrencilerin dersi önemsememelerini büyük bir sorun olarak görmektedir. Öğrenciler, kültür derslerinin sınıf geçmede etkilerinin çok olmayışı sebebiyle bu dersleri pek önemsememektedir. Bu durum da öğretmenleri, derslerini önemsemeyen, öğrenmek istemeyen, derse karşı ilgisiz ve akademik anlamda başarısız öğrencilerle karşı karşıya getirmektedir.
- Öğretmenlerden bazıları bu durumların nedeni olarak yürürlükteki eğitim programının öğrencilere ağır gelmesi ve öğrencilerin hedeflerinin olmayışı olarak görmektedir. Ortaokuldan dersleri başarısız olan öğrencilerin meslek liselerine gelmeleri, meslek liselerindeki öğrencilerin çoğunluğunun beklenen seviyenin altında olmasına sebep olmuştur. Bu durumda da iyi seviyede olan diğer okulların öğrencileri ile meslek lisesi öğrencilerin aynı eğitim programı görmesi öğretmenleri ve öğrencileri zorlamaktadır. Bu durum öğrencilerin derslerden daha çok soğumalarına ve çeşitli disiplin sorunlarına yol açmaktadır.
- Öğrencilerin gelecekle ilgili hedeflerini belirleyememiş olmaları okulu onların gözünde anlamsızlaştırmaktadır. Okula sadece gelmeleri gerektiği için gelen öğrencilere dersi kavratmak öğretmenler için zor bir durum oluşturmaktadır. Öğretmenler, öğrencilerle bu konuda sık sık konuşsalar da kalıcı bir değişikliğin olmayışından bahsetmektedirler.

Özetle, araştırmada öğretmenler öğrencilerle ilgili olarak; öğrencilerin akademik anlamda seviyelerinin düşük olmasını, öğrencilerin derse karşı ilgisizliğini ve isteksizliğini, öğrencilerin kültür derslerini önemsemeyişlerini, mevcut eğitim programının öğrencilere ağır gelmesini ve öğrencilerin bir hedeflerinin olmayışını sorun olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmanın bu sonucu, alanyazındaki birçok araştırma ile örtüşmektedir. Yapıcı ve Yapıcı'nın (2003) araştırmasında öğretmenler öğrencilerle ilgili olarak öğrencilerin hazırlıksız gelmelerini, motivasyon eksikliğini, disiplinsiz oluşlarını, dersi dinlememelerini, geçme- kalma kaygılarının olmayışını, anlama güçlüğü çekmelerini, ders araç- gereçlerini getirmeyişlerini ve gelecekle ilgili planlarının olmayışını sorun olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Dağdeviren'in (2009) araştırmasında öğretmenlere göre, öğrencilerin okula ve derslere ilgisiz olduklarını ifade edilmiştir. Altun'un (2009) araştırmasında öğretmenlere göre öğrencilerin akademik anlamda başarısız olmalarının nedeni öğrencilerin isteksizliği ve motivasyon eksikliğidir. Ekinci'nin (2010) araştırmasında öğretmenler, öğrencilerin motivasyon düşüklüğünü ve derslere karşı ilgisizliğini sorun olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Sarı'nın (2011) araştırmasında öğretmenler, öğrencilerin motivasyon düşüklüğünden bahsetmişlerdir. Ekinci, Bindak ve Yıldırım'ın (2012) araştırmasında öğretmenler, öğrencilerin ilgisizliğini önemli bir sorun olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Yeşiltepe'nin (2012) araştırmasında, öğretmenler sınıf içi disiplin problemlerinden, öğrencilerin dersi ciddiye almamalarından ve öğrencilerin dersi işlemek istemediklerinden söz etmişlerdir. Dilci ve Kalkan'ın (2013) araştırmasında öğretmenler, öğrencilerin derse olan ilgisizliğini sorun olarak gördüklerini söylemişlerdir.

Araştırmanın bir diğer alt problemi, öğretmenlerin okul yönetimi ile ilgili sorunlarıdır. Öğretmenlere göre bunlar:

- Okul yönetimi ders programlarını meslek dersi öğretmenlerine göre ayarlaması, kültür dersi öğretmenlerini memnun etmemektedir. Ders programı planlanırken öncellikle meslek dersleri ayarlanıp daha sonra kalan boşluklara kültür derslerinin yerleştirilmesi kültür dersi öğretmenlerinin programlarının dağınık olmasına sebep olmaktadır.
- Okulun üniversite sınavındaki durumu, sınavda meslek eğitimi ile ilgili soru olmayışı sebebiyle kültür dersi öğretmenlerine mal edilmektedir. Meslek okullarının başarısı, öğrencilerin mesleki eğitimleriyle hiçbir şekilde ölçülmezken zaten gelecek hedefleri olmayan öğrencilerin üniversite sınavında anadolu lisesi öğrencileriyle kıyaslanması öğretmenleri zor bir duruma sokmaktadır. Değerlendirme yapılırken farklı okul türlerindeki

öğrencilerin liseye girişte aynı ve eşit olduğu farz edilmektedir. Bu sebeple başarısız olan okulun öğretmenlerine bunun nedeni sorulmaktadır.

- Okul yönetiminin eğitim ortamını hazır hale getirmede yetersiz oluşu öğretmenleri etkilemektedir. Öğretmenler, atölye ve laboratuarlardaki eksiklikler giderilirken kendi ihtiyaçlarının önemsenmeyişini manidar bulmaktadırlar.
- Meslek liselerindeki yönetim kademesinin meslek eğitimli kişilerin olması öğretmenler ve idare arasında iletişim engeli oluşturabilmektedir.

Özetle, araştırmada öğretmenler okul yönetimi ile ilgili olarak; ders programları ve nöbetlerin planlanmasını, öğrenci başarısızlığının öğretmene yüklenilmesini, okul yönetiminin eğitim ortamını hazır hale getirmede yetersiz oluşunu ve okul yönetimi ile etkili bir iletişimin kurulamayışını sorun olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Alanyazında, araştırmanın bu sonuçları ile örtüşen birçok çalışma vardır. Kuzey'in (2002) araştırmasında öğretmenler, yönetimin iyi bir çalışma ortamı hazırlayamadıklarını düşündüklerini belirtmişlerdir. Erjem'in (2005) araştırmasında öğretmenler, yönetimin demokratik olmadığını ve otoriter olduğunu ifade etmişlerdir. Dağdeviren'in (2009) araştırmasında öğretmenler, yöneticilerin ayrımcılık yapmalarından yakınmışlardır. Ekinci'nin (2010) araştırmasında öğretmenler, yöneticilerin yetersiz olduğunu ve öğretmenlere destek olmadıklarını belirtmişlerdir. Koyuncu'nun (2011) araştırmasında öğretmenler, yöneticilerin adaletsiz davrandıklarını söylemişlerdir.

Araştırmaya göre, öğretmenler veliler ile ilgili sorunlar konusunda hem fikir oldukları ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar şu şekildedir:

- Öğretmenler velileri ilgisiz bulmaktadırlar. Velilerin öğrencileriyle yeterince ilgilenmediklerini, sadece sınıflarını geçmelerini beklediklerini belirtmişlerdir. Veliler toplantılara katılmamakta, okula gelip öğrencilerin durumunu sormamaktadırlar.
- Öğretmenler, velilerin sosyoekonomik durumunun genelde düşük oluşunun öğrencileri de olumsuz etkilediğini düşünmektedirler.

Araştırmada öğretmenler veliler ile ilgili olarak; velilerin ilgisiz olduklarını ve velilerin sosyoekonomik durumlarının öğrencileri olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Alanyazında bu sonucu destekleyen birçok araştırma vardır. Öğrenci velilerini ilgisiz olduğu ayrıca Yapıcı ve Yapıcı (2003), Dağdeviren (2009), Altun (2009), Balkar (2009), Ekinci (2010), Ünal, Yıldırım ve Çelik (2010)'in araştırmalarında ifade edilmiştir. Velilerin sosyoekonomik durumlarının öğrencileri olumsuz yönde etkilediği; Kuzey'in (2002), Yapıcı ve Yapıcı (2003), Ünal, Yıldırım ve Çelik (2010) tarafından da belirtilmiştir.

Kültür dersi öğretmenlerine göre meslek dersi öğretmenlerinden farklı olarak yaşadıkları sorunlar daha çok sırasıyla öğrenci ve yönetim bazında ortaya çıkmıştır.

- Öğretmenler, öğrencilerin meslek derslerini daha çok önemsediklerini düşünmektedirler.
- Öğretmenler, meslek dersi öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla daha az karşılaştıklarını belirtmişleridir.
- Öğretmenler, öğrencilerin kültür derslerine meslek derslerinden daha az çalıştıklarını ve daha az ilgili olduklarını söylemişlerdir.
- Öğretmenler, meslek dersi öğretmenlerinin daha rahat ders işlediklerini düşünmektedirler.
- Meslek dersi öğretmenleri eğitim programını işlerken, kültür dersi öğretmenleri hem eğitim programını işlemekte hem de öğrencileri üniversite sınavına hazırlamaya çalışmaktadır.
- Ders programlarının meslek öğretmenlerine göre planlanması kültür dersi öğretmenlerin kendilerini ikinci planda görmelerine neden olmaktadır.
- Meslek öğretmenlerinin öğrenciler üzerindeki yaptırımlarının fazla olması onların daha rahat ders işleyebilmelerine olanak sağlamaktadır.

Mesleki okullarla ve bu okulda görev yapan kültür dersi öğretmenleriyle ilgili yapılan akademik çalışmalarda, genelde bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşen bulgular elde edilmiştir. Ökdem'in (1994) araştırmasında öğrenci velilerinin meslek derslerine daha çok önem verdiğini belirtmiştir. Ersoy'un (2007) araştırmasında, kültür derslerinin sınıf geçmede meslek dersleri kadar önemli bir yerinin olmaması; endüstri meslek liselerinde kültür dersi öğretmenlerinin, meslek dersi öğretmenlerine

nazaran daha az önemsenmeleri, öğrencilerin ilgisizliği iş doyumun düşük olmasının öncelikli nedenleri olduğu belirtilmiştir. Kuşbaşı'nın (2008) araştırmasında öğrencilerin ve velilerin meslek derslerine, tarih dersinden daha çok önem verdiklerini ifade etmişlerdir. Kılıç'ın (2009) araştırmasında, kültür dersi öğretmenlerinin kendilerini ikinci planda gördüğü ortaya konmuştur. Atila'nın (2012) araştırmasında, kültür dersi öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla daha fazla karşılaştıklarını, kendilerine meslek öğretmenlerine nazaran daha az önem verildiğini ifade etmişlerdir.

Araştırmanın sonuçları incelendiğinde, bir öğretmenin mesleki çevresini oluşturan öğrenci, yönetim ve veliler açısından kültür dersi öğretmenlerinin çalışma koşullarının oldukça zor olduğu tespit edilmiştir. Kültür dersi öğretmenlerinin bu şartlarda iş doyumlarının düşük olması (Ersoy, 2007), örgütsel vatandaşlık davranışlarını neredeyse "hiç" göstermemeleri (Eres, 2010), örgütsel bağlılıklarının istenilen seviyede olmaması (Danış, 2009), okul kültürünün "vasat" olduğunu düşünmeleri (Şimşek ve Altınkurt, 2010), öğretmenlerin örgütsel bağlılıklarının düşük olması (Atila, 2012) normal bir durumdur.

Bunların dışında sonuçları bu araştırmayla tam olarak örtüşmeyen çalışmalar da bulunmaktadır. Adem'in (2007) yaptığı araştırmada mesleki ve teknik liselerde görev yapan kültür dersi öğretmenleri ile meslek dersi öğretmenlerinin kurum kültürünü benimseme düzeylerinin genel olarak birbirine yakın olduğunu görülmüştür. Meslek ve genel liselerdeki matematik öğretmenlerinin karşılaştırıldığı araştırmada Yılmaz (2007), çalışma şartları ve olanakları açısından meslek liselerindeki öğretmenlerin genel liselerdeki öğretmenlere göre iş tatmin düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Yılmaz'ın araştırmasının sonucu da bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmemektedir. Dede'nin (2008) araştırmasında, meslek liselerindeki öğrencilerin kültür derslerini önemsediklerini, planlı olarak çalıştıklarını, derslerin işleniş metodu ve yöntemlerini beğendikleri, kültür derslerinde öğrenilen bilgi ve becerilerin kendilerine meslek hayatlarında yarar sağlayacağına inandıkları gibi sonuçlar elde etmiştir. Öğrencinin bakış açısını yansıtmaya çalışan bu araştırma ile öğretmenlerin düşüncelerinin işlendiği bu araştırma farklı sonuçlar ortaya koymaktadır. Ayrıca Toker Gökçe ve Bülbül'ün

(2014) araştırmasında da meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin meslek dersi öğretmenleri kadar kültür dersi öğretmenlerine de önem verdikleri ortaya konmuştur. Bu çalışmada ise kültür dersi öğretmenleri, meslek dersi öğretmenleri kadar önemsenmedikleri düşündüklerini söylemişleredir.

2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, meslek liselerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin sorunlarının giderilmesi amacıyla uygulayıcılara ve araştırmacılara öneriler aşağıda sunulmuştur.

2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Öğretmenlerin öğrencilerle ilgili olan sorunlarını azaltabilmek için;

- Meslek lisesine gelen öğrencilerin akademik seviyelerinin düzeltilmesi için öğrencilerin alanlarına uygun olup olmadıklarını belirlemek amacıyla okula girişte sınavlar yapılmalıdır.
- Ortaöğretime geçişte öğrencilerin ilgi ve yetenekleri ortaya çıkartılmalıdır. Öğrencilerin severek yapacakları, başarılı oldukları alanlara yönlendirilmeleri sağlanmalıdır. Eğer öğrencinin seviyesi lise eğitimi için uygun değilse iş okulu veya yaygın eğitime yönlendirilmelidir. Bu sayede meslek liselerinin önü açılmış olacaktır.
- Mevcut öğrenci disiplin yönetmeliğindeki eksiklikler ve açıklar giderilmelidir. Yönetmelik daha işlevsel ve uygulanabilir hale getirilmelidir.
- Kültür derslerinin sınıf geçme sistemindeki etkisi arttırılmalıdır. Öğrencilerin çalışmadan geçebilecekleri bir sistem yerine öğrencileri çalışmaya yönlendirecek bir sistem geliştirilmelidir.
- Meslek liselerinde ihtiyaca cevap veren eğitim programı ve kitaplar geliştirilmelidir. Öğretim programı öğrencinin seviyesine uygun hale getirilmelidir.

Öğretmenlerin okul yönetimi ilgili olan sorunlarını azaltabilmek için;

- Okul yönetimi kültür ders öğretmenlerini ikinci plana atmamalıdır. Kültür dersi öğretmenlerinin isteklerini de yerine getirmeye çalışmalıdır.

- Okul yönetimi ders programlarını ve nöbetleri planlarken adaletli olmalıdır. Meslek öğretmenleri kadar kültür dersi öğretmenlerini de memnun etmeye çalışmalıdır.

Öğretmenlerin veliler ile ilgili olan sorunlarını azaltabilmek için;

- Velileri bilinçlendirmek amacıyla sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte velilere eğitim verilmelidir.
- Veliler ile daha çok işbirliği yapılmalıdır.

2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Farklı evrenlerde aynı araştırma tekrar edilip sonuçları karşılaştırılabilir.
- Benzer bir araştırma meslek dersi öğretmenleri veya okul idaresi için yapılabilir.
- Aynı konuda nicel bir araştırma yapılabilir.
- Kültür dersi öğretmenlerinin tamamı yerine belli bir kültür dersi branşı için aynı araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

Adem, D. (2007). *Mesleki ve teknik liselerde meslek dersi öğretmenleri ile genel bilgi- kültür dersi öğretmenlerinin kurum kültürünü benimseme düzeylerinin mukayeseli incelemesi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kayseri.

Aktif Eğitimciler Sendikası. Şubat 2014. <http://www.aktifegitimsen.org.tr/web/mesleki_itibar_erozyonu/>. [27 Mart 2014]

Akyüz, Y. (2006). Türkiye'de öğretmen yetiştirmenin 160. Yılında Darülmuallimin'in ilk yıllarına toplu ve yeni bir bakış. *Ankara Üniversitesi Dergisi*, 20, 17-58.

Alkan, C., Doğan H. ve Sezgin İ. (1996). *Mesleki ve teknik eğitimin esasları*. Ankara: Gazi Büro.

Alkan, C. ve Hacıoğlu, F. (1997). *Öğretmenlik uygulamaları*. İstanbul: Alkım Yayınevi.

Altay, S. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin mesleklerinde karşılaştıkları sorunlar*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Altun, S.A. (2009). İlköğretim öğrencilerinin akademik başarısızlıklarına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 567-586.

Appel, J. (1995). *Roles of teachers a case study based on: diary of a language teacher.* Oxford: Heinemann English Language Teaching.

Aslan, H. (2008). *Endüstri meslek liselerinde kültür dersi öğretmenlerinin mesleğe ve kuruma yabancılaşma düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Atila, A. (2012). *Meslek liseleri ve mesleki eğitim merkezlerinde görev yapan kültür dersi öğretmenlerinin örgütsel bağlılıkları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Aydın, R. (2009). Türkiye'de öğretmen sorunları açısından milli eğitim şuralarının değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2, 199-237.

Balcı, A. (2001). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Balkar, B. (2008). Okul- aile işbirliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 105-123.

Başpınar, H. (1996). *Lise ve endüstri meslek lisesi son sınıf öğrencilerinin genel yetenek düzeylerinin karşılıklı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Brenner, S. O. ve Bartelli, R. (1984). The teacher stres process: a cross cultural analysis. *Journal of Occupational Behaviour*, 5, 183-195.

Burrel, L. P. (1993). *A paradigm on student emphaty, vocational versus academic.* (Report No. ODE92-PD-OJ02). Ohio State Department of Education. (ED 369972).

Bursalıoğlu, Z. (2011). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Bümen, N.T., Ateş, A., Çakar, E., Ural, G. ve Acar, V. (2012). Türkiye bağlamında öğretmenlerin mesleki gelişimi: sorunlar ve öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 194(Bahar), 31-50.

Büyükkaragöz, S. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş: eğitimin temelleri*. İstanbul: Mikro Yayınları.

Cooper, C. ve Travers, C. (1996). *Teacher under pressure: stress in teaching profession*. Routledge: London ve New York.

Cox, S., Parmer, T., Tourkin, S., Warner, T. ve Lyter, D. M. (2007). *Documentation for the 2004-2005 teacher follow-up survey* (NCES 2007-349). U.S. Department of Education. Washington, DC: National Center for Education Statistics

Çalık, H. (2001). Eğitimin yeniden yapılandırılması çalışmaları. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 2(21).

Çeliköz, N. (2004). Bir meslek olarak öğretmenlik ve etiği. M.Ç. Özdemir (Ed.) *Öğretmenlik mesleğine giriş* (s.335-394) Ankara:Asil Yayıncılık.

Dağdeviren, İ. (2009). *Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin eğitim- öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunlar.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sivas.

Danış, A. (2009). *Anadolu teknik ve anadolu meslek lisesi öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeyleri.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Dede, E. (2008). *Meslek liselerindeki öğrencilerin teknik öğretmenlere ve kültür öğretmenlerine yaklaşımlarının değerlendirilmesi.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Demir, K. ve Arı, E. (2013). Öğretmen sorunları (Çanakkale ili örneği). *Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 107-126.

Dilci, T. ve Kalkan, G.D. (2013). Sınıf öğretmenlerini mesleğin ilk beş yılında karşılaştığı problemler. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları*, 42(1), 127-140.

Education International. (2000). *European Trade Union Commitee for Education Stres Report.*

Ekici, G. (2006). Meslek lisesi öğretmenlerinin öğretmen öz yeterlik inançları üzerine bir araştırma. *Eurasian Journal of Educational Research*, 24, 87-96.

Ekinci, A. (2010). İlköğretim okullarında çalışan müdür ve öğretmenlerin mesleki sorunlarına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 9(2), 734-748.

Ekinci, A., Bindak, R., Yıldırım, M.C. (2012). İlköğretim okulu yöneticilerinin öğretmenlerin mesleki sorunlarına empatik yaklaşımlarının ikili karşılaştırmalar metodu ile incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 759-776.

Erdem, A.R. (2007, Haziran). *Sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı yönetsel sorunlar ve yönetsel sorunların performansına etkisi konusundaki görüşleri*. Eğitim Yönetimini Yeniden Düşünmek kongresinde sunulan sözlü bildiri, Ankara Üniversitesi, Ankara/ Türkiye.

Eres, F. (2010). Meslek lisesi öğretmenlerinin örgütsel vatandaşlık davranışı. *Eurasian Journal of Education Research*, 39,111-126.

Eres, F. ve Atanososka, T. (2011). Occupational stress of teachers: a comparative study between turkey and macedonia. *International Journal of Humanities and Social Sciences*, 1(2), 59-71.

Erjem, Y. (2005). Eğitimde yabancılaşma olgusu ve öğretmen: lise öğretmenleri üzerine sosyolojik bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4).

Erkoç, A. (2010). *Aday öğretmenlerin göreve başladıklarında karşılaştıkları sorunlar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kahramanmaraş.

Ersoy, G. (2007). *Endüstri meslek liselerinde görev yapan kültür öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri ve bir uygulama*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Eurostat European Commission. (2011). *Europe in figures*: *eurostat yearbook.*

Fındıkçı, İ. (1997). Yine öğretmenler yeni öğretmenler. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*.54.

Geving, A. M. (2007). Identifying the types of student and teacher behaviours associated with teacher stress. *Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies*, 23(5), 624-640

Goodwin, B. (2012). New teachers face three common challenges. *Educational Leadership*, 69(8), 84-85.

Hacıoğlu, F. ve Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik Uygulamaları*. Ankara: Alkım Yayınları.

Hakyemez, Ö. (2010). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki yaşantılarında karşılaştıkları problemler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Hardy, L. (1999). Why teachers leave. *American School Board Journal*, 186 (6), 12-17.

Heaviside, S. (1994). Public secondary school teacher survey on vocational education (Report No. ISBN-0-16-043098-4; NCES-94-409PUB). National Education for Education Statics. (ED367876).

Heikkinen, A., Määttä, K. ve Uusiautti, S. (2014). "proffessional , approachable and fair" students' perceptions of vocational education teachers' authority. *International Journal of Human Sciences*, 11(2).

İnce, N., Özyıldırım, B., İnce, H., İşsever, H., Malkoç, S., Karagöz, Z. vd. (2012). İstanbul'daki öğretmenlerde mesleksel maruziyete bağlı hastalıkların araştırılması. *Nobel Medicus Dergisi*, 8(1), 35-41.

Ingersoll, R. M. (2002). The teacher shortage: A case of wrong diagnosis and wrong prescription. *NASSP Bulletin*, 86(631), 16-31.

Kazu, Y. ve Demirli C. (2002). Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında gelişmeler. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.

Kerliw, T. F. (1992). *A comparison of role/ task/ environment stress experienced by beginning academic and career technical teachers in southwestern ohio career technical schools.* (ED 469425)

Kılıç, M. (2009). *Meslek liselerinde görev yapan meslek dersi öğretmenleri ve kültür dersi öğretmenlerinin mesleki etkinlikler ve kişisel özellikler açısından kendilerini ve birbirlerini algılamaları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.

Kokkinos, C. (2011). Job stressors, personality and burnout in primary school teachers. *British Journal of Educational Phycology*, 77(1), 229-249.

Koyuncu, Ö. (2011*). Kadın öğretmenlerin sorunları ve toplumsal cinsiyet*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Kuang, Y. (2014). Problems and trends regarding vocational teachers in china. *Chinese Education and Society*, 47(5), 38-46.

Kuşbaşı, E. (2008). *Meslek liselerinde tarih öğretiminin, öğretmen görüşlerine göre problemleri ve çözüm önerileri.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

Kuzey, M. (2002). *Sınıf öğretmenlerinin bazı sorunları ve bazı çözüm önerileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.

Kyriacou, C. ve Sutcliffe, J. (2011). Teacher stress: prevalence, sources and symptoms. *British Journal of Education Phycology*, 48(2), 159-167.

Little, J. W. (1992). *The two worlds of vocational and academic teachers in comprehensive high schools*. Berkeley: National Center for Research on Vocational Education, University of California at Berkeley.

Little, J. W. ve Threatt, S. (1992). *Work on the margins: the experience of vocational teachers in comprehensive schools.* (Report No. V051A80004-90A). National Center for Research in Vocational Education. (ED 345107).

Mark, C., Pierce, B. ve Molloy, G. (2011). Phycological and biographical differences between secondary school teachers experiencing high and low levels of burnout. *British Journal of Educational Phycology*, 60(1), 37-51.

Maskan, A.K., Gönen, S., Kavak, M.T. ve Özek, N. (2002). Fizik öğretmenlerinin sorunları üzerine öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 27(123), 48-52.

Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). *T.C. Resmi Gazete*, 14574, 14 Haziran 1973.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (2011). *T.C. Resmi Gazete*, 28054, 14 Eylül 2011.

MEB. (2004). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri*. Okul Temelli Mesleki Gelişim Birimi. Ankara.

MEB. (2013a). *Ortaöğretim izleme ve değerlendirme raporu*. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, İzleme ve Değerlendirme Grup Başkanlığı, Ankara.

MEB. (2013b). *Ortaöğretim kurumları yönetmeliği*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ortaogrkurumyon_0/ortaogrkuryon_1.html>

MEB. (2014). *Milli eğitim istatistikleri 2013-2014*. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara.

Merriam, S. (2013). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Minarik, M. M., Thornton, B. ve Perreault, G. (2003). Systems thinking can improve teacher retention. *Clearing House*, 76(5), 230-234.

Misra, P. (2011). VET teachers in europe: policies, practices, and challenges. *Journal of Vocational Education and Training*, 63(1), 27-45.

Mndeble, C.B.S. ve Dlamini, E. (2008). High school vocational programmes: self-reported perceptions of vocational school teachers in Swaziland. *Journal Of Vocational Education And Training,* 60, 3, 315-325.

Mujtaba, T. ve Reiss, M. (2013). Factors that lead to positive or negative stres in secondary school teachers of mathematics and science. *Oxford Review of Education*, 38(5), 627-648.

Nakar, S. (2014). Understanding VET teachers' challenges in providing quality education to international students. *International Journal of Training Research*, 11(1), 79-88.

Nural, E. ve Haşimoğlu, Z. (2012). *Ortaöğretimde öğretmenlerin karşılaştıkları yıldırma davranışları ve bunların yaşanma sıklığı.* 7. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi, (s.45). Malatya: İnöünü Üniversitesi.

Odera, P. (2009). Changing role of teachers in contemporary educational institutions. *Indian Journal Social Sciences Researches*, 6,(1), 29-38.

Ökdem, M. (1994*). Kız meslek ve endüstri meslek liselerinde kültür dersi ve meslek dersi öğretmenleri arasındaki iletişim*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Özoğlu, M. (2010). Türkiye'de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları. *Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yayınları*, 17.

Özoğul, P. (2006). *Bilgisayar öğretmenlerinin mesleki yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.

Öztürk, S. (2002). Öğretmenliğin mesleki temelleri. E. Toprakçı (Ed.). *Eğitim üzerine* (s. 13-44). Ankara: Ütopya Yayıncılık.

Sağlam, M. ve Sağlam, A.Ç. (2005). Öğretmenlik mesleğinin maddi yönüne ilişkin genel bir değerlendirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3).

Sarı, M. (2011). *Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Singh, M. (2009). Factors causing occupational stress among senior secondary school teachers of amritsar district. *Journal of Physcical Education and Sport*, 25(4), 100-104.

Sönmez, A. (2006). Meslek liselerinde örgüt kültürü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,* 12 (45), 85-108.

Şahin, A. E. (2009). Öğretmenlik mesleği. Sönmez, V. (Ed.). *Eğitim bilimine giriş*. (s. 261-305). Ankara: Anı Yayıncılık.

Şahin, C. (2001). Ortaöğretim coğrafya öğretmenlerinin mesleki sorunları hakkında bir araştırma. *Marmara Coğrafya Dergisi,* 3 (2), 59-70.

Şimşek, Y. ve Altınkurt Y. (2010). Endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin okul kültürüne ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 187, 372-390.

Şişman, M. (2008). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Tekışık, H.H. (1986). Türkiye'de öğretmenlik mesleği ve sorunları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 11 (116), 1-9.

Toker- Gökçe, A. (2001). *A study on alternatively certified classroom teachers (ACTs) through the perceptions of ACTs principales and inspectors.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Toker-Gökçe, A. (2010). Alternatively certified elementary school teachers in Tukey. *Procedia Social and Behavioural Sciences*, 2, 1064-1074.

Toker-Gökçe, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin adaylık dönemlerinde yaşadıkları mesleki sorunlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 137-156.

Toker-Gökçe, A. (2013). Aday öğretmenlerin öğretme ve öğrenmeye yönelik yeterliliklerine ilişkin yaşadıkları sorunlar. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 12 (23), 23-42.

Toker-Gökçe, A. ve Bülbül, T. (2014). Okul bir insan bedenidir: meslek lisesi öğrencilerinin okul algılarına yönelik bir metafor çalışması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 63-88.

Türkan, M. (1999). *Ortaöğretim öğretmenlerinin beklenti ve sorunları*. Yayımlanmamış doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.

Ulucan, H., Türkçapar, Ü. ve Cihan, B. (2012). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunların incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (2), 265-277.

Uygun, S. (2012). Basında öğretmen sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, 194, 72-91.

Ünal, Ç. ve Başaran, Z. (2010). Yeni program çerçevesinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin sorunları (Erzurum). *Milli Eğitim Dergisi*, 186(bahar), 291-309.

Ünal, S., ve Ada, S. (2004). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları.

Ünal, Y., Yıldırım, A. Ve Çelik, M. (2010). İlköğretim okulu müdür ve öğretmenlerin velilere ilişkin algılarının analizi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 261-273.

Ünlü, A., Evcin, U., Yılmaz H.B., Dalkılıç A. (2010). The prevelence of crime and violance in İstanbul public high schools: comparison of school types. *Anatolian Journal of Phyciatry*, 14 (2), 152-160.

Varış, F. (Ed). (1998). *Eğitim bilimine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.

Yang, X., Wang, L., Ge, C., Hu, B., Chi, T. (2011). Factors associated with occupational strain among chinese teachers: a cross-sectional study. *Public Health*, 125, 106-113.

Yapıcı, M. ve Yapıcı, Ş. (2003). İlköğretim öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 3(3), 9.

Yeşiltepe, G.M. (2012). *İlköğretim bilişim teknolojileri öğretmenlerinin mesleğe yönelik sorunları, bu sorunların nedenleri ve çözüm önerileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Antalya.

Yetim, A.A. ve Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi.* 12, (2). 541-550.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Yılmaz, N. (2007). *Orta dereceli okullardaki matematik öğretmenlerinin iş tatmin düzeyleri (lise ve meslek liselerinin karşılaştırılması, Bağlar ilçesinde örnek çalışma).* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Yılmaz, Y. (2011). *VI. Demirel hükümeti, askeri ihtilal ve Özal hükümetleri dönemlerinde öğretmen sorunlarının Türk basınına yansımalarının değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Whitehead, A., Ryba, K. ve O'Driscoll, M. (2000). Burnout among new zealand teachers. *New Zealand Journal of Phycology*, 29 (2), 52-65.

EK-1

Çalışma Grubu ile Yapılmış Olan Görüşmelerin Dökümü

1 Numaralı Öğretmenle Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *İngilizceye ilgileri yok. İngilizceyi ileride kullanacakların düşünmüyorlar. Öğrencilerin seviyeleri çok düşük. Sınıflar kalabalık. Özellikle 9. sınıflarda üçerli oturan öğrenciler var. Öğrencilerin derse hazırlanma alışkanlıkları yok. Defterlerini okulda kapatıp okulda açıyorlar.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Bizimle yeterince ilgilenmiyorlar. Okulumuzda dil laboratuarı yok. Öğrencilerle kitapların dinleme (listening) bölümlerini teybimiz olmadığı için yapamıyoruz. Meslek öğretmenlerinin atölyelerdeki ihtiyaçları hemen karşılanılırken, biz talep etmemize rağmen fiziksel ihtiyaçlarımız karşılanmıyor. Seviye tespit sınavı yaptığımız halde seviye sınıfları aktif olarak eyleme geçirilemiyor.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Veliler ilgisiz. Veli toplantılara en fazla 3-4 kişi geliyor. Öğrencilerle evde de ilgilenmiyorlar.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Meslek öğretmenleri yönetimle daha az sorun yaşıyorlar. Az önce de belirttiğim gibi ihtiyaçları ve istekleri de hemen yerine getiriliyor. İdare tarafından meslek öğretmenlerine daha fazla teknik destek sağlanıyor. Meslek derslerinin ders saati fazla olduğu için öğrenciler de bu derslerle daha fazla ilgileniyor. Öğrencilerin ilgileri de bu derslerin ortalamalarını etkileyecek olmasından kaynaklanmaktadır.*

2 Numaralı Öğretmen İle Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Meslek lisesine gelen öğrenciler genelde ortaokulda fen ve sözel derslerde ortalaması düşük olan öğrenciler. Bu öğrenciler zaten bu dersleri yapamadıkları için meslek liselerine yöneliyorlar. Burada da kültür dersleri bu öğrencilere ağır geliyor. Derslerde öğrenciler " Bunlar nedir? Ben bunları anlamadım, ben bunları nerede kullanacağım?" diye soruyorlar. Ders çalışmayı pek sevmediklerinden meslek lisesine yönelmiş öğrencilerle kültür dersi işlemek oldukça güç. Çünkü çocuklarda ilgi ve istek yok. En büyük sorun bu. Dersleri sevmeyen çocuk sıkılır ve konuşmaya başlar. Dersi kaynatmaya, diğer arkadaşlarının dikkatini çekerek onları dersten soğutmaya çalışır. Zamanla bu hareketler en üst noktaya ulaşmaktadır. Bu da onların davranışlarının bozulmasına sebep oluyor. Çünkü sevmedikleri bir işi zorla yapmak durumundalar.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Okulun başarısızlığı doğrudan kültür dersi öğretmenlerine yükleniyor. Adı meslek lisesi olan bir okulun başarısı meslek eğitimiyle ölçülmesi gerekirken burada tam tersine başarı sayısal, sözel ve akademik başarı olarak ölçülüyor. Ve başarısızlığın tek sorumlusu da kültür dersi öğretmenleri oluyor. Aslında bu konularda idareden kaynaklanan bir sorun yok. Bu sistemden kaynaklanan bir sıkıntı. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bu başarısızlığın nedenini bize soranlar ilçe/il milli eğitim müdürlükleri ve MEB gibi daha üst kademeler. Okul idaresi de mecburen bize başarısızlığın nedenini sormak zorunda kalıyor. Okul idaresi ders programları ve nöbetlerle planlamaları daha düzenli*

yapabilir. **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Veliler de ilgisiz. "Okula gönderdim, sınıfı geçsin." diye bekliyorlar. Toplantılara katılmayıp sadece sene sonunda öğrencinin sınıfını geçirmeye yönelik talepte bulunmak için geliyorlar.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Okulumuz, meslek okulu olduğu için meslek öğretmenleri bizlere göre daha avantajlılar çünkü daha az öğrenciyle ders yapıyorlar. İki öğretmen bir sınıfa giriyor. Öğrencileri bölüşüyorlar. Öğrencilerin önünde meslekleriyle ilgili yapacakları çalışmalar var. Öğrencilerle biraz ders işleyip sonra uygulama yapıyorlar. Fakat biz bu avantajlara sahip değiliz.*

3 Numaralı Öğretmen İle Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Öğrenciler kültür derslerini önemsemiyorlar. İlgisiz, isteksiz ve başarısızlar. Öğrencileri motive edebildiğimiz tek kaynak, anlattığımız konuların LYS ve YGS de çıkacak olması. Fakat öğrencilerin çok azı bu durumu önemsiyor. Coğrafya insanın hayatında olan bir ders olduğu için coğrafyayı öğrencilerin hayatlarına yönelterek dersi daha ilgi çekici hale getirmeye çalışıyoruz. Biraz faydası oluyor. İlginç, güncel örnekler verebiliyoruz; çünkü deprem, volkan, tsunami, hava şartları gibi olaylarla öğrenci her gün coğrafyayı yaşıyor. Bunların dışında hayatlarında olmayan, güncel olmayan konulara karşı duyarsızlar. Öğrenmek istemiyorlar.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Okuldaki idareciler eğitim ortamını hazır hale getirmek zorundadır; fakat ben onları bu konuda yetersiz görüyorum. Bürokrasinin içinde sıkışmış durumdalar. İnisiyatif kullanamıyorlar. Bundan 20 yıl önceki okul idaresi ile bugünkü arasında hiçbir fark yok. Hiçbir ilerleme kaydedilmemiş. İdareciler bu konuda çağa ayak uyduramıyorlar, kalıpları aşamıyorlar. Bu da beni pasif hale getiriyor. Örneğin prosedürünün uzun sürmesi sebebiyle öğrencileri rahat bir şekilde okul dışında gezi-gözleme götüremiyorum. Halbuki okul idaresi aktif olsa bunlar rahatlıkla yapılabilir. Okulda sosyal etkinlik adına hiçbir faaliyette bulunulmuyor.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Veliler çaresiz. Gelişen teknoloji ve çevreye ayak uyduramıyorlar. Dolayısıyla çocuk üzerinde yaptırımları çok sınırlı. Bu bölge sanayi bölgesi olduğu için ailelerin çocuk sayısı az. Bu sebeple çocuklar genelde üzerine titrenen, şımartılan çocuklar. Bu yüzden hem öğretmenlerin hem velilerin çocuklar üzerinde yaptırım gücü azalıyor. Aşırı korumacı aile tipi sebebiyle çocukları korumak isterken aslında özgüveni olmayan çocuklar yetiştiriyoruz.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Okulumuz meslek lisesi olduğu için hem meslek öğretmeni hem de öğrenci okulu farklı sahipleniyor. Dolayısıyla dersleri de farklı sahipleniyorlar. Öğrenciler sanki bütün gelecekleri o meslek öğretmenleriymiş gibi davranıyorlar. Meslek öğretmenleri de öğrencileri daha fazla sahipleniyor. Bu sebeple meslek öğretmenlerinin hem veliler hem de öğrenciler üzerinde yaptırımları daha fazla. Haftalık ders saatlerinin çok olması sebebiyle çocuklarla beraber oldukları süre fazla. Öğrenciler buraya geliş amaçlarını çok iyi biliyorlar. Örneğin " Ben bilgisayarcı olacağım, ben haritacı, elektrik/elektronikçi olacağım." gibi. Bu sebeple öğretmeni daha iyi sahipleniyorlar. Bunun sonucunda da öğretmenle daha iyi bir uyum içerisinde olduklarını düşünüyorum. İdareciler açısından da, okul yönetimi biz*

kültür öğretmenlerine sadece LYS, YGS'deki başarı olarak baktıkları için sorun çıkıyor. Başarı sadece sınava endeksli görülüyor. Bu da ister istemez bize olumsuz yönde yansıyor. Halbuki başarı bu değildir. Daha önce bahsettiğim gibi öğrenciye dersi yaşayarak öğretmek yerine ister istemez ezbere yönlendiriyoruz. Uygulamadan çok teoriye yönlendiriyoruz. Belirli kalıpların içinde tutuyoruz. Bunlar da başarıyı düşürüyor.

4 Numaralı Öğretmen ile Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Öğrenciler meslek hedefli geldikleri için daha başında kültür derslerine istemeden giriyorlar. Ortaokuldan meslek lisesine geçerken, lisede bu dersleri görmeyeceğini düşünerek geliyorlar. Bu da daha başında dersin performansını düşürmeye yetiyor. Anadolu teknik bölümü endüstri mesleklere nazaran biraz daha iyi. Meslek grubu daha kötü. Her geçen sene sistemden kaynaklanan öğrenci profilimizin seviyesi de düşüyor. İyi eğitimli çocuklar anadolu liselerine gidiyor. Bize hem veli hem öğrenci olarak en alt seviyedeki kesim kalıyor. Bu sebeple fazla bir beklentiye girmemeye çalışıyoruz. Mesela 9. sınıf müfredatının diğer liselerdeki müfredatlardan hiçbir farkı yok. Anadolu lisesi de aynı müfredatı görüyor bu okuldaki öğrenci de aynı müfredatı görüyor. Dolayısıyla bizim öğrencilere daha çok yüklenilmiş oluyor. Bu yüzden çok yüksek beklentiler olması anormal bir durumdur. Eğer bu çocuklar meslek eğitimi alıyorlarsa kültür dersleri de onların seviyelerine göre olmalı. Ayrı programları olmalı. Öğrenciler de sınavlara ona göre girmeliler. Sistem tamamıyla hatalı diye düşünüyorum. Yaşım ve tecrübem dolayısıyla derslerde genel anlamda saygısızlıkla karşılaşmıyorum; fakat öğrencileri derse dahil etmek için çok uğraşıyorum. Düz liselerin kalkması da bizi çok etkiledi. Düz liseler kalkmasaydı bize gelen öğrenci profili bu kadar kötü olmazdı.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Okul yönetimi ders programı gibi konularda öğretmeni memnun etmeli ki öğretmenin de motivasyonu yüksek olsun. Maalesef çoğunlukla buna dikkat edilmiyor. Kültür derslerinin ilk 6 ders saatine planlanması gerekirken okulumuzda tam tersi yapılıyor. Kültür dersleri son derslere kalıyor bu durum da performansı daha da düşürüyor.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Veli profilimiz çok eğitimsiz. Okulumuzda parçalanmış aile sayısının fazla olması öğrencilerin başarısına ve davranışlarına yansıyor. Başarısında problem olan öğrenciler incelendiğinde hep ailevi sorunlarla karşılaşılıyor. Velilerin öğrencilerin başarısına hiç katkısı olmuyor.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Öğrenci meslek lisesine kültür dersi görmemek için geliyor. Bu sebeple meslek lisesini seçiyor; fakat burada kültür dersleriyle boğuşmak zorunda kalıyor. Öğrencinin gözünde meslek dersleri daha kıymetli. Meslek derslerini daha çok önemsiyorlar. Meslek liselerinde meslek dersleri ön planda olduğu için idari anlamda pek bir beklentiye giremiyorum. Ders programları öncelikle meslek dersleri ve öğretmenleri dikkate alınarak yapılıyor. Meslek öğretmenlerinin ders programları düzenlenerek haftada 2 boş gün verilebilmekte iken kültür öğretmenlerinin ders programları dağınık olabilmektedir.*

5 Numaralı Öğretmen ile Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Meslek lisesine gelen öğrenciler, ilköğretimde seviyesi en düşük öğrenciler olduğu için ciddi zorluklar yaşıyoruz. Çoğu iyi öğrenci anadolu, fen ve diğer liselere kazanarak gidiyorlar ve en arkada kalan öğrenciler meslek liselerine geliyorlar. Bu manada biz zorlanıyoruz. Kendi branşımız adına, okumayı bile bilmeyen veya ilkokul seviyesinde okuyan öğrenciler var. Bu öğrencilerin bir metni okuyup onu yorumlayabilmesi mümkün değil. Bu durum sadece edebiyata yansımıyor. Okumayı bilmeyen çocuk tarih, coğrafya, matematik, fizik gibi derslerde de zorlanıyor ve anlamaya, algılamaya yönelik soruları çözememiş oluyor. Ayrıca öğrencilerimizin bir hedefleri olmadığı için kendilerini boşlukta hissediyorlar. Örneğin bu sebeple derslerde not tutmuyorlar, kitap ve diğer ders araç gereçlerini getirmiyorlar. Getirmeyince derse kaşlı ilgisizlikleri daha fazla oluyor ve çok çabuk bırakmış oluyorlar. Düşük seviyede gelen bizim öğrencilerimize, fen ve anadolu liseleriyle aynı müfredat okutuluyor ve aynı sorular soruluyor. Bu sebepten merkezi sistemle yapılan sınavlarda çocukların başarısız olmaları kaçınılmaz oluyor.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Bu sene yapılan yönetmelik değişikliğiyle kültür derslerinin öğleden önceye planlanması gerekirken planlama bu şekilde yapılmıyor. Çocuklar zaten kültür derslerine pek meraklı değiller. Üstüne bu dersler son saatlere planlandığı takdirde çocuklardan verim almanız mümkün olmuyor. Meslek lisesinde beşinci yılım fakat; ders programlarının genellikle bu doğrultuda planlanmadığını görüyorum. Özellikle Kocaeli' de anadolu liselerinden beklenen başarının aynısı meslek liselerinden de bekleniyor. Örneğin bir şiir, hikaye yazma, tiyatro yarışmasında anadolu liselerindeki aynı başarı meslek liselerinden de bekleniyor. Halbuki meslek liselerinden öncelikle elektrik branşıysa elektrik, bilgisayar branşıysa bilgisayar alanında yapılan çalışmalar olmalıdır. Bunu idarecilere anlatmakta çok zorlanıyoruz. Daha da ötesi üniversite başarısı bekleniyor. Bence hedefler konulurken eldeki malzemeye göre düşünülmesi lazım; çünkü çok büyük hedef belirlenince öğretmen de öğrenci de bunun altında eziliyor. Bu sefer hiçbir hedef gerçekleştirilemiyor. Basit hedefler konulsa en azından bunlar gerçekleştirilebilir.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *En başında belirttiğimiz problem velilerden kaynaklanıyor. Meslek lisesine gelen öğrencilerin velilerinin eğitim ve maddi seviyeleri düşük. Kendi eğitim seviyeleri de düşük olduğundan çocuklarıyla akşam eve gittiklerinde yeterince ilgilenemiyorlar. Çocuklar onları çok rahat bir şekilde kandırabiliyor. Maddi güçleri de yeterli olmadığı için öğrencilerin açığını kapatmak için çocuklarını dershaneye gönderip özel ders aldıramıyorlar. Çocuklar bu anlamda eksik kalıyorlar. Bu durum çocuğu etkiliyor. Çocuk veliyi etkiliyor. Mecburen bir kısır döngü içinde kalıyorlar. Veliler bilgisiz ve düşük kültür düzeyine sahip olduklarından öğretmene gelmeye sıkılıyorlar, utanma ve aşağılık duygusuna kapılarak "Acaba öğretmen bir şey der mi?" diye düşünüyorlar.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Öğrencilerin bilgi düzeyi en çok kültür dersi öğretmenlerini etkiliyor. Meslek dersleri en çok el becerisine dayandığı için el becerisi bir şekilde tolere edilebiliyor; fakat bilgi düzeyinin düşük olması tolere edilemiyor. Bu manada öğrencilerin bilgi seviyelerinin düşük olması en çok bizi etkiliyor.*

6 Numaralı Öğretmen ile Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Meslek lisesi öğrencilerinin en baştaki sorunu kendilerine hedef belirleyememeleridir. Öğrencilerimizin çoğu "Meslek lisesiyiz, zaten üniversiteyi kazanmamız zor, kısa yoldan meslek sahibi olayım." düşüncesindeler. Malum meslek lisesinde kültür dersleri üniversiteye hazırlık için gerekli. Öğrencilerimizin üniversiteye hazırlık gibi bir düşünceleri de olmadığı için bizim derslerimiz boşlukta kalıyor. Çocuğa "Dinle, bak çok önemli." vs. dememize rağmen öğrenci "Ben zaten üniversiteye girmeyi düşünmüyorum, ne işime yarayacak?" dediği için derslerimiz otomatik olarak boşa çıkmış oluyor. Bizim ilk işimiz öğrencileri motive etmek oluyor. Artık meslek liselerinde katsayı engeli de olmadığını anlatmaya çalışıyoruz. Meslek lisesini bitirerek meslek sahibi olabilecekleri gibi kültür derslerine önem vererek üniversiteye girebileceklerini anlatıyoruz. Bunun yanında üniversite sınavı olmasa bile ileride KPSS gibi sınavlara da katkısı olacağını anlatarak motive etmeye çalışıyoruz. Ancak motive olduktan sonra dersleri dinlemeye başlıyorlar. Fakat motivasyonları kalıcı olmuyor. Mecburen dersi onların seviyesine indirerek işliyoruz. Örneğin ders 11. sınıf matematiği olmasına rağmen bu dersin konularına gelene kadar daha temel matematikte öğrencilerin çok ciddi sıkıntıları var. Bunları bilmeden de 11. sınıf matematiğini işlemek ciddi bir problem. Aslında bu soruna bir çözüm bulunması gerekiyor. Çocuk daha doğru düzgün çarpım tablosunu bilmezken üzerine bir takım işlemler yaptırmaya çalışırsanız doğal olarak zorlanırsınız. Bu sebeple kendi müfredatımızı işlerken bir taraftan bazı dersleri biraz uzatarak yeri geldikçe öğrenciye fark ettirmeden temel matematik konularını da işliyoruz. Ben daha önce özel okul, dershane ve diğer okullarda da çalıştım. Bizim öğrencilerimiz davranış olarak bu okullardaki öğrencilerden daha farklılar. Saygı, görgü açısından daha düşük seviyedeler. Derslerde başarısız olan, dersten kopuk bir öğrenci derste problem haline geliyor ve bu problemi zamanla benimsemeye başlıyor. "Ben dersi anlamıyorum, ben problem bir öğrenciyim." düşüncesini benimseyerek derslerle ve öğretmenle arasına mesafe koyuyor. Öğretmene ve arkadaşlarına saygı ve ahlak konularında diğer liselere göre daha fazla sıkıntı yaşanabiliyor. Bunun da sebebi öğrencilerin bu dersleri kendileri için gereksiz görmelerdir* .**Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Meslek öğretmenlerinden farklı sorunlar yaşadığımı düşünmüyorum.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Diğer liselere kıyasla öğrenci velilerinin çok ilgisiz olduklarını, okula göndererek öğrencileri başlarından savdıklarını ve çok büyük beklentilerinin olmadığını görüyorum. "Çocuk bir şey olsun da ne olursa olsun." diye düşünüyorlar.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Farklı olarak yaşadığımız en büyük problem motivasyon sorunu. Örneğin çocuk elektrik bölümünü seçtiyse bu bölümün derslerine de ilgi duyuyor çünkü mesleğinde kullanacağı bilgileri alıyor. Bunun sonucunda elektrik öğretmenleri daha rahat ders işliyor. Matematik dersi günlük hayatla pek alakası olmayan, sadece sınavlarda soru çıkan bir ders olarak görüldüğü için ben motivasyon sorunu yaşamama rağmen meslek öğretmenleri bu sorunu yaşamıyor.*

7 Numaralı Öğretmen ile Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Öğrencilerin hazırbulunuşluluk sorunu var. Ortaokuldan seviyeleri yetersiz olarak geliyorlar. Okuma yazma sorunu oluyor. Düzgün okuyup yazamıyorlar. Okuduklarını anlayamıyorlar. Matematik seviyeleri yetersiz. Dört işlemi bile yapamıyorlar. Okumaya niyetleri yok. Öğrenemeyeceklerini düşünüyorlar. Bu sebepten bırakmışlar. Derse hazır gelmiyorlar.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Genellikle ders programlarımız blok halinde yapılırdı ancak bu yıl ders aralarında çok boşluklarımız var. Programlar öncelikle meslek öğretmenlerine göre yapılıyor sonrasında boş kalan yerlere bizim derslerimiz yerleştiriliyor.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Veliler ilgisiz; sadece dönem sonunda öğrenciye yüksek not vermemiz, sınıflarını geçirmemiz için geliyorlar. Velilerin çok azı öğrenciyle ilgileniyor.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Meslek dersi öğretmenleri ders programları konusunda rahatlar onlardan farklı olarak ders programı sorunumuz var.*

8 Numaralı Öğretmen ile Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Meslek lisesi olduğu için meslek dersine önem veren öğrenciler geliyor. Benim dersimi önemsemiyorlar. Meslek derslerinin ders saati fazla olmasıyla sınıf geçmede daha etkili bir ders olarak görülüyor. Kültür dersleri önemsenmiyor. Meslek liselerine başarı seviyesi düşük öğrenci geliyor. Başarı seviyesi düşük öğrenciye ders anlatırken çok zorlanıyoruz.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Okul yönetimi tarafından tüm öğretmenlere eşit davranılıyor.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Veliler genellikle ilgisiz.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Meslek dersleri uygulamaya dayalı olduğu için bu derslerin öğretmenleri daha rahat ders işliyor. Benim dersim sözel ders olduğu için öğrenciyi motive etmek daha zor oluyor.*

9 Numaralı Öğretmen ile Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Din dersini çok basit bir ders olarak görüyorlar. Öğrencilerin ilgisini çeken konularda mesela kendisiyle, ailesiyle günlük hayatla ve ahlakla ilgili bazı şeyler yakaladığımda öğrencilerin ilgisi toplanıyor ve konuşabiliyoruz. Bunun dışında din dersinden özellikle üniversite sınavında soru çıkmayacak olması, kredisinin düşük olması, dersi sınıfı geçmeye etki etmeyecek bir ders olarak görmeleri dersimi öğrencilerin gözünde önemsizleştiriyor. Meslek lisesi olduğu için genel anlamda öğrencilerin seviyeleri düşük ve algılamaları zayıf. Benim dersim okumak, anlamak ve karşılıklı soru cevap şeklinde işleniyor; fakat öğrenciler analiz ve yorum yapamıyorlar. Muhakeme yetenekleri zayıf. Karşılıklı konuşmalarda basit cümleler kuruyorlar. Öğrenciler genelde ilgisizler.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *2 aylık öğretmenim henüz bir kanaat edinemedim.*
Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Velilerle henüz hiç görüşmedim.*
Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Meslek dersleri öğrencilerin ileride meslek sahibi olmalarını sağlayacağından ve okulu bitirmeleri için gerekli olduğundan öğrenciler benim dersime oranla daha fazla bu derslere önem veriyorlar. Bunun sonucunda meslek dersi öğretmenleri derslerinde benim yaşadığım problemleri yaşamıyorlar.*

10 Numaralı Öğretmen ile Görüşme
Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Öğrenci ve veli profilinin iyi olmamasından kaynaklanan eğitim seviyesinin düşüklüğü söz konusu. İlköğretimden öğrenciler bomboş geldikleri için özellikle ben kimya öğretmeni olarak çok zorlanıyorum. Benim dersim sistematik bir bilgi birikimi gerektiriyor. Çocuklar temeli boş geldiği için, okuldaki tek kimya öğretmeni olarak tüm sınıflara da girdiğimden bu sorunu ciddi biçimde hissediyorum. Öğrencilerin bilgi birikimi olmadığından ben de üzerine fazla bir şey ekleyemiyorum. Öğrencilerin derslere ilgisiz olması, lay lay lom yapıp dersi kaynatma isteği genel bir sıkıntı. Öğrenciler "Çalışmadan nasıl geçeriz?" düşüncesinde ve öğretmenleri kafalayarak, onlarla dalga geçerek bu şekilde dersi doldurma peşindeler. Artık sınıf geçmek çok kolay. Sistem bizim zamanımızdaki gibi değil. Derste ne kapabiliriz, ne öğrenebiliriz, öğretmeni bilgi yönünden nasıl sömürebiliriz değil, çok farklı düşünceler içerisinde geliyorlar. Bu çocuklar bluğ çağında olduklarından da akılları, gönülleri başka şeylerde olduğu için kafalarını bir türlü derse veremiyorlar. Bunun sonucunda kimya gibi zor bir branşı başarmakta zorlanıyorlar. Bunun sadece benim okulum veya bu bölge ile sınırlı olduğunu düşünmüyorum. Genel olarak Türk neslinin boş geldiğini düşünüyorum. Öğrencilerin bir amacı, hedefi olmadığını, dersteki hazırbulunuşluluklarının yeterli olmadığını görüyorum. Anadolu, fen ve diğer liselerde daha eğitimli veli profiline bağlı olarak bu sorunların daha az olduğunu düşünüyorum.*
Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Meslek eğitim kökenli bir müdürümüz ve idarecilerimiz olduğu için pek aynı dilde konuşamıyoruz.*
Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Veli profilini çok eğitimsiz, kaba ve seviyesiz buluyorum. Dolayısıyla bu konuda pek olumlu yorumlar yapamayacağım. Velileri ilgisiz buluyorum. Dışarıdan gelen biri olarak bölgenin deprem bölgesi olmasından kaynaklanan çok ciddi bir boşluğun olduğunu görüyorum. Depremi yaşamış, annesi-babası olmayan, yurtlarda kalan çocuklar var. Anne-baba eksikliğinin olumsuz etkilerini yaşayan çok fazla öğrencim var. Bu bölge göç alan ve kendi kabuğunda yaşayan, ufku kapalı bir bölge olduğu için bölgeyi sıkıntılı olarak görüyorum. Veliler çocuğu okula gönderiyor ve bu onlar için yeterli oluyor. Halbuki çocukları tiyatro sinema gibi sosyal faaliyetlere ve kurs gibi yan faaliyetlere göndererek desteklemeleri lazım. Fakat veliler bu bilinçte olmadıkları için çocuklarının bomboş yetiştirdiklerini düşünüyorum. Veliler okulla da ilgilenmiyorlar. "Eti senin, kemiği benim." düşüncesiyle okula gönderiyorlar. Ama şunu unutuyorlar; ben tek kimya*

öğretmeni olarak 13-14 tane sınıfa giriyorum ve çocukların ders dışında özel sorunları ve gelişimleriyle ilgilenmeye vaktim yok. Mevcut az olsaydı gözüme çarpan öğrencilerle gene ilgilenirdim ama bu şekilde yetişemiyorum. Veliler çocuklarını daha fazla sahiplensin, biz de onların eğitim ve dünya görüşü kazandırma konumunda olalım ve işimizi layıkıyla yapalım. Ama çocuk sorunlu, ilgisiz, alakasız bir aileden gelince her şeyiyle ilgilenmek zorunda kalıyoruz. Sigara içmesinden, duygusal kız-erkek ilişkilerinden, eteğinin boyundan, takısından, anne-babasıyla kavgasından, okul idaresiyle ve diğer öğretmenlerle olan sorunlarından tutun da birçok şeyle ilgilenmek zorunda kalıyoruz. Dolayısıyla eğitim ikinci planda kalıyor. Burası bir anaokulu, öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenen bir yuva konumuna geliyor.

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir?

Ders saatimin çok az olmasından kaynaklanan çok ciddi sorun yaşıyorum. Mesela bir meslek dersi 8 saate anlatılırken bunun 2-3 saatinde ders anlatıyorlar geri kalanında uygulama yapıyorlar; ama benim uygulama yapmaya vaktim yok. Dolayısıyla ben 2 saate hem teoriyi hem uygulamayı sığdıramıyorum. Ders saatim yetersiz. Kimya dersi uygulamalı bir ders ve dersimizi laboratuarda işliyoruz. Ama laboratuar ders anlatmaya ve bahsettiğim problemlerin çözülmesine pek uygun bir yer değil. Formüller, hesaplamalar tahtada yapılması gereken işlerdir. Dolayısıyla sınıflarda işlenmesi gerekiyor. Bu yüzden benim 2 saatte konuyu işleyip, onların dikkatini toplayıp, onların anlayacağı şekilde birkaç kere anlatıp müfredatta ilerlemenin imkanı olmuyor. Bu konuda çok zorlanıyorum. Ders kredileri yüksek olduğu için meslek derslerinin ağırlığı daha çok, sınıf geçme sisteminde onlar daha çok söz sahibi. Ama bizim gibi 2-3 kredilik derse girdiğiniz zaman "Aman kalsam ne olur?" diye bakıyor öğrenci ve bizi ciddiye almıyor. Ders programları meslek dersi öğretmenlerine göre ayarlanıyor. Dolayısıyla bizim derslerimiz düzensiz ve istemediğimiz şekilde oluyor. Meslek dersi laboratuarındaki eksiklikler hemen giderilirken bizim ders için gerekli fiziksel eksikliklerimiz hemen giderilmiyor. İdare tarafından ikinci plana atılma söz konusu ama bir anadolu lisesinde bir fen lisesinde böyle olmazdı.

11 Numaralı Öğretmen ile Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Meslek lisesinde okudukları için kültür derslerini daha az önemsiyorlar. Meslek liseleri ve diğer liselerin müfredatları aynı olduğu için bazen konuların derinliklerini ayarlamada sıkıntı çekiyoruz. Neticede aynı sınava giriyorlar. Bence bizim öğrencilerimizin kitapları ve müfredatları daha farklı, konuları daha kısıtlı olmalı. Yürürlükteki müfredat ve konular onlara biraz ağır geliyor. Öğrencilerin derse hazırbulunuşlukları iyi değil, orta düzeyde. Davranış açısından da bazen sorunlar yaşıyoruz. Mesela anadolu liselerinde çocuklar dinlemeye daha istekli oldukları için çok problem olmuyor; fakat burada durum daha zor. İlgileri dağılabiliyor, dersi kaynatma yoluna gidebiliyorlar.* **Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir?** *Çok ciddi bir problemimiz yok ama bina yetersizliğinden kaynaklanan problemlerimiz var.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Sadece başarılı olan çocukların velileri okula geliyor, toplantılara katılıyor. Problemli öğrencilerin velilerini bulmakta zorlanıyoruz.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Öğrenciler meslek derslerine kıyasla bizim derslerimize daha ilgisizler.*

12 Numaralı Öğretmen ile Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Meslek lisesi olduğu için öğrencilerimizin anadolu, fen lisesi gibi diğer liselere oranla daha az çalıştıklarını düşünüyorum. Çok rahatlar. Burası lojistik lisesi olduğu için hiçbirinin buraya bilinçli olarak geldiğini düşünmüyorum. Birçoğu bu okula mecburiyetten geldiğini söylüyor. Çocuklarda üniversite bilincini ve azmini görmüyorum. Ben biyoloji öğretmeni olduğum için sadece 9. sınıfların derslerine giriyorum. 9. sınıflarda da bu bilinç henüz gelişmemiş. Öğrenciler henüz ortaokul çocukluğundan kurtulamamış durumdalar. Ben onları yavaş yavaş ortaokul çocukluğundan çıkarıp mesleklerine doğru yönlendirmeye çalışıyorum. Biyoloji dersi canlı bilimi olduğu için öğrencilere kendi hayatlarından örnekler vererek dersi rahat işliyorum. Okulda aynı zamanda kimya derslerine de giriyorum. Biyoloji dersinden aldığım verimi kimyada alamıyorum. Biyoloji canlı bilimi olduğu için onların çok dikkatini çekiyor. Bunun haricinde genel anlamda öğrencilerimden çok memnun değilim.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Okul yönetimiyle bir problem yaşamıyorum.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *2 yıldır benimle gelip konuşan bir veli olmadı.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Kültür derslerinden üniversite sınavında soru çıktığından bizim derslerimizin başarısı üniversite sınavına endeksli görülüyor. Bu sebepten üniversite sınavına yönelik de ders işliyoruz. Meslek öğretmenleri böyle bir zorunluluk hissetmiyor. Hem ders saatleri fazla hem de sadece müfredatlarını işliyorlar.*

13 Numaralı Öğretmen ile Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *İlk atandığım sene ve bu sene meslek lisesinde çalıştım. İlk atandığım okulda ders işleme konusunda çok ciddi sıkıntılar çekmiştim. Şimdiki okulum diğer meslek liselerine kıyasla çok daha iyi. Verdiğim sorulara güzel dönütler alabiliyorum, daha ilgililer. Fakat bir anadolu lisesi veya fen lisesiyle kıyasladığımda seviyeleri oldukça düşük. Öğrencilerimiz davranış açısından da diğer meslek liselerine göre daha düzgün. Bunu da okulumuzun küçüklüğüne ve seçilmiş öğrencilerin gelmesine bağlıyorum.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Okul yönetimiyle ilgili yaşadığım büyük bir sıkıntı yok.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Bölgeden kaynaklanan bir ilgisizlik var. Bunun yanında veliler, öğrencilerin kötü not almasını öğretmene bağlayabiliyorlar. Okula sadece öğrencileri için not istemek amacıyla geliyorlar. Genel anlamda ilgisiz oluşları öğrencinin gelişimini de etkiliyor.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Bu okulda meslek-*

kültür öğretmeni ayrımı görmedim. Diğer çalıştığım okullarda meslek öğretmenleri kültür öğretmenlerine göre daha rahattı. Ders programları onlara göre ayarlanıyordu. Ek ders ücretleri bize göre çok daha fazlaydı. Ek ücret getirecek sosyal faaliyetlerde meslek öğretmenlerine öncelik tanınıyordu.

14 Numaralı Öğretmen ile Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Çocuklar kültür derslerine karşı ilgisiz oluyorlar. Meslek derslerini daha önemli görüyorlar. Okulumuzun seçilmiş öğrenci alması ve küçük olması sebebiyle öğrencilerin davranışları daha rahat kontrol edebiliyoruz. Derse ilgili çocuk sayısı az, bu anlamda diğer meslek liseleriyle aynıyız.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Okul idaresiyle bir problem yaşamadım.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Veli toplantısına katılım çok azdı, dörtte bir oranındaydı. Toplantı dışında da gelip bizimle görüşen veli de olmadı.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Öğrenciler tarafından kültür öğretmenleri ikinci sınıf gibi görülüyor. Derslerimizin kredisi az olduğundan öğrenciler dersimizi önemsemiyor. Meslek öğretmenlerinde aynı durum söz konusu değil.*

15 Numaralı Öğretmen ile Görüşme

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak öğrencilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Matematik dersi zaten zor bir ders. Öğrencilerde de genel olarak bir performans düşüklüğü var. Burada genelde başarısız öğrencilerle karşılaşıyoruz. Dersimizi çok önemsemelerine rağmen başarı sağlayamıyorlar. Biz de derslerde seviyeyi düşürmek zorunda kalıyoruz.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak okul yönetimiyle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Okul yönetimiyle ilgili bir sorun yaşamadım.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak velilerle ilgili yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Veliler dersimizi önemsiyorlar ve öğrencilerin başarısızlıklarına çare bulmaya çalışıyorlar.*

Meslek lisesinde görev yapan bir kültür dersi öğretmeni olarak meslek öğretmelerinden farklı olarak yaşadığınız sorunlar nelerdir? *Meslek öğretmenlerinden farklı bir sorun yaşadığımızı düşünmüyorum. Aynı şartlarda olduğumuzu düşünüyorum.*

EK-2.

Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği
(Madde 86- Öğretmenlerin Görevleri ve Sorumlulukları)

1) Öğretmenler görevlerini Türk millî eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda yapmakla yükümlüdür.

2) Öğretmen çağın bilgi ve teknolojik gelişmelerine bağlı olarak, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda bireyin yetiştirilmesi, geliştirilmesi, değerlerine bağlı nitelikli bir insan olarak topluma kazandırılmasına yönelik çalışmalar yaparak toplumsal kalkınmada belirleyici ve öncü bir rol üstlenir.

3) Sınıf düzeninden ve yönetiminden sorumlu olan öğretmen, eğitim ve öğretimin gerektirdiği fiziksel ve psikolojik ortamı hazırlar. İzleyeceği programı, yöntem ve teknikleri öğrenciye açıklar. Öğrencilerin araştırarak, yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini sağlayacak eğitim ve öğretim teknikleri ile teknolojik kaynakları kullanır.

4) Okulun her türlü eğitim ve öğretim çalışmalarında görev alan öğretmenlerin görev ve sorumlulukları şunlardır:

a) Eğitim ve öğretim standartlarının geliştirilmesi, okul ve çevre ilişkisinin kurulması ve gelişmesine katkı sağlar, işleyişte yönetime yardımcı olur. Tutum ve davranışlarıyla öğrencilere örnek olur.

b) Öğrencilerin inceleyerek, araştırarak, yaparak ve yaşayarak öğrenmelerini sağlar. Bağımsız ve yaratıcı düşünmelerine, edinilen bilgilerden sonuçlar çıkarmalarına, tartışmalarda görüşlerini özgürce belirtmelerine ve hoşgörülü olmalarına yönelik gerekli ortamı hazırlar. Öğrencilerin eğitim ve öğretim çalışmalarında her türlü imkândan yararlanmasını sağlar.

c) Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin yetiştirilmesine ilişkin görevleri yürütür.

ç) Öğrencilerin kişisel ve grupla çalışma alışkanlığı kazanmalarına önem verir.

d) Sorumluluğuna verilen öğrenci kulüpleri ve toplum hizmeti çalışmalarıyla ilgili görevleri yapar.

e) Sorumluluğuna verilen sınıf rehber öğretmenliği görevini yürütür.

f) Sınav, proje ve performans çalışması ve bu kapsamdaki diğer iş ve işlemleri yürütür.

g) Ünitelendirilmiş yıllık plan ve ders planlarını yapar, kendilerine verilen dersleri okuturlar. Derslerle ilgili öğrencilerin de aktif olarak yer aldığı araştırma, uygulama ve deneylerin yapılmasını sağlar.

ğ) Rehberlik ve sorumluluğu kendisine verilen aday öğretmenlerin yetiştirilmesine yardımcı olmaya yönelik iş ve işlemleri yürütür.

h) Ders başlangıcında öğrenci yoklamasını yapar; konu, etkinlik, deney, ödev, uygulama, yazılı yoklama ile diğer çalışmaları ders defterine yazarak ilgili yerleri imzalar.

ı) İnceleme ve araştırma gezileri için gezi planı hazırlar. Öğrencilerin geziyle ilgili görüş ve izlenimlerini tartışıp değerlendirmelerini sağlayarak sonucu bir raporla okul müdürüne sunar.

i) Görevlendirildikleri kurul, komisyon, ekip, öğrenci kulübü, sınıf rehberlik, toplum hizmeti çalışmalarına, millî bayram ve mahallî günlere, tören ve toplantılara, kurs ve seminerlere katılır. Çalışma takviminde belirtilen tarihlerde okulda hazır bulunur ve verilen görevleri yapar.

j) Öğretmenler Kurulu, zümre öğretmenler kurulu ve diğer kurul toplantılarına katılır ve kendilerine verilen görevleri yerine getirir.

k) Alanıyla ilgili bilimsel ve teknolojik yenilikleri izleyerek bunları eğitim ve öğretime yansıtır.

l) İhtiyaç duyulan ders araç, gereç ve materyallerinin temini için okul yönetimiyle işbirliği yapar. Sorumluluğuna verilen ders araç, gereç ve materyallerinin amacı doğrultusunda güvenli bir şekilde kullanılmasını ve korunmasını sağlar.

m) Elektronik ortamda yürütülen işlemlerden kendisi ve görev alanıyla ilgili kayıtları takip eder, yeni bilgi girişi ve güncelleme işlemlerini yapar. Onay gerektiren belgeleri müdüre sunar.

n) Öğrencinin davranış ve başarı durumları konusunda velilerle işbirliği yapar.

o) İzinli sayıldıkları sürede bulunacakları adres ve iletişim bilgilerini okul yönetimine bildirirler.

ö) Okul yönetimince belirlenip kendisine verilen nöbet görevini yerine getirir.

p) Müdür tarafından verilen görevin gerektirdiği diğer görev ve sorumlulukları yerine getirir.

5) Mesleki ve teknik eğitim alan öğretmenleri ayrıca,

a) Öğretim programlarına uygun olarak döner sermayeyle ilgili işleri planlar ve yaptırır.

b) Öğrencilerin eğitim ve öğretim, üretim etkinliklerini izler, mesleki konularda çevreyle ilişki kurmalarına rehberlik eder.

c) Uygulamalı eğitim için gerekli görülen araç-gerecin zamanında sağlanması için ilgililerle işbirliği yapar, araç-gereci kontrol eder ve teslim alır. Kendilerine verilen araç-gereç ve makinelerin korunmasını, bakım ve onarımını, kılavuzuna uygun ve güvenli bir şekilde kullanılmasını, her zaman hazır durumda bulundurulmasını sağlar, öğrencilere rehberlik yapar.

ç) Öğrencilerce yapılan deney, temrin, döner sermayeden yapılan iş ve uygulamalarda kullanılan araç-gerecin bir listesini ilgililere verir.

d) Uygulamalı öğretimde temrin, üretim ve hizmetlerin düzenli olarak sürdürülebilmesi için alan/bölüm/atölye/laboratuar şefleriyle birlikte plan hazırlar. Öğrencilere alanıyla ilgili konularda proje danışmanlığı ve rehberlik yapar.

e) Döner sermayeden yapılan üretim çalışmalarına katılır. Yapılan iş ve hizmetlerin istenen nitelikte ve sürede sonuçlandırılmasını sağlar.

f) Koordinatör olarak görevlendirilenler, öğrencilerin işletmedeki eğitim ve öğretim, başarı, devamsızlık, disiplin ve benzeri durumlarını titizlikle takip eder, program doğrultusunda haftalık/aylık düzenlenecek formları/raporları yönetime teslim eder.

g) Okul öncesi eğitimi öğretmenleri, uygulama sınıflarında tam gün eğitim yapar. Çocuk gelişimi ve eğitimi alanı öğretmenleri ve şefleriyle koordineli çalışır.

ğ) Mezunların izlenmesi ve işe yerleştirme çalışmalarında alan/bölüm, atölye ve laboratuar şefleriyle işbirliği yapar.

h) Mesleki ve teknik eğitim fuarına hazırlık çalışmalarına katılır ve çalışmaları yürütür.

ı) Tam gün tam yıl eğitim kapsamındaki okullarda çalışma saatleri dışında, hafta sonu, yarıyıl ve yaz tatillerinde verilen görevleri de yaparlar.

6) Anadolu imam-hatip ve imam-hatip lisesi meslek dersleri öğretmenleri gerek ders saatleri içerisinde, gerekse ders saatleri dışında olmak üzere öğrencilerin mesleki

becerilerinin geliştirilmesi için çevreyle ilişki kurmalarına rehberlik ederek mesleki uygulamalarının verimli olması yönünde çalışmalar yapar, dinî konularda halkın bilgilendirilmesine yönelik faaliyetlere katılır.
7) Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları ile imam-hatip liselerinde, okulların özelliğine bağlı olarak okul müdürünce verilen diğer görev ve sorumlulukları da yerine getirirler.

EK-3

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Ad ve Soyad	: Hilal Hanzade KILIÇTEPE
Doğum Yeri ve Tarihi	: Almanya/ 1984

Eğitim Durumu

Lise	: Erenköy Kız Lisesi (YDA)
Üniversite	: İstanbul Üniversitesi/ İngiliz Dili ve Edebiyatı
Yüksek Lisans	: Kocaeli Üniversitesi /Eğitim Bilimleri/ Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi
Yabancı Diller	: İngilizce, Almanca

İş Deneyimi

2008- devam	: Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir lisede İngilizce Öğretmenliği

İletişim

e-posta	:hilalkilictepe@hotmail.com